

Mărkò

andí Yèsù Krístò bhà Ídzì Mākūrù

Yàrí bhükù ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí bhükù nandí ní Mărkò, yà átò ka kanzínà Yùwanì Mărkò tí. Ka ní'ì Màriyà t'ídhùnà, ndirò ndi Màriyà ní'ì Yèrùsàlemà tó kigò ò *Kànisa ò bhà nzínzi ò atdí ale (Kas 12.12, 25). Mărkò nyú ndítírò ní'ì nzí uvitatále, pbétù ka ní'ì Péterù t'òdhìnà, yà atdíkpá abádhí arí kasu ònzi mànà (1Pé 5.13). Ndirò, Péterù-tsù ní ndi kírì Yèsù dǒ róte Ídzì Mākūrù. Mărkò ùnda andànà Bàrnabà mà uvitatále Pòlò mànà fiyó wemberè tó abhi ò (Kas 12.25 ; 13.5). Olùnà rò, Bàrnabà nídyi Mărkò ndíní ara tí Ídzì Mākūrù núnò tdítdǒ Kìpurò tó pbìrì ò bhà tò (Kas 15.36-39). Olùnà rò nyú tdítdǒ ní ndi, Mărkò mà náadù òwu 'òtù Pòlò nà yà wemberè tí ka kósò Pòlò Rómà tó kigò ò òná kàsùmì ò (Fìl 1.24 ; Kòl 4.10).

Mărkò andí pbìndà bhükù yà ònzí ní Pbàyàhúdì tó *pbàkrístò tò. Ndi bhükù ò, kǐlì pbìndà òte-ivé Yèsù-kàsù dǒ, ònzí ní kárúdhèna dhu dǒ. Kítè Yèsù «Kàgàwà t'ídhùnà tí» (1.1 ; 15.39), pbétù Yèsù nyú ndítírò ràdù ndàtì «Ìndrù t'ídhùnà tí» (8.31,38) «Ìndrù t'ídhùnà-tì» ní, Kàgàwà ábhù kóró dhu dǒ ádrùngbànga tó òbì fóná ale. Kà rí dhu itè átò, Yèsù rí'ì òndrù obhó nyú.

Yèsù apè pbìndà kasu Gàlilayà tó pbìrì ò rò (1.1–9.50), ndàdù àrà àhu nà Yùdeyà tó pbìrì ò, ròsè dòtsí ní Yèrùsàlemà tó kigò ò (10.1–16.20).

Bhükù-nyitì ka kòhù tí dhu

- Bàtizò nubhónà Yùwanì rí Yèsù Krístò bhà Ídzì Mākūrù núnò òndrù tó dhu (1.1-13).
- Yèsù rí pbìndà kasu òpè Gàlilayà tó pbìrì ò rò, ndàdù àrà àhu nà Yèrùsàlemà tó kigò ò dhu (1.14–10.52).
- Yèsù rǒvè, kòtdù ndi, ndàdù ndìngbè òve-bvù rò dhu (11.1–16.8).
- Yèsù rí nditè pbìndà ábhàlì tó tdù ndi ndòdzí òrù-akpà ò rò dhu (16.9-20).

Bàtizò nubhónà Yùwanì rí Kàgàwà bhà Ídzì Mākūrù núnò òndrù tó dhu (Màt 3.1-12; Luk 3.1-18; Yùw 1.19-28)

1 ¹Yàrí ní Yèsù Krístò, Kàgàwà t'ídhùnà dǒ róte Ídzì Mākūrù náapè ndi tí dhu. ²Àdhàdhì *nabì Ìsayà náandí dhu pbìndà bhükù ò dhu bhèyi, ndàtì : «Kàgàwà ràtina : «Ma mí pbàkà mùkèngyè nóví angyi òndù.

Kà rĩ otu nówè indù^a. » ³Ndi mùkèngyè rĩ dhu òvɔ ɔrú túna nyú nà rùngù ò, ndàti : « Nyǒbhɔɔ ngudhà Ádrùngbàle tò, nyütò kà rübhi òná otu^b ! »

⁴Ní Yùwanì níitɔ ndì rùngù ò, ndàmbe bàtizò núbho dǒ ìndrú tò, ndàdù àrà dhu nówɔ rǒ abádhí tò ndàti : « Nyùgèrè nyí nyǔbhà fùkú nzérenga, nyádù bàtizò nálɔ, ndíní Kàgàwà adù tí fùkú nzérenga núbà fùkù. » ⁵Yùdeyà tó pbìrì ǒ ábhǒ ale nyú, Yèrùsàlemà tó kigò ǒ ale màna níiwúna kórɔ kà tí'ò. Abádhí núunónà fiyó nzérenga kpangba, Yùwanì ràdù bàtizò núbho fiyò Yòròdanì tó idha-akpà ò. ⁶Yùwanì náafónà *ngàmiyà tí kátina ìzà-ká nǐ ka kódyù mùdzarù, ndàdù mvuna'ò níso asé tó kùkyé nǐ. Kǒngúnà ndì indù mà nǐ, irí ǒ ìti-dha màna. ⁷Kàránà dhu núnnò rǒ ihé-yà tò ndàti : « Olù rírà dzidu dǒ ale rǐí ádrùngbànga tó ɔbi nà atdíđ ròsè dùdunà. Ma màkà nzá mǔkò ma munga kàpfò rǒ kàyitò-mbì^c mà. ⁸Ima, ma marí bàtizò núbhǒ fùkù idha nǐ. Pbétù, àbadhi náaraya bàtizò núbho rǒ fùkù Ìlǐlǎ-Alafí nǐ. »

Yèsù rĩ bàtizò nálǔ dhu

(Màt 3.13–4.11 ; Luk 3.21-22 ; 4.1-13)

⁹Yùwanì arí bàtizò ùbhǒ òná kàsùmì ǒ, Yèsù níira Gàlìlayà tó pbìrì ǒ atdí kigò, Nàzàretì tí kátina ò rò, ndìrà àhu Yòròdanì tó idha-akpà ò, Yùwanì ràdù bàtizò nábhu fìndà. ¹⁰Ní idha ò rò Yèsù rǎhu rò, kàla òrù-akpà-li'ò ndìkpa rí ró, Ìlǐlǎ-Alafí ràdù ifo òná kà-dǒ àmbò tó ǒfò ǒ. ¹¹Ndirò, kǐrì atdí ale-tù òrù-akpà ò rò róte ró, ndàti : « Ìnyi ní Idhùdu, yà atdíđ ma mǔzè ale, idhèdu náarí ndìkà okúnɔ dò rò. »

¹²Ní ányìrǒ rò tí, Ìlǐlǎ-Alafí núutu Yèsù ràrà rùngù ò. ¹³Ní kǎnzì ifo kumì idhɔ ányì, *Sitanì ràdù àmbe kà-afí númvu dǒ. Kǎdì irí ǒ ìzà náaróko òná ngari ò, màlàyíkà ràdù àmbe dzènnàna nǒnzì dǒ.

Yèsù rĩ wemberè tó pbìndà ábhàlǐ núnzi dhu

(Màt 4.12-22 ; Luk 4.14-15 ; 5.1-11)

¹⁴Yùwanì ka kósò imbi ò dhu-dzidǒ, Yèsù náarà Gàlìlayà tó pbìrì ò, ndàmbe Kàgàwà bhà Ídzì Mǎkùrù núnnò dǒ ìndrú tò. ¹⁵Kàránà àtìna rǒ : « Kàsùmì náká wà. Òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi-tsù níndù wà ndì. Ní, nyùgèrè nyí nyǔbhà fùkú nzérenga, ndirò nyà'u Ídzì Mǎkùrù. »

¹⁶Gàlìlayà tó rèrù-bidǒ ndì ndúbhi rórò, Yèsù náala jýǒ àwèrù, Simoni^d mà adónà Àndèreyà nà, ìbhè nóho rí imbi nǐ rèrù ǒ ró. ¹⁷Ní Yèsù náati abádhí nǐ : « Nyiwù owùdu ǒ, ma mí nyùgèrè nyǒngò ìndrú tó àwèrù^e tí. » ¹⁸Ní uró rò tí, abádhí núubhà fiyó ìbhè-mbì, 'àdù òwu kòwù ǒ.

^a 1.2 Mál 3.1 ^b 1.3 Ìsa 40.3 ^c 1.7 Ale-pfò rǒ kàyitò-mbì t'úngata nǐ'ì inɔ-kàsù.

^d 1.16 Ndi Simoni-ɔvò ní Péterù átò (Mrk 3.16). ^e 1.17 Kà-tì ní: Ìndrú-tsù ùndu róngo Kàgàwà-owù nungu tí ale.

19 Tdítdǎ, Yēsù náandri itseta ake, ndàdù Zèbèdayò bhà inzo, Yàkɔbhò mà Yùwanì nà nála. Abádhí nííí fíyó ibhú ò, fíyó ìbhè-mbí nɔbhɔɔ íí ró. 20 Ní ányìrǎ rò tí, Yēsù náanzi abádhí. Ní, abádhí adù àbayà Zèbèdayò núbhà ibhú ò kasutále mànà, 'àdù òwu Yēsù-owù ǎ.

Yēsù rǐ nzére-alafí nà arǐí atdí ale níǵǵ dhu

(Luk 4.31-37)

21 Yēsù mà pbindà ábhàlǐ mànà náawù ùvò Kàpèrnàwumù tí kátina kíǵò ò. Ní, Pbayàhúdí tó *asota-dhò ǎ, Yēsù náatsù unduta-dzà ò, ndàdù ndòpè ndúdhe dhu ányì-dzá íí ale tò. 22 Ní Yēsù rǎnɔna dhu níri rí ale idhɔ núukɔ atdíǵ, kàrǐ dhu núdhè tí dhu dǎ. Obhó tí, kàbhà dhu t'údheta nííí mbǎ Músà bhà Úyátá tó màlímó tó dhu t'údheta bhèyi. Ndirò, kǎmbénà dhu núdhe dǎ ádrùngbǎnga tó ɔbí nyú nà.

23 Ní wò kàrǐ dhu núdhè òná kàsùmì ǎ tí, nzére-alafí nà arǐí atdí ale náatsù ndi unduta-dzà ò, ndàdù òkù ndàti: 24 « Ádhu nyi nyòzè mà nà Yēsù, Nàzàretì tó kíǵò ǎ alé? Nyi nyìrà tí tséka nyi nyòtdí tí? Ma mènì wà dhu mbèyi nyú nyi rǎrǐ àdhi. Nyi ní Kàgàwà ívì Ìlǐlǎ ale. » 25 Ní Yēsù náarù wò ale ò rǐí nzére-alafí dǎ, ndàti: « Ínè, áhù wò ale ò rò! » 26 Ní wò ndi nzére-alafí níiyà wò ale-ǵnga ɔbí nyú nà, ndàdù àhɔ kà ò rò ádrùngbǎ ìkù nyú nà. 27 Kóró ale idhɔ núukɔ, ràmbe dhu nɔngù dǎ tsùyá nzínziya ǎ, 'àmbe àtìnà dǎ: « Íngbà dhu-tidò wò? Màkùrù-ɔwútá nyú ní yà ádrùngbǎnga tó ɔbí nyú nà ka kùnò! Yàrí ale rǐ dhu núyǎ nzére-alafí tò màtí, ràdù tsùnà dhu níri! » 28 Ní Yēsù rǎnzina dhu-òyǐ núugà ndi kòmbómbí kóró Gàlilàyà tó pbìrì ǎ.

Yēsù rǐ andi nà ábhǒ ale níǵǵ dhu

(Màt 8.14-17; Luk 4.38-41)

29 Unduta-dzà ò rò ì 'ùvò dhu-dzidǎ, Yēsù mà náadù òwu ɛró rò tí Sìmonì mà Àndèreyà nà mà t'ídza. Abádhí awù atdíkpá Yàkɔbhò mà Yùwanì mànà nà. 30 Ní ányì-dzá, Sìmonì bhà aguna-àyi nííí ara dò ndi ndàyi ró, atdíǵ kàzɔ ùtò ndi òna nǎ nídhunǐ. Ní, yà Yēsù irà àhɔ rórò tí, ka kavò íyàdhíyà rǎndi dhu kà tò. 31 Ní Yēsù náandri kà ì, ndàlǎ kǒtsú, ndàdù kivà ɔrù. Ní kà-ǎ íí kàzɔ náavè, kà ràdù àdi ndàmbe ònyù ùbho dǎ abádhí tò. 32 Pbítsòngǎ, adyifò nótsù dhu-dzidǎ, ka kowúnà iwu ró andi nà arǐí kóró ale nà Yēsù tí'ò, nzére-alafí nà arǐí ale mànà. 33 Ní, kíǵò ǎ ale núundu ì kóró Yēsù rǐí òná idza-lí. 34 Ní Yēsù níǵú dhèdhèrò andi-tidò nǐ arándi ábhǒ ale nyú. Kàránà nzére-alafí nípfò rǎ átò ábhǒ ale ò rò. Ndirò, kàránà nzǐ ì nzére-alafí núbhà rǎ ròtè, iwà abádhí núnì Yēsù rǎrǐ àdhi dhu nídhunǐ.

Yèsù rĩ Kàgàwà bhà Ídzì Mākūrù núno Gàlilayà tó pbìrì ð dhu
(Luk 4.42-44)

³⁵Tsútsă nínganí bhòtsungá, inzá inga nápè àwù rórò, Yèsù níwà ndì ndàhu kigò ð rò, ndàrà igi rùngù ð ndàdù ndòpè ndìtsò ndì ànyì. ³⁶Ní, Sìmonì mà ɔdhína mànà náawù kòmè. ³⁷Ní Yèsù ì àla rò, abádhí náati kà nĩ: « Ádrùngbálé, kóró ale rĩ nyɔme. » ³⁸Pbétù Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: « Kòwu kyèròkyèrò rĩ ngùkpà pbanga ð. Ànyì, ma màkă munò Kàgàwà bhà Ídzì Mākūrù átò, ndì dhu-okú dò rò ma mira nídhuní. » ³⁹Nírò ní ndi kádù ùbhi Gàlilayà ð kóró ngari ð, ndàrà Ídzì Mākūrù núno rò ndì pbìrì ð unduta-dzà ð rò, ndàdù àrà nzére-alafí nípfò rò abádhí rĩ ðyà ale ð rò.

Yèsù rĩ kíkí nà ale nábhù rilă Kàgàwà-nyìkpó ð dhu
(Mât 8.1-4; Luk 5.12-16; 17.12-19)

⁴⁰Atdíku, *kíkí nà atdí ale ní'ira Yèsù ì, ndìtsì ndòkò ɔtdyùna dō kònzí, ndàdù ndìtsò kàrò ndàti: « Nyi nyòzè ka nĩ, nyi nyínè nyabhu ma mìlă Kàgàwà-nyìkpó ð. » ⁴¹Ní Yèsù náabà izu kàdò, ndàdù ɔtsúna nágba, ndàpbàlă kàngbò, ndàdù àtìnà kà nĩ: « Ìwà ma mòzè. Ílănà ! » ⁴²Ní ànyìrò rò tí, kíkí níikù wòrí ale rò rò, kà ràdù ìlă. ⁴³Wò dhu-dzidò, Yèsù uyá dhu kà tò ɔbi nyú nà, ndàdù kàvi ràrà, ⁴⁴ndàti nĩ: « Àndà nga mbèyi, àpé nyɔno wò dhu atdí ale tò màtí. Pbétù àrà nyitè nyi nyògù dhu *kùhanì tò, ndirò nyádù nyabhù yà *Músà bhà Uyátá núuyá perè Kàgàwà tò, ndíní nyi nyògù dhu nitè tí kóró ale tó'f. » ⁴⁵Pbétù wòrí ale níitdègu àrà, náadù ndòpè ndàrà ròná ndì nònzì dhu náwe rò atdíð nyú, ndùgà ndi dhu-òyí kóró ngari ðnă. Wò ndi dhu-okú dò rò, Yèsù náadúnà nzí àrà òtsù rò kpanya atdí kigò ð màtí, pbétù kàràrà àdi rò lèngèlèngè. Ní, ìndrù owúnà ìwu rò kà-tí'ò kóró ngari ðnă rò.

Yèsù rĩ ngbõna úve ale nígù ndàdù pbìndà nzérenga núbà dhu
(Mât 9.1-8; Luk 5.17-26)

2 ¹Ngúfe idho dzidò, Yèsù níingo tdítð Kàpèrnàwumù tó kigò ð, kóró ale ràdù dhu ìrì, ìnè kà ràr'í idzá^g. ²Ní ábhù alé-yà núundu ì Yèsù rĩ'ì ðnà idza ð, ìmbă ale-pfò kafó róngà mà rĩ'ì ndi idza-lí màtí. Yèsù náadù àdi ndámbe Kàgàwà bhà ɔte núdhe dō abádhí tò. ³Nírò ní ndi ngùkpà ale níiwú ngbõna úve ale nà Yèsù-tí'ò, ìfò ale nánò ótdù dō rórò. ⁴Pbétù, abádhí rĩ ndi ale nítsù Yèsù-tí'ò dhu ní'í ɔbi tí ihé-yà-okú dò rò. Ní abádhí núungbe idza-dòtsirò yà Yèsù nádi ðnà ngari dō rò, 'àdù

^f 1.44 Law 14.2-31 ^g 2.1 Ndi idza ní'ì ngàtsi ní Sìmonì mà Àndèreyà mànà màtò (Mrk 1.29).

wòrí ale nífo òná ótdù mànà Yèsù-ònzí. ⁵Ní kòrí ale tó a'uta ndì ndàla rò, Yèsù ati wò ngbòna úve ale ní: « Òdhí, ma mùbà wà pbùkù nzérenge. »

⁶Ní, yà ányírò ì òkò ró íí *Músà bhà Úyátá tó ngúfe màlímó, náambénà inga níre dǎ affya ò, 'àmbe àtìna dǎ: ⁷« Ádhu wò ale rí dhu ùnò nzére nyú Kàgàwà ní ní? Ádhi ìndrù bhà nzérenge núbà rádù, inzà ní Kàgàwà kèlè atdíró núbà ka rò? » ⁸Ní uró rò tí, Yèsù nùni abádhí rìrèna affya ò dhu, ndàdù dhu ìvu abádhí-tsù ndàti: « Ádhu nyí nyí wòrí irèta-tidò nà ní? ⁹Kati ngbòna úve ale ní: « Ma mùbà wà pbùkù nzérenge », ndirò kati: « Ívà nyí, ítdù indú ótdù, nyadù àrà », ní kòrí óyó dhu nzínzì ò isó ró dhu ní ádhu? ¹⁰Nírò, ma mòzè nyùni dhu, inè *Índrù t'ídhùnà ràrífí ádrùngbànga tó òbí nà, ndùbà ìndrù bhà nzérenge yà adzi dǎ. » Nírò ní ndi kádù àtìna wò ngbòna úve ale ní: ¹¹« Ma mátina inyí ní: Ívà nyí, ítdù indú ótdù, nyadù àrà pbùkù. » ¹²Ní ányí rǎ rò tí, wòrí ale níivà ndì kóró ale-nyìkpó ò rò, nditdù fíndá ótdù, ndàdù àrà pbìndà. Idho nyú nùuko uró ì alé-yà kóró atdífǎ, rádù Kàgàwà nífu 'àti: « Ínzà mà màpè yà dhu bhèyi dhu-tidò nálá! »

Yèsù rí Lawì nánzi owùna nungu tí dhu

(Màt 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³Wò dhu-dzidǎ, Yèsù náadù ndì Gàlìlayà tó rèrù-bidò. Ní, ihé-yà nóowúnà ìwu rǎ kà ì, kà rádù àmbe dhu ùdhe dǎ fíyò. ¹⁴Ní ùda ndì ndúda rórò, kàla Lawì^h, Àlùfayò t'ídhùnà pàratà t'úfótá-dzà ò àdi ró. Ní Yèsù ati kà ní: « Írà owùdu ò. » Ní, Lawì adù ndìvà ndàrà kòwù ò.

¹⁵Wò dhu-dzidǎ, Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà náawù dhu nónyù ndi Lawì bhà idza. Ní, pàratà tó ibí pbàndómbé mà, nzérenge tó ngùkpà ale mànà níí atdíkpá abádhí mànà ndi ònyù-tsùnà. Obhó tí, ibí ì dhu bhèyi ale-tidò nóongónà ndi ùbhi kòwù ò. ¹⁶Ní *Pbàfàrisáyó nzínzì ò *Músà bhà Úyátá tó màlímó níí inè ányírò. Ní abádhí níitdègu Yèsù mà rí dhu ònyù ì nzérengeatále mà, pàratà tó pbàndómbé mànà dhu nálá, náati Yèsù bhà ábhàlì ní: « Ádhu kàrí dhu nónyù pàratà tó pbàndómbé mà ndirò nzérengeatále mànà ní? » ¹⁷Ní, wò dhu ndì ndìrì rò, Yèsù adù atìna abádhí ní: « Ìmbà ríí andi nà ale náarí nzí mùngangà-atdyú nóho, pbétù mùngangà-atdyú òho arí ale ní andi nà ríí kèlè. Ínzà ma mira obhónangatále núnzì, pbétù ma mira ùnzìnà ní nzérengeatále. »

Yèsù bhà irèta ònyù t'ònyuta-tsù t'útsita dǎ

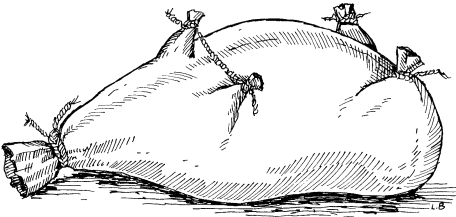
(Màt 9.14-17; Luk 5.33-39)

¹⁸Bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ábhàlì mà Pbàfàrisáyó mànà nóongónà ònyù t'ònyuta-tsù nùtsì. Ní atdíku, ìndrù iwú dhu ìvu Yèsù-tsù, 'àti:

^h 2.14 Ngàtsi ndi Lawì óvò níí Màtayò (Màt 9.9).

«Ádhu Yùwanì bhà ábhàlì mà Pbàfàrisáyó tó ábhàlì màná náarí ònyè t'ònyuta-tsù nùtsi, ìnzì pbùkù ábhàlì ràdù kùtsi átò nǐ?»¹⁹Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò mbólí ò ndàti: «Nyí nyirè tí nga àdhìngbǎ ka kùndà nǐ m̀hèndù ò iwù ale r̀ràdù ònyè t'ònyuta-tsù nùtsi, àzèmbè inè akpa-tsi r̀r̀i ǹzìnzìya ò r̀òr? Ìnzì akekpá màtí! Kóró kàsùmì yà inè ì r̀i òná atdíkpá akpa-tsi màná ò, abádhí r̀i ǹzì àdù ònyè t'ònyuta-tsù nùtsi.²⁰Pbétù, atdí idho ní'iya inè, yà akpa-tsi nódyì ka kí òná abádhí ǹzìnzì ò r̀ò. Ndi idho r̀akǎ nínganí ní ndi, abádhí nùtsiya ònyè t'ònyuta-tsù.

²¹Ndirò, ìnzì atdí ale mà ràdù ngoyì-òwùtá tó kèlèmù nàpba mberù-ayí ò, akye ndi kèlèmù náadùna ndàduru ndi mberù ka kù'o r̀ò, ndàdù ndi mberù-ayí nùfà, ndi ufàta-bhu ràdù àhu íhù nyú tdítǎ nǐ.²²Ndi dhu bhèyi tí, ka kí ǹzì àdù *dìvayi-òwùtá nísi *kàmudzè-ayí ò, akye ndi dìvayi nívùna kàmudzè-ayí ò, ràdù ndi kàmudzè nùfà, ndi dìvayi ràdù ndùfù obvò nǐ. Nírò dhu-òfò nga kisì dìvayi-òwùtá kàmudzè-òwùtá ò.»

Pbàyàhúdì nùudhónà dìvayi òná kàmudzè (2.22)

Yèsù bhà irèta Pbàyàhúdì tó sàbatù-idhò dǎ

(Màt 12.1-8; Luk 6.1-5)

²³Atdíku Pbàyàhúdì tó *sàbatù-idhò ò, Yèsù mà pbìndà ábhàlì màná náambénà òwu dǎ *nganè tó inga òna nǎ údà otu ò. Ní, Yèsù bhà ábhàlì náadù 'òpè 'òwù otu-igì dǎ r̀r̀i nganè náfà r̀ò.²⁴Ní wò dhu nàla Pbàfàrisáyó náati Yèsù ní: «Ándà pé dhu, ádhu pbùkù ábhàlì r̀i inzá àlè tó uyátá ávi dhu ònzì sàbatù-idhò ò ní? »²⁵Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyí nyàpè tí inzá Dàwudì náanzì dhu nózù? Atdíku, àbadhi mà r̀óná ale màná ní'i' àwù nà, ìmbǎ ì ònyuna dhu ràdù ì'i.²⁶Ní, kàtsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù perè tí ka kùbho Kàgàwà tò m̀gati nídyì ndònyè. Obhó tí, àlè tó *Uyátá r̀àtina wò ndi m̀gati nónyè ràdù r̀arì *pbàkùhání kèlè víya dǎ r̀ò. Pbétù Dàwudì nídyì ka ndònyè, ndàdù kàbhu átò ì ùbhi màná pbìndà ale tò. Wò ndi dhu náanzì ndi Àbìyàtarì ní'i' *pbàkùhání tó àdròdrò ale dǎ kamà tí nínganí.»

²⁷Yèsù adù àtinà tdítǎ abádhí ní: «Ìndrù ka kanzì nzá sàbatù-idhò tò, pbétù sàbatù-idhò ka kanzì ìndrù tò.²⁸Ndi dhu-okú dò r̀ò ní ndi, ima *Ìndrù t'ídhùna, ima ní ndi Ádrùngbǎle sàbatù-idhò dǎ màtí.»

ⁱ 2.24 Tòr 23.25 ^j 2.25 1Sà 21.1-6

Yèsù rĩ ɔtsúna ótsù ale nígũ sàbatù-idhò ð dhu

(Mât 12.9-14; Luk 6.6-11)

3 ¹Ngãtsi nínganí sàbatù-idhò ð, Yèsù náatsù tdítdð unduta-dzà ð. Ní ɔtsúna ótsù atdí ale níĩ ànyì-dza. ²Ányirð ìĩ ngũkpà ale náambénà Yèsù nándà dð atdyúya nyú nà, ndíní 'ala tí, kàrà tí wò ale nígĩgũ sàbatù-idhò ð, ndíní 'adù tí kòbhù ndi dhu-okú dò rò. ³Ní Yèsù ati wò ndi ɔtsúna ótsù ale nĩ: «Ívã nyi, nyidè uró kóró ale nzínzi ð.» ⁴Tdítdð kǎdù dhu nívu yà ányirð ìĩ ale-tsù ndàti: «Àlè tó *Uyátá návi tí kɔnzì ídzi dhu ìndrũ tò, ndirò tí kɔnzì nzéere dhu ìndrũ tò sàbatù-idhò ð? Tí kigũ ìndrũ bhà ípirõnga, ndirò tí kubhà ndi ale ròvè?» Pbéttù abádhí adù ìnè ìnè tí. ⁵Ní, Yèsù náandà abádhí-dò nga kóró akótá nyú nà, izu ràdù ndùka atdítdð abádhí tó odú ale-afí-okú dò rò. Ní kǎdù àtìnà ndi ale nĩ: «Ígba ɔtsúnũ!» Kà ràdù kigbà. Ní kòtsú náadù ðgù ányirð rò tí.

⁶Ní ányirð rò tí, *Pbàfàrisáyó núuvò unduta-dzà ð rò, 'adù 'undu *Hèrɔdè bhà ale mànà, ndíní 'iri tí ì ingbã dhu bhèyi màtí ka kí Yèsù nábhũ kohò dhu dð.

Ihé-yà ríwu kóró ngari ðnã rò Yèsù rĩĩ i dhu

(Mât 4.23-25; 12.15-16; Luk 6.17-19)

⁷Wò dhu-dzidð, Yèsù mà pbìndà ábhàlĩ mànà nídhá ì Gàlilayà tó rèrù-bidð, ábhð ale tó ihé-yà ràdù òwu owùya ð. I alé-yà níiwú Gàlilayà tó pbìrì ð rò, Yùdeyà tó pbìrì ð rò, ⁸Yèrùsàlemà tó kigò ð rò, Ìdùmeyà tó pbìrì ð rò, Yòrðdanì tó idha-akpà-adzèñã rò arĩĩ pbìrì ð rò. Ndirò abádhí iwú Tirò mà Sìdonà mànà tó kigò tó mùlengù ðnã rò. I ábhð ale tó ihé-yà níiwú Yèsù i, kǎrónzina dhu-òyĩ ì ìrì dhu-okú dò rò. ⁹Ní, Yèsù adù pbìndà ábhàlĩ návi rìlì atdí íbhú fíndà, akye ndi ihé-yà níipbóna ndi nĩ. ¹⁰Obhó tí, íbí ale nígũ kǎrì dhu-okú dò rò, kóró ale andi nà rĩĩ nóowúnà 'òdzi rð kà rĩĩ i, ndíní 'apbálá tí kàngbð. ¹¹Ndirò Yèsù ì àla rò, nzéere-alafí nóowúnà yà ì arĩĩ òyà ale nábhũ rð rùkò ì ɔtdyèya dð Yèsù-ònzì, 'adù òwu abádhí àbhũ rð rùkũ, 'àmbe àtìnà dð: «Ínyi, nyi ní Kàgàwà t'ídhùnà nyú.» ¹²Pbéttù Yèsù adúnà àrà dhu núya rð ì nzéere-alafí tó ɔbi nyú nà, ìnzì àdhi màtí ndi ndĩĩ dhu nũnɔ tí.

Yèsù rĩ atdí kumì ðnã ɔyð nà ale nóvò ndùlì uvitatále tí dhu

(Mât 10.1-4; Luk 6.12-16)

¹³Wò dhu-dzidð, Yèsù núupò atdí pbìrì dð, ndàdù ndi ndòzè ndùnzi ale núnzi, ì ale ràdù iwu tina ð. ¹⁴Kǎdù atdí kumì ðnã ɔyð nà ale núlì, ndàdù ɔvòya nóvò «uvitatále» tí. Kǎlì abádhí ndíní 'ongó tí oko mànà atdíkpà. Kǎlì abádhí, ndíní ndongó tí ùvinà ròwù Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù núnò ìndrũ tò, ¹⁵ndirò ndíní ìĩ tí ádrùngbãnga tó ɔbi nà 'òwù nzéere-alafí nípfo rð nĩ ìndrũ ð rò.

16 Yàrí ní ndi yà kǎvò atdí-kumì dǎnǎ ǎyǎ nà Uvitatále-ǎvò : Sìmoni (Yēsù adù ngǎtsi kǎvò nǎvò Péterù tí), 17 Yàkǎbhè mà adǎnǎ Yùwanì nà. Abádhí ǎyǎ kǎrǎ ní ǎ Zèbèdayò bhà inzo. Yēsù adù ngǎtsi abádhí-ǎvò nǎvò Bòwànergè tí, kà-tì ní ǎvò bhà inzo. 18 Àndèreyà, Filipò, Bàrtòlòmàyò, Mátayò, Tùmasì, Yàkǎbhè (Àlùfayò t'ídùnà), Tàdayò, Sìmoni, yà atdíǎ ndi ngyénà fíyǎ pǎbìrì dǎ ale, 19 ndirò Yudhà Ìskàrìyòtǎ, yà Yēsù ìpfo adù àrà ndàbhù òmvù-fǎ ale.

**Yēsù àti ka kí dǎna ìnza ndi dhu tí
ndirò nzére-alafí rǎí ònǎ dhu tí dhu**

20 Wò dhu-dzidǎ, Yēsù náadù ndi idza. Ní, ihé-yà náadù 'àndu tdítǎ kà-tí, Yēsù mà pǎbìndà ábhàlì mànà rǎ ònyù nǎnyu ònǎ kàsùmì mà ràdù ì ǎ mbǎ. 21 Ní wò dhu ì ìrì rò, kà mà t'ídzá-bhà náadù kàtì iwà dǎna ìnza ndi dhu tí. Ní, abádhí adù iwu kòdyì òwùnà.

22 Ndirò, Yèrùsàlemà tó kíǎ ò rò iwù Yēsù-tí'ò *Mùsà bhà Úyátá tó màlímò náambénà àtìnǎ dǎ : « Pǎfǎmvǎ *Bèlizèbulì rǎí kà ò. » Ndirò abádhí ambénà àtìnǎ dǎ : « Wò ndi nzére-alafí ǎ ádrùngbǎle ní ndi arí kàbhù ròdì kǎkǎ ì nzére-alafí. » 23 Ní Yēsù anzi abádhí, ndàdù dhu ùnò fíyǎ *mbólì ǎ ndàtì : « Nzére-alafí dǎ ádrùngbǎle, *Sìtanì, ràdù ndòdì ìngbǎ dhu bhèyi nditírò ? 24 Atdí ádrùngbǎ kamà bhà pǎbìrì ǎ ale náapè àmbe 'ùgyè dǎ nzínziya ǎ, ní ndi kamà bhà idzi náarí nǎ ǎpere. 25 Ndirò, atdí òdhi náapè àmbe anya nǎnzi dǎ nzínziya ǎ, ní ì ale tó òdhi-tì náarí nǎ ìde. 26 Nírò, Sìtanì náapè àdù ndòpè ndùgyè ndi nditírò, kàbhà idzi-ònga ràdù ndùtu, ní kàbhà ádrùngbǎnga rǎ nǎ adù ǎpere, kàbhà idzi-tsù ràdù ndòdì.

27 Ìnzì atdí ale mà ràdù òtsù òbì ní ìdzidzò ale bhà idza, ndàdù kàbhà idzá dhu númbà, ìnzǎ ndi ndàlù pé ka ndùtsi angyi rǎrò. Ka ndi ndàlù ndùtsi dhu-lutinǎ ní ndi, kà ràdù kàbhà idzá dhu númbà. 28 Ma mí obhó dhu núnǎ fùkù, ìndrù náabáyà àbà kǎrǎ fíyǎ nzérenga tó ùbàta, ndirò abádhí náabáyà àbà Kàgàwà ní ì arí dhu ùnǎ nzére dhu tó ùbàta mà. 29 Pǎbètù, Ìlìlǎ-Alafí ní rí dhu ùnò nzére ale náabáyà nǎ ùbàta akekpá màtí. Obhó tí, kàbhà nzérenga ní dhòdhòdhònga nà rádi nzérenga. » 30 Yēsù atè wò dhu bhèyi abádhí ní, abádhí àti ndi rǎrǎí nzére-alafí dǎ ádrùngbǎle nà ònǎ dhu-okù dǎ rò.

Ádhi mà nyú ndi Yēsù-tsánà, kà t'ádóna, kà t'áwéna mànà ?

(Mát 12.46-50 ; Luk 8.19-21)

31 Tdítdǎ, Yēsù-tsánà mà kà t'ádóna mànà níiwù ùvò Yēsù rǎí ònǎ idzálì. Abádhí itsi ìko ìrinǎ rò, 'àdù atdí ale návi rànzi Yēsù idza rò. 32 Ihé-yà ní ǎ kà-tí ì òkò, 'àkpòrò kàngbò ró. Ní ka kadù àtìnǎ kà ní : « Kànì íyànù mà adónù mà awénu mànà rǎí ìri. Abádhí rǎ nyòmè. » 33 Ní Yēsù adù dhu àdu ndàtì : « Ádhi ndi íyàdu, ndirò ádhimà ndi adódu ? » 34 Tdítdǎ kǎdù

yà tiná ókò 'àkpòrò ngbõna ale dõ nga nándà, ndàdù àtìnà : « Kànĩ íyàdu mà adódu mànà. ³⁵ Kàgàwà òzè dhu nónzi rí ale ní ndi, adòdu, awèdu, ndirò íyàdu. »

Ûnyù-tse òre rí ale tó mbólí

(Màt 13.1-9; Luk 8.4-8)

4 ¹ Wò dhu-dzidõ, Yèsù ivà ndì ndàrà Gàlìlayà tó rèrù-bidò. Ní ányì ndì ndàrà àhu rò, kápè ndàmbe dhu ùdhe dõ tdítð ìndrù tò. Ní, ádrùngbã ihé-yà nyú núundu ì, 'àkpòrò kàngbò. Ndi dhu-okú dõ rò, kãdù ùpo íbhú ð, ndàdi ányì. Ndi íbhú níí rèrù dõ, ihé-yà ràdù òko rèrù-bidõ. ² Ní kãmbénà ábhõ dhu nyú núdhe dõ abádhí tó mbólí ð. Ndi pbìndà dhu t'údheta ð, kãwe dhu abádhí tò ndàti : ³ « Nyìri pé! Atdíku, atdí ale náahù ndàrà ònyù-tse nórè inga ð. ⁴ Ní yà ònyù-tse nóvo kàrì òná kàsùmì ð, atdídhena itse náawà ì otu ð. Ní, àrè adù iwu, 'ùbhí ì itse otu ð rò. ⁵ Ngùkpà-tsí náawà ì ìmbã adzi ríí dòná abho odu-kengere dõ. Kòrí itse náadù inga kòmbómbí, ìmbã adzi ríí dõyá abho nídhuní. ⁶ Ní adyifò nítdègu ìka, náadù wò ìngingà ònyù-nzo nóbì, ràdù òtdyù, ìmbã ivéya ríí ádzàdzí nídhuní. ⁷ Atdídhena itse náawà ì okpèna nà itsukpó nzínzi ð, ì okpèna nà itsu náadù àta, 'àdù òvi, 'àdù wò ìngingà ídzi ònyù nátsì, ìnzí ràdù ò'ò. ⁸ Pbétù, ngùkpà itse náawà ì ídzi adzi ð. Ní ì ònyù níinga, 'òvi, 'àdù ò'ò mbèyi nyú. Atdídhena náadhì itse ìbhu kumì-gùna ròsè, ngùkpà náadhì azà kumì-gùna ròsè, ndirò ngùkpàkà-tsí náadù òdhi atdí-miyà-gùna ròsè. » ⁹ Ní Yèsù adù àtìnà abádhí ní : « Inga t'írìta tó bina nà ríí ale níri ka. »

Yèsù rí ònyù-tse òre rí ale tó mbólí-tì nàwě dhu

(Màt 13.10-17; Luk 8.9-10)

¹⁰ Yèsù nítdègu ndìndrì itse ihé-yà rõ rò, ní yà kà-tí aróko ale mà, kãbhà atdí-kumì dòná óyõ nà ábhàlì mànà náavi ka ràwe kòkò mbólí-tì. ¹¹ Ní kãdù dhu abádhí tò ndàti : « Fùkù nyú, ka kítè wà òrù-akpà ð Ádrùngbã kamà Kàgàwà bhà Idzi-nyu-tsi ndì nórù dhu. Pbétù, ngùkpà ale náarí kóró dhu níri mbólí tó ófò ð,

¹² « ndínì ì owu tí inga àndà rõ, pbétù ìnzí 'àdù atdí dhu mà nála, ndirò 'àdù nga níri, pbétù ìnzí atdí dhu mà ràdù dõya nálu, akye ì owuna 'ùgèrè fíyó nzérenga ð rò, Kàgàwà ràdù dhu núbà fíyò ní^k ! »

¹³ Tdítð, Yèsù adù àtìnà abádhí ní : « Nyì nyùnì tí nzá yàrí mbólí rùncna dhu ? Olu, nyì nyádù kóró ngùkpà mbólí rùncna dhu núni ìngbã dhu bhèyi ? ¹⁴ Yàrí ní ndi ònyù-tse nórè rí ale tó mbólí-tì : Ònyù-tse òre

^k 4.12 Ìsa 6.9-10

rí ale nórè dhu ní Kàgàwà bhà Ɖte. ¹⁵Ngǔkpà ale núli ì yà Kàgàwà bhà Ɖte nàwà ì òná otu bhěyi. Abádhí rí ndi Kàgàwà bhà Ɖte níri, ányìrǒ rò tí Pfo mvo ràdù ìrà, ndàdù ndi òre ka kòrè Ɖte nífo abádhí-afí ò rò. ¹⁶Ngǔkpà ale núli ì odu-kengere-do yà ìmbà adzi rířì dóná abho bhěyi. Kàgàwà bhà Ɖte ì ìri rò, abádhí ràdù kà'ù dhèdhe nyú nà ányìrǒ rò tí. ¹⁷Pbétù, abádhí rí nzi àdù kàbhù ivéna ròdì ndi affiya ò, 'àdù 'àpba kà-rǒ ákě kàsùmì kèlě tí. Ní, yà àpbe mà avuta mà nà nópè ì Kàgàwà bhà Ɖte abádhí á'ù dhu-okú dǒ rò rò, abádhí ràdù 'àwà dòtsí fiyó a'uta ǒ rò. ¹⁸Ngǔkpà ale-tsí núli ì okpèna nà itsu nzínzi ǒ itse nàwà ì òná inga bhěyi. Abádhí náarí Kàgàwà bhà Ɖte níri, ¹⁹pbétù, yà adzi dǒ ka kóko tí dhu tó ìrèta mà, ònzi náaríbhona Ɖtrátá tó dhèdhe mà, ngǔkpà dhu-atdyú mà nà ràdù òtsù abádhí-afí ò. Ní, kóró kòrì dhu ràdù ndi Ɖte nùtsì, 'àdù àbhunà ìnzì ròdhì itse. ²⁰Ndirò ngǔkpà ale núli ì ídzi adzi ǒ itse nàwà ì òná inga bhěyi. I ale náarí Kàgàwà bhà Ɖte níri, 'àdù à'unà. Ndirò, ì ale náaràdù ìdzi itse nódhì : atdídhená ale ròdhì ka ìbhù kumì-gùna ròsè, ngǔkpà ròdhì ka azà kumì-gùna ròsè, ndirò ngǔkpà-tsí ràdù kòdhì atdí-miyà-gùna ròsè. »

Tarà tó mbólí mà Kàgàwà bhà Ɖte rí ìndrù-do àlù dhu tó mbólí mà nà
(Luk 8.16-18)

²¹Tdítdǒ, Yèsù ivú dhu abádhí-tsǔ ndàti : « Ka katí tarà òbòbi, kadù àtsinà ìtǎ-tsi ? Ndirò, ka katí kòbòbi, kadù ìlinà ara-tsi ? Ka ka tí nzi kòbi kilì ǒrú, mběyi kàrì inga nàwù ró ? ²²Obhó tí, kóró dhu-tsí yà ndi narù náalaya ndi kpongba, ndirò kóró dhu-tsí yà òdhǔ ò arádi náaviya ndi kpongba awáwù ò. ²³Inga t'írìta tó bina nà rířì ale náká ndirò ka ! »

²⁴Yèsù adù àtìnà tdítdǒ abádhí ní : « Nyàndà nga mběyi yà nyí nyírìna dhu nà. Ka kudhèya dhu fùkù àdhàdhì yà nyí nyarí dhu nùdhè ìndrù tó òná mùgèrè ǒ, kadù àmànà àma tí. ²⁵Obhó tí, dhu nà arířì abho ale tó, ka kabhùya dhu abho nyú ròsè. Pbétù, ìmbà dhu arířì abho fóná ale-fó rò, ka kakòya yà ake kàrìřì nà dhu mà^l. »

Viyà dǒ rò rínga itse tó mbólí

²⁶Yèsù adù àtìnà tdítdǒ : « Yàrí ní ndi òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi nófò ndi nà dhu : Atdí ale nířìvà ndi ndòrè *nganù-tsè pbì inga ǒ. ²⁷Ní yà inga náarátì, ndàdù ùbho dhu bhěyi, kàráyi inga náti rò, ndàdù ndìvà inga núbho rò. Wò ndi kàsùmì ǒ ònyù-tsè

^l 4.25 Wò dhu-tì ní, fìndà ka kùdhe dhu arí dóna àlù ale, ní ka kabhùya rùni nga abho. Pbétù, ìnzì dóna arí fìndà ka kùdhe dhu àlù ale, ní do ò rò ka kipfoya yà kàrìřì nà ákě ìrètá-ngba mà kóró.

náaráta, ndàdù ìnga inzá àbadhi nùni ìngbã dhu bhëyi màtí kà rínga dhu rórò. ²⁸Adzi rãdù wòrí nganù n'wò ndítírò. Wemberè tí kà rí kàbhù rìngà, ɔɔ rí kisé nǐ ndàdù kàbhù ròvi, kà ríku dō ná rò nǐ, ndàdù kàbhù ritù ndì, rãdù ò'ò. ²⁹Wò nganù n'ò'ò dhu-dzidò ní ndi, wò ale rãdù kasu nópè p̀bìndà obhi nǐ, nganù t'ótseta tó kàsùmì náka wà nídhunǐ. »

***Hàràdalì-kpò-tútù-ngba tó mbólí**

(Màt 13.31-32, 34; Luk 13.18-19)

³⁰Yèsù adù àtìna tdítò: « Ádhu àlě kádù àtìna òrù-akpà ò Ádrùngbã kamà Kàgàwà bhà Idzi nófò ndì nà dhu tí? Ndirò, ìngbà mbólí ndi kà dō àlě kádù àwenà ritè ka? ³¹Kòfò ndì hàràdalì tó itsukpó-tse nà. Adzi ò ka kí kòzò ònà kàsùmì ò, ka ní akě dhu-tútù-ngba nyú ròsè kóró yà adzi ò itse dònà. ³²Pbétù, yà ní ka kí kòzò adzi ò, ní kà ròvi, ndàdù òngo ádrùngbã itsukpó tí, ròsè kóró itsukpó-tidò dònà. Kòpí rãdù òvi ádzàdzí nyú, àrè mà rãdù idzàya nòsì kà-bí tó sísí ò^m. »

³³Ndi dhu bhëyi tí, Yèsù núunónà Kàgàwà bhà Ɔte kóró ale tó ábhò yàrí mbólí-tidò ò. Kùnónà ka àdhàdhì yà ndì ndùnóna dhu níri rí ale-dò nálu rãdù dhu bhëyi. ³⁴Kòténà nzi abádhí nà inzá ndì ndùnò mbólí ò rórò. Pbétù, òyá ì òtù ì p̀bìndà ábhàlì mànà ònà kàsùmì ò, kòngónà àdù ì mbólí-tì náwe kóró abádhí tò.

Yèsù rí àpùpú nábhù rìdè dhu

(Màt 8.18,23-27; Luk 8.22-25)

³⁵Ndi nínaganí tí p̀bítòngã, Yèsù náati p̀bìndà ábhàlì nǐ: « Kàda rèrù-adzè. » ³⁶Ní, Yèsù bhà ábhàlì núubhà ihé-yà, 'àdù òtsù yà Yèsù rǐ ònà ibhú ò, 'àdù òwu. Ngùkpà ibhú náadù ì'ì inè ànyìrò. ³⁷Nírò ní ndi àpùpú náapè ndòpìlì ɔbi nyú nà, mùkurà rãdù 'òpè 'àwà ì ibhú ò, ibhú rãdù àmbe àle dō idha nǐ. ³⁸Yèsù náadù ì'ì ibhú tó kòbhé ò ndì ndàyì ndìp̀bì dóna kùsé rǐ, idho rãdù ndòd̀yì ró. Ní kàbhà ábhàlì níngà ka idho ò rò, 'àdù àtìna kà nǐ ìkù nyú ò: « Màlimò, yà àlě kúve dhu nátdù tí obhó afínu akekpa màtí? » ³⁹Ní idho ò rò ndì ndìvà ndì rò, Yèsù náarè awe dō, ndàdù àtìna rèrù nǐ: « Ínè! Útsi tsùnù! » Ní awe náadù opilita núbhà, inga rãdù inè bhì. ⁴⁰Ní Yèsù adù àtìna p̀bìndà ábhàlì nǐ: « Ádhu nyí nyí ɔɔ nónzi nǐ? Nyí nyàpè t'óbhò ì'ì a'uta nà? » ⁴¹Ní, ádrùngbã ɔɔ nyú níisí abádhí ò, abádhí rãdù 'òpè 'òtè nzínziya ò 'àmbe àtìna dō: « Ádhi pbá ale yà, awe mà, rèrù mànà dhu náarí tsùnà dhu níri? »

^m 4.32 Zèk 17.23; 31.6 Dàn 4.12,21

Yèsù rí nzére-alafí nà arí'í ònà ale níǵǵ dhu

(Màt 8.28-34; Luk 8.26-39)

5 ¹Wò dhu-dzidǵ, Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà náawù ùvò Gàlìlayà tó rèrù-adzè, Pbagèrasiⁿ tó pbìrì ò. ²Ní yà Yèsù ifò ibhú ò rò rórò tí, atdí ale náahù ìndrù ùtdù ka karí ònà ngari ò rò, ndìrà kà-tí'ò. Ndi ale ní'í nzére-alafí nà arí'í ònà ale. ³Kòngónà òdhò ndi ngari ò, ndirò kà sòwòrò nónzi rí ndùtsì àdrà-mbí ní atdí ale mà ní'í mbà. ⁴Obhó tí, bìlìnganà ka kutsínà kàpfò sìnǵà-mbí ní, kadù kòtsú nútsì àdrà-mbí ní. Ní kòngónà àdù i àdrà-mbí nátdi, ndàdù sìnǵà-mbí nátdi átò. Ndirò, kàlù rí ndònzì lèmanà ale ní'í'na mbà atdí màtí. ⁵Bìlìnganà, yà inga náarátì, ndàdù ùbho dhu bhèyi, kítúnà ndì ndàmbe ùbhi dǵ ìndrù nùtdù ka karí inanà, ndirò pbìrì dònà, ndàmbe ùkù dǵ, ndàdù àrà ngbòna àzè rǵ kpùwàkpùwà odu ní.

⁶Ní kàla Yèsù itse rò, ndàdù òku tina ò. Kàdù, ndibvu kònzǵ, ndàkò ndì ɔdyùna dǵ. ⁷Kàdù òkù àrì nyú tí ndàtì: « Ádhu nyi nyòzè ma nà Yèsù, kóró dhu dǵ arí'í Kàgàwà t'ídhùnà? Ma mìtdè nyi itdè tí, Kàgàwà-ɔvò rǵ, ìnzǵ àvù rùdú. » ⁸Wò dhu kùno okúna dò rò dhu ní, Yèsù aránà àtìna rǵ kà ní: « Nzére-alafí, áhù wò ale ò rò! » ⁹Ní Yèsù adúnà àrà dhu ìvu rǵ kà-tsù ndàtì: « ɔvònu ní àdhi? » Kà ràdù dhu àdu Yèsù tò ndàtì: « ɔvòdu ní <Ihé>, ibí rò mà mí'í nídhuní. » ¹⁰Ní, kàdúnà àrà Yèsù nónzi rǵ atdyúna nyú nà, ìnzǵ i nzére-alafí nabhù tí ròwù itse ndi pbìrì ò rò.

¹¹Ányirò, àdù tó ádrùngbà màhò-yà ní'í'í pbìrì-ɔngò rǵ ò ányu ró. ¹²Ní i nzére-alafí náadù Yèsù itdè itdè tí, 'àtì: « Óvì mà mòwù ndàkà àdè nzínzì ò, ndíní màdù tí ùtsù abádhí ò. » ¹³Ní Yèsù adù ndi dhu ná'ù abádhí tò. Nírò ní ndi kǵkò nzére-alafí núuvò wò ale ò rò, 'àdù òwu òtsù àdù ò. Ní kóró kǵkò àdù tó màhò-yà, mbèmbè ɔyǵ lufù, náadrú pbìrì-ɔngò rǵ rò, ò rùpba ò rèrù ò, tsèya ròtdì ò. ¹⁴Kǵkò àdù núnà rǵ rúbhi ale náatsè, 'òwù ɔyi nà kigò ò, ndirò igigi rí'í pbanga òna nà. Ní ìndrù náadù ìwu, 'ìwù wò ndì nònzì dhu àndà. ¹⁵Abádhí níiwú ùvò Yèsù tí, 'àdù wò ndi ibí nzére-alafí arúbhi 'í rǵ ònà ale nála. Ndi ale ní'í'í obvò ndì ndàdì, ndùfǵ rónà mùdzarù, pbìndà irèta ràdù ndàdu ró. Ní ɔdò náadù ìsì abádhí ò. ¹⁶Yà ndì nònzì dhu nàlanà ale náadù wò nzére-alafí nà ale mà àdù mànà rǵ ò nònzìnà dhu náwe abádhí tò. ¹⁷Ní abádhí náadù òpè 'itdè Yèsù ndíní ndì nivà tí, ndàrà fíyǵ pbìrì ò rò.

¹⁸Ní yà Yèsù rùpo ibhú ò ònà kàsùmì ò, yà nzére-alafí núvònà ònà rò ale nítdè Yèsù ndíní 'owu tí mànà atdíkpá. ¹⁹Ní Yèsù náa'ù nzá ndi dhu kà tò. Pbéttù kàdù àtìna ndi ale ní: « Ádù nyi pbùkù, indú ale-tí'ò, nyadù yà indù Ádrùngbàle ònzì kóró dhu náwe abádhí tò, izu kàbà dùnú dhu mànà. » ²⁰Ní wò ale náadì dóna ndàrà, ndàdù ndòpè ndùnò yà Yèsù nónzi

ⁿ 5.1 Ndi pbìrì ní'í ìnzǵ ní Pbagàhúdì tó pbìrì.

fìndà kóró dhu *Dèkàpolì tí kátina pbìrì ǝ. Ní, yà kà rǔnǎna dhu nìrì ale kóró ní idhǎ nǔukǎ atdíǝ.

Yàhirò bhà tsìbhíngba mà Yèsù rǝ mùdzarù-ngbò nàpbalá tsìbhále màna

(Màt 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹Tdíǝ Yèsù náada ìbhú ǝ rèrù-adzè. Ní idha-gì dǝ kìdè rórò, ádrùngbǎ ihé-yà náandu ndì ndàkpòrò kà-ngbò. ²²Ní, unduta-dzà ǝ ádròdrǝ ale nzínzì ǝ atdí ádrùngbǎle, Yàhirò tí kátina, nǐra àhù ányìrǝ. Ní Yèsù ndì ndàla rò, kíbvú ndì obvò kà-pfò rǝ. ²³Kǎdù kítde atdyúna nyú nà, ndàti : « Ìvǎdú-ngba rǐrǐ afina rǝ ka kóǎna ró. Ní, írà ǝtsúnù nyì nyeli tí kà-dǝ, ndíñ kǝgú tí, ndàdù àdi nyìkpǎna nà. » ²⁴Yèsù mà náadù òwu Yàhirò nà, ádrùngbǎ ihé-yà ràdù ndìdhò owùya ǝ Yèsù ì ìpbò nzínziya ǝ rórò.

²⁵Ì ale nzínzì ǝ nǐrǐ atdí tsìbhále, atdí kumì dǝnǎ ǝyǝ nà atǝ tí azu nóongónà ìrà rǝnǎ. ²⁶Kǎbà àpbe abhǝ nyú ìbì pbàngángá-bvùnǎ, ndàdù kóró fǝnǎ ongyéngá-tse nótdì ányì. Pbéù ndì dhu adúnà nǝrǐ àrà kà dzùnà nónzì rǝ, kà rǝ andì ràdù àrà òtrǝ rǝ atdíǝ. ²⁷Ní, Yèsù dǝ ka kúnǎna dhu ndì ndǐrǐ dhu-okú dǝ rǝ, kǐra ihé-yà nzínzì ò, ndàpbalǎ kà-rǝ mùdzarù-ngbò olùnǎ rǝ. ²⁸Ka nǐrǐ afina ò rǐrà òte rǝ ndàmbe àtìna dǝ : « Ma mapé kà-rǝ mùdzarù-ngbò nàpbalǎ, ní ma mógù ògù. » ²⁹Ní Yèsù rǝ mùdzarù-ngbò kàpbalǎ rórò tí, yà kà-rǝ arǐrà azu náadù ìde, kà ràdù ndìnè iwà ndì ndògù pbìndà andì ǝ rǝ ró. ³⁰Wò ndì kàsùmì ǝ tí, Yèsù nínè ndì iwà ìndrù t'ígútá tǝ pbìndà ǝbì nónzì kasù ró. Ní kǎgéré ndì ihé-yà nzínzì dǝ, ndìvù dhu ndàti : « Ádhi rùdù mùdzarù-ngbò nàpbalǎ ? » ³¹Ní kàbhà ábhàlǐ adù dhu àdu kà tò 'àti : « Ádrùngbǎlé, nyì nyàla wà ihé-yà nákpòrò ngbǝnù 'ìpbò nyì tí dhu. Ní, nyì tí àdù dhu ìvu tdíǝ rǐrǐ àdhi ngbǝnù nàpbalǎ ? » ³²Pbéù Yèsù adù ndàgere ndàndà kóró ihé-yà-dǝ nga, ndíñ ndì ndala tí rǐrǐ àdhi ndì dhu nònzì. ³³Ní ndì tsìbhále adù àdi ndàmbe ìvì dǝ ǝdǝ nǐ, iwà ndì ndèni rǝnǎ ndì nònzì dhu nǐdhunǐ. Ní kǎdù ìrà ndìbvù ndì Yèsù-pfò-rǝ, ndàdù kóró obhó dhu núnò fìndà. ³⁴Yèsù adù àtìna kà nǐ : « Pǎ nǐ tsìbhíngbǎ, pbùkù a'uta nígù wà nyì. Ní, àrà mbèyi, nyadù ògù pbùkù àpbe ǝ rǝ. »

³⁵Wò dhu núnǝ Yèsù rǐ rórò ní ndì, ǝyi nà ríwu unduta-dzà ǝ ádrùngbǎle Yàhirò bhà rǝ ale nǔutǝ ì, 'àdù àtìna kà nǐ : « Pǎkù tsìbhíngba nóvè wà, ní ádhu nyì nyì Mǎlimò-tsi àvǎ tdíǝ nǐ ? » ³⁶Pbéù Yèsù náadù nzǎ afina mà nǐlì abádhí rǔnǎna dhu dǝ. Kǎdù àtìna Yàhirò nǐ : « Ìnzì ǝnzì ǝdǝ, rǐrǐ a'uta nà tí. » ³⁷Kǎdù nzǎ atdí ale mà nózè rùndà ndì ányì, pbétù kǎdù ùnzìnà rùndà ndì ní Péterù mà, Yàkǝbhò mà, adǝnà Yùwanì màna kèlè. ³⁸Ní abádhí awù ùvò unduta-dzà ǝ ádrùngbǎle bhà. Ní ányì, Yèsù náatù ìndrù tsiya náva ì, 'àmbe òdzì dǝ, 'àdù àmbe ùkù dǝ ǝrú túya nyú nà ró. ³⁹Ní kǎtsù ìdza, ndàdù àtìna abádhí nǐ : « Ádhu wò dhu bhèyi tsìku náva ndì nǐ ? Ádhu nyǐ nyódzì nǐ ? Yàrǐ ngbángba nóvè nzǎ, pbétù kòdhò òdhò

tí. » 40 Pbéù, abádhí náadù Yèsù rüncna dhu-gàya ònzì ònzì tí. Ní Yèsù adù abádhí nífo idza rò kóró, ndàdù ndi ngbángba t'ábanà mà kà-tsánà, ndirò pbìndà ìbhu ábhàlì mànà kèlè núnzi, 'òtsù mànà ndi ngbángba-abvò ríi ònà kàluga ò. 41 Ní kálú ndi ngbángba òtsúna rò, ndàdù àtìna nì: « Tàlità kumì. » Kà-tì ní: « Tsibhíngbá, ma mátina: « Ívà nyi, nyidè ! » » 42 Ní ányìrò rò tí, wò tsibhíngba níivà ndi ndidè, ndàdù ndòpè ndùbhi. Obhó tí, kàbhà atò níi iwà áhu atdí kumì dóná óyò nà atò tí. Wò dhu ì àla rò, idhò núuko ányìrò íi kóró ale atdí d'nyú. 43 Yèsù adù dhu náya abádhí tò atdí d', ìnzì ndi dhu nabhù tí atdí ale mà rüni. Tdí d' kádù àtìna ndi ngbángba t'ále nì: « Nyàbhu ònyù ake kà rònyù ! »

Nàzàretì tó kigò ò bhà ná'ù nzá Yèsù dhu

(Màt 13.53-58; Luk 4.16-30)

6 1 Wò dhu-dzidò, Yèsù níivà ndi ányìrò rò, ndàrà ndi ndavi ònà kigò ò, pbìndà ábhàlì ràdù òwu owùna ò ányì. 2 Ní *sàbatù-idhò ò, kádì ndàmbe dhu núdhe d'ò ìndrù tò unduta-dzà ò rò. Ní ábhò ale yà kà rüncna dhu ìri rí, ní idhò núuko atdí d'. Abádhí ambénà àtìna d'ò: « Kóró wò òte-tidò nà kírà àdhà rò? Wòrí dhu-ònga t'òvòta-tidò mà, ndirò wò wíwì nónzi káři ní òbi mànà dhu kàbà àdhà? 3 Tí obhó ka ndi sàpàti, Màriyà t'ídhùnà? Ka tí obhó Yàkòbhò mà, Yòsè mà, Yudhà mà, Sìmonì mànà t'ádònà? Ndirò kà t'áwéna t'òbhò òko atdíkpá ìrò àlè mànà? » Ní wò dhu-okú d'ò rò, ìndrù nóowùnà nzì kà rüncna dhu ná'ù rò. 4 Ní Yèsù adù àtìna abádhí nì: « Nabì nífù ka karí kóró ngari ò. Pbéù, yà ndi nyú ka kadhì ònà kigò ò, ndirò fìndá ale nzínzi ò, ndirò pbi idzá-bhà nzínzi ò màtí, ka karí nzì kífù. » 5 Yèsù náadù nzá atdí wíwì mà nónzi ányìrò, pbétù kádù òtsúna núli ngúfe anditále d'ò tí, i ale ràdù ègu fíyò andi ò rò. 6 Ní idhò núuko Yèsù atdí d', ìmbà fíyò kigò ò bhà ríi a'uta nà dhu-okú d'ò rò.

Yèsù rí pbìndà atdí kumì dóná óyò nà ábhàlì núvì dhu

(Màt 9.35; 10.1,5-14; Luk 9.1-6)

Yèsù náarànà ùbhi rò kóró kyèròkyèrò ríi pbanga ònà, ndàmbe dhu ùdhe d'ò ìndrù tò. 7 Ní kánzi pbìndà atdí kumì dóná óyò nà ábhàlì, ndàdù ndòpè ndùvì abádhí óyòyò rò. Kúvì abádhí iwà ndi ndàbhu nzère-alafí nòdì abádhí ràdù nì ádrùngbànga tó òbi fíyò rórò. 8 Kádù dhu náya abádhí tò ndàti: « Àpé nyidyi atdí dhu mà abhi tò, pbétù nyùgu mùgò kèlè. Àpé nyùgu mùgatì mà, bhòlò mà, fùrangà mà ngbòku ò. 9 Nyùfò kàyitò pfòku rò, pbétù àpé nyùfò mberù óyòyò rùkú. » 10 Ndirò, kádù àtìna abádhí nì: « Nyì ka kàkò atdí idza ò rò, nyì nyowuna òko rò ányì-dzá, ràrà àhù ányìrò rò nyì nyúvò nyòwù dhu ò. 11 Atdí pbanga ò ale nóowuna gukyè 'ùvo rò ìnzì 'àkò nyì, ndirò ìnzì 'rì nyì nyúncna dhu, ní nyì nyowuna òwu rò ányìrò rò, nyàdù pfòku-tsítsírò àhù n'ò, ndíni abádhí tó afátà nitè tí abádhí tò. »

12 Ní kǎkò ábhàlǐ náawù Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù núnò ìndrù tò, 'òwù àtìna rǒ, dhu rākǎ abádhí rùgèrè ì 'ùbhà fìyó nzérenga. 13 Abádhí nóowúnà ábhǎ nzére-alafí nípfo rǒ ìndrù ò rò, 'àdù òwu andi nà ábhǎ ale nùtri rǒ akye nǐ, i ale ràdù ùgu.

Bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ɔve

(Màt 14.1-12; Luk 9.7-9,19-20)

14 Ádrùngbǎ kamà Hèròdè^o níiri Yèsù dǎ ka kúnɔna dhu, kǔvò nótò ndì kórǒ ngari ǒ nídhuní. Atdídhená ale nóowúnà àtìna rǒ: « Bàtizò ùbho rǒ arúbhi Yùwanì níngbè wà ndì ɔve-bvù rò. Ndi dhu-okú dǎ rò ní ndì, kǎbà wìwì t'ònzita tó ɔbì. » 15 Pbéù, ngǎkpà ale owúnà àtìna rǒ: « Èliya ní wò. » Ngǎkpà ràdù àtìna tditdǎ: « Angyí ìì pbanábí nzínzi ǒ atdí nabi bhèyi ale ní wò. » 16 Ní wò dhu ndì ndìrì rò, Hèròdè ati: « Bàtizò ùbho rǒ arúbhi Yùwanì ní wò. Ma mábhù kàdɔ kotdì, ní ka ní wò wà ndì níngbè. »

17 Wò ndì Hèròdè nyú ndítírò ní ndi uyátá nabhù kosò Yùwanì, ndàdù àbhunà kutsì, kadù ìlinà imbi-dzà ò. Hèròdè náanzi ndi dhu, adónà Filipò-fó rò ndì ndakò tsìbhále nóokú dǎ rò. Ndi tsìbhále-ɔvò níì Hèròdiya. 18 Kǎnzì ndi dhu, Bàtizò nubhónà Yùwanì nóongónà àdù àtìna kà nǐ, inzà dhu rākǎ kà rākɔ adónà-ve nídhuní. 19 Hèròdiya náakó atdí dǎ Yùwanì rǒ, ndàdù kòzè ndàbhù kohò. Pbéù, ndi dhu náadù ìì odú kà tò. 20 Obhó tí, Hèròdè nóongónà Yùwanì-ɔdǎ nónzi obhónángatále tí, ndirò Kàgàwà-nyìkpó ǒ flǎ ale tí ndì ndùni ka dhu-okú dǎ rò. Ní kǔngónà àdù Yùwanì-ngbò nódǎ atdí dǎ. Yùwanì rǎnɔna dhu níri ndì ndí rò, Hèròdè bhà irèta nóongónà àdù ndinza atdí dǎ, pbéù kǔngónà àdù kà rǎnɔna dhu òzè ndìrì atdí dǎ.

21 Ní atdíku, Hèròdiya náabà Yùwanì àbhù ndì ndí kohò òná otu. Ndi dhu níì yà Hèròdè rǐ ndì ka kadhi òná idhɔ níre òná mùhendù-idhò ǒ dhu. Ní Hèròdè unzi rìwù ndi mùhendù ò ale níì: yà ì arí kasu ònzi mànà ádròdrò ale mà, pbìndà pbanówí tó ádròdrò ale mà, ndirò Gàlilaya tó pbìrì ǒ pbangá-nzo òná aríì ifuta nà atdí dǎ ale mànà. 22 Ní Hèròdiya bhà tsìbhíngba náatsù mùhendù-dzà ò, ndàdù òbè atdí dǎ. Ndi ɔbé náafò Hèròdè-nyìkpó atdí dǎ yà ndì ndùnzìnà ale mànà. Ní ádrùngbǎ kamà Hèròdè adù àtìna wò tsìbhíngba-ɔwú nǐ: « Ónzi afínɔ òzè dhu fudú, ní ma mí ndi dhu àbhù àbhù indù. » 23 Kǎdù dhu nótò ndì tsìbhíngba-ònzí ndàti: « Ma mòtsò wà dhu ndíni ma mabhù tí nyi nyónzina dhu indù, ìmbà ìina yà idzi ma mónyè dóná pbìrì tó atdínga ɔyǎ dǎ mà nábhù ma mí indù dhu màtí. » 24 Ní wò tsìbhíngba náahù àwú-dzà rò, ndàdù dhu nívu íyànà-tsù ndàti: « Ádhu ndi ma màkǎ monzi? » Ní kà-tsánà adù dhu àdu ndàti: « Bàtizò núbhò arí Yùwanì-dɔ. » 25 Ní tsìbhíngba náangbó ndì

^o 6.14 Ndi Hèròdè-ɔvò níì Àtipasi. Ka níì Gàlilaya tó pbìrì ǒ Ádrùngbǎ kamà.

kòmbómbí ádrùngbá kamà-tí'ò, ndàdù dhu ònzì fóná ndàti: « Ma mòzè nyibhò Bàtizò ùbhò arí Yùwanì-dò kòmbí fudú tsàlìtsalì dǎ rò. » ²⁶Ní izu núuka ádrùngbá kamà atdíǎ nyú. Pbéti, kà rí ndùvò Yùwanì-dò rǎ dhu níí'í obi tí, yà ndí ndùnzinà ale-ònzí rò ndí ndòtsòná dhu dhu-okú dǎ rò. ²⁷Ní ányìrǎ rò tí, kǎdù ngbòna nódo arí pbànowí nzínzì ǎ atdí mùnowì nóvì, ndùyá dhu fíndá ndíní ira tí Yùwanì-dò nà fóná. Ní wò mùnowì níivà ndí ndàrà imbi-dzà ò, ndìtsì Yùwanì-dò nókèrè. ²⁸Wò dhu-dzidǎ, kǎdù irà ndí ale-dò nà tsàlìtsalì dǎ rò, ndàdù àbhunà wò tsibhíngba-fó, ndí tsibhíngba ràdù àbhunà íyànà-fó. ²⁹Ní Yùwanì bhà ábhàlì níitdègu wò dhu níri, ní abádhí adù iwu, 'àdù kǎ-bvò nídyì 'òwù òtdùnà.

Yèsù rí imbò lufù ale nóngù dhu

(Màt 14.13-21; Luk 9.10-17; Yùw 6.1-14)

³⁰Yèsù bhà uvitatále náandu ì kà-tí, 'àdù yà ì ònzì kóró dhu mà, ndirò yà ì ùdhe ìndrù tò kóró dhu màná dhu náwe kà tò. ³¹Wò ndí kàsùmì ǎ, abádhí-tí'ò ríwu ale mà, abádhí tí ò rò rí 'àdù ale màná níí'í abhò nyú, ònyù nónyu abádhí rí òná kàsùmì mà ràdù íí mbá. Ní Yèsù adù àtìnà pbìndà uvitatále ní: « Nyìwù rùngù tí ríí'í atdí ngari ò, ndíní nyí nyaso tí nyí aké. » ³²Ní abádhí náadù òwu víyà dǎ rò ibhú ǎ rùngù tí ríí'í atdí ngari ò. ³³Pbéti, ábhò ale nyú náala abádhí rǒwu dhu, 'àdù abádhí rǒwu ì nga núnì. Ní ìndrù náadù 'íva kóró kigò òná rò, 'òwù tsàkàtsàkà nyú pfǒya dǎ ányì, 'àdù òwu ùvò angyì abádhí rǎ.

³⁴Ní Yèsù náhu ibhú ò rò rò, kǎla wò ádrùngbá ihé-yà, abádhí-izù ràdù ndàlù atdíǎ, ìmbá ùndana rí ale ríí'í tàrà tò màhò bhéyi abádhí nùlì ì nídhuní. Yèsù adù àdi ndàmbe ábhò dhu nyú nùdhe dǎ abádhí tò. ³⁵Inga ràti dhu níitdègu ndìndù, ní kàbhà ábhàlì níindri kà-tí'ò, 'àdù àtìnà kà ní: « Író nga ríí'í rùngù tí, ndirò inga náti wà. » ³⁶Ní, áví kǎkò ale rǒwù inga nóbhì ka karí òyà ngari ò, ndirò kyèròkyèrò ríí'í pbanga ò, ndíní ònyù nudzì tí fíyò. ³⁷Yèsù adù òte nádu abádhí tò ndàti: « Nyàbhù ònyù abádhí tò nyí-tírò! » Ní ábhàlì náadù dhu nívu Yèsù-tsù 'àti: « Nyí nyòzè tí mǒwù mùgatì nódzì óyǎ miyà òinarì^p rǎ, ndíní mǎ mabhù tí abádhí rǒnyù? » ³⁸Ní Yèsù adù dhu nívu abádhí-tsù, ndàti: « Ífe mùgatì nyí nyí'í nà? Nyàndà pé ka. » Ní kà-bvu ì ùni rò, abádhí adù dhu nádu kà tò àti: « Mǎ mí'í imbò mùgatì nà, ndirò óyǎ ìbhè nà. » ³⁹Wò dhu-dzidǎ, Yèsù avi pbìndà ábhàlì ràbhù kóró ale ròkò tsùna rǎ obvò irí dǎ. ⁴⁰Abádhí adù òko tsùna tí: atdídhená ngari ǎ atdátí miyà ale, ndirò ngùkpà ngari ǎ imbìmbó kumì ale. ⁴¹Nírò ní ndí Yèsù núugu kǎkò imbò mùgatì, óyǎ ìbhè màná ndùlǎ fóná. Ní, òrù-akpà ò nga àndà ndí ndí rórò, kǎdù òtsò nàbhù Kàgàwà tò. Kǎdù mùgatì-ònga núkò, ndùbho pbìndà ábhàlì-fó, ndíní

^p 6.37 Yèsù bhà kàsùmì ǎ, atdí òinarì níí'í atdíku idhò tò kasu tò mùkìmbà.

abádhí núnúdu tí ìndrù tò. Kǎdù kǎkò ÿyǎ ìbhè núnúdu átò abádhí-fó kóró. ⁴²Ányìrǒ ìí kóró ale náanyè dhu 'ùlè nǐ. ⁴³Yèsù bhà ábhàlǐ náadù òdì òdì m̀gati-go-tsù núnúdu, ìbhè-go màná, 'àdù atdí kumì d̀nà ÿyǎ nà s̀ngè nǐra nǐ. ⁴⁴Ndi m̀gati nanyè ale nzínzì ð, kpabhále níí'ì imbò lufù tí.

Yèsù r̀bhi idha d̀ dhu

(M̀t 14.22-33; Ỳw 6.16-21)

⁴⁵Wò dhu-dzidǎ tí, Yèsù náabhè pb̀ndà ábhàlǐ r̀pò ibhù ò, ndíní ada tí angyi f̀ndà r̀r̀-àdzè, Bètèsàyidà tó kigò inǎ r̀ò, yà ndì nyú t̀r̀ò ndì ndí ihé-yà náví r̀wù ibha ònanǎ. ⁴⁶Ihé-yà nà ì ùbhǎ ì dhu-dzidǎ, kǎdù àrà pb̀rì d̀, ndàrà ndìtsò. ⁴⁷Ìnga nǎtì r̀ò, ibhù níí'ì r̀r̀-àlikpa ò ábhàlǐ nà, Yèsù ràdù ndùbhà atd̀r̀ò olù idha-adzè. ⁴⁸Ní Yèsù ala òbì tí ibhù t'ótùta r̀í'ì pb̀ndà ábhàlǐ tò dhu, t̀mbà tí awe r̀pili abádhí-nyìkpa r̀ó nídhuní. Ní à'ù-akpà-òngǎ ð, kǎrà pb̀ndà ábhàlǐ-tí'ò, ndàmbe ùbhi d̀ idha d̀. Kǎdù dhu ònzì angyi ndúda abádhí tò dhu bhèyi. ⁴⁹Ní, kà r̀bhi idha d̀ dhu ì àla r̀ò, abádhí náadù kàtì m̀gìngò tí, 'àdù 'òpè 'ùkù, ⁵⁰ábhò òdò nyú nà kàlǎ rí kóró ale níí'ì nídhuní. Pb̀tù wó r̀ò tí, Yèsù adù t̀na àp̀fò abádhí tò ndàtì : « Nyòtù afikù, ima ní yà ! Ìnzì nyònzì òdò ! » ⁵¹Td̀t̀d̀, kǎdù ùpo ibhù ò abádhí-tí'ò, awe ràdù opilata nùbhà atd̀d̀. Ní idhò nùkò abádhí atd̀d̀ nyú. ⁵²Obhó tí, Yèsù ònzì wiwì, ndìtr̀ò m̀gati dhu náalù nzá abádhí-ò : abádhí tó ir̀eta r̀í ndi dhu-tì nálù dhu níí'ì odù.

Yèsù r̀ Gènèzàretì tó pb̀rì ð andítale nígù dhu

(M̀t 14.34-36; Ỳw 6.22-25)

⁵³Yèsù mà pb̀ndà ábhàlǐ màná níitdègu r̀r̀ náda, ní abádhí náasò f̀yó ibhù kifukù ð, 'àdù òtsù Gènèzàretì tó pb̀rì ò. ⁵⁴Ní ibhù ò r̀ò abádhí núnú r̀ó r̀ò tí, ìndrù náadù Yèsù núnì. ⁵⁵Ní abádhí náadù àngili kóró ndì pb̀rì ònǎ, 'àdù 'òpè 'ùmbà andítale, 'òwù òwu r̀ó nà ótdù d̀, Yèsù-bv̀ ka kò'ì òyà kóró ngari òna nǎ. ⁵⁶Ndìr̀ò, kóró ngari ð Yèsù r̀bhi inanǎ, pbanga ònǎ, kigò ònǎ, ndìr̀ò inga nóbhì ka karí inǎ màtí, ìndrù nóowúnà ìwu r̀ó andítale nà, 'ùlì pbanga-tsidǎ ìndrù náarí 'ùndù òyá ngari ð. Abádhí adúnà òwu Yèsù nónzì r̀ó r̀bhà ì ale r̀pbalǎ r̀nà m̀dzar̀-bidò-ngbò k̀lè. Ní ìngbàtí ìlì ndì ale mà yà kàbhà m̀dzar̀-bidò-ngbò ǹpbalǎ, náaràná ògù r̀ò d̀òtsí.

Pb̀yàhúfí tó màndu

(M̀t 15.1-9; Luk 11.37-41)

7 ¹Pb̀fàrisáyó mà Yèr̀usalemà tó kigò ò r̀ò ìwù Mùsà bhà Úyátá tó ngúfe màlímó màná núnúdu ì Yèsù tí. ²Ní, abádhí náala Yèsù bhà ábhàlǐ nzínzì ð ngùkpa ale, òtòtì òtsúya nǐ r̀owu dhu nónnyè r̀ó, kà-tì ní inzà ì 'ùò òtsúya yà f̀yó sò mà tó màndu nónzì ka dhu bhèyi r̀ó r̀ò.

³Pbàfàrisáyó mà, kóró ngǔkpà Pbàyàhúdì mà nà nífu abhúya tó màndu atdí. Ní, abádhí nónnyúnà nzi ònyè inzá ì ù'ò ɔtsúya mběyi nyú rórò. ⁴Ndirò kòbí ò rò ì ìngò rò, abádhí nónnyúnà nzi dhu inzá ì ù'ò ì rórò. Abádhí nífu yà í abà ábhǒ ngǔkpà màndu átò. Í màndu ní: kópà nú'ò ka kí mběyi nyú dhu, ìtá mà, sùma nǐ ka kòbhòlò ìtá mà, dòyá ka karóyì dhu mà nà nú'ò ka kí mběyi nyú dhu mà nà. ⁵Ní, Pbàfàrisáyó mà Músà bhà Úyátá tó màlímó mà nà nívu dhu Yèsù-tšǔ 'àti: « Ádhu inzá pbùkù ábhàlǐ nífu àlè t'ábhúna tó màndu, 'àdù àmbe dhu nónnyè dǒ òtòti ɔtsúya ní ní? » ⁶Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: « Nabi Isayà númɔ obhó dhu nyú dǔkú. Nyí ní ɔyɔyɔ afíya nà ale yà kǎndí dhu bhěyi tí, ndàti: < Kàgàwà ràtina: kàrí ale náarí mifǔ tsùya ǒ tí, afíya ràdù ì itse nyú rùdú rò. ⁷Abádhí náarí mulè kòkórò. Abádhí arúdhèna ìndrù tò dhu ní ìndrù tó úyátá kèlè. »

⁸Yèsù adù àtina tdítdǒ: « Nyí nyarí Kàgàwà bhà Úyátá núbha igi, nyàdù nyǎpba ìndrù òvò fùkù dhu rǒ tí. ⁹Nyí nyarí Kàgàwà bhà Úyátá nódhɔ, nyàdù afíkù nǎpba fùkú màndu rǒ tí. ¹⁰Obhó tí, Músà núyá dhu fùkù ndàti: nyi rǎkǎ nyifu àbanu mà íyànù mà nà, ndirò àbanà mà íyànà mà nà nǐ dhu nènò ale rǎkǎ kohò òho tí. ¹¹Pbétù nyí nyú, nyí nyarí dhu òvɔ ìndrù tò nyàti: ndi ale rapé dhu ùnɔ kpangba àbanà tò, ndirò íyànà tò màtí ndàti: < Dzùnànù nónzi ma màmbènà nǐ fudú rǐ dhu ní Kòrbanì, kà-tì ní: Kàgàwà tò ka kùtri perè. » ¹²Ní ndi ale rǐ mbǎ àbanà mà, ndirò íyànà mà dzùnà nónzi ndì ndí dhu-atdyú nà. Ní nyí nyaràdù ndi dhu kèlè ná'ù ndi ale tò. ¹³Ní ndi dhu nǐ, nyí nyarí Kàgàwà bhà ɔte-òvǔ nító, yà nyí nyarúdhèna fùkù nzínziku ǒ fùkú màndu nǐ. Ndirò, nyí nyarí ndi dhu bhěyi dhu-tidò nónzi abhò nyú. »

Ìndrù nábhu rádù ròtì Kàgàhà-nyìkpó ǒ dhu

(Màt 15.10-20)

¹⁴Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náanzi ihé-yà tdítdǒ, ndàdù àtina nǐ: « Nyí kóró, nyíri yà ma múnɔna fùkù dhu, ndirò nyàlè ka dǔkù ò. ¹⁵Inzǐ iri rò rótsù ìndrù ò atdí dhu mà, ràdù ìndrù nábhu ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ. Pbétù, ìndrù-afí ò rò àhu dhu ní ndi kàbhù rádù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ. ¹⁶[Inga t'írìta tó bǐna nà rǐ ale, náká ndirò wò ma mènò dhu'. »

¹⁷Yèsù níitdègu ihé-yà núbha ndàdù òtsù idza, ní kàbhà ábhàlǐ náadù wò ndi mbólí-tì nívu kà-tšǔ. ¹⁸Ní Yèsù adù àtina abádhí nǐ: « Nyí nyú mà, kǎlǔ t'óbhó dǔkù átò? Nyí nyèni t'óbhó dhu, ìnzǐ iri rò rótsù ìndrù ò atdí dhu mà rǎràdù ìndrù nábhu ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ? ¹⁹Obhó tí, ndi dhu nótsù nzá ndi ale-afí ò, pbétù kòtsù ndi ale-fi-tšǔ ò, ndàdù àhu kà-ò rò ɔtsó dò ndi ale àrà rò. » Wò ndi ndènò ɔte ǒ, Yèsù náavò dhu kpangba

⁹7.7 Ìsa 29.13 ⁷7.16 Wòrí andítá rǐ mbǎ ábhǒ anyè andítá ò.

ònyu ka ràràdù kóró ònyù-tidò nónyù. ²⁰Ní kǎdù àtìná tdítǎ: « Ìndrù-afí ò rò àhù dhu ní ndí rádù ìndrù nábhù ròtì Kàgàwà-nyìkpò ǎ. ²¹Obhó tí, ìndrù-afí ò rò arúvò nzére irèta náarí ndi ìndrù nábhù rónzì nzére dhu. I nzére dhu ní: m̀nyò̀nì t'ònzìta, ogbo t'ònzìta, abvo t'òhota, ²²m̀akunì t'ònzìta, ngàtsi ale-fó ríí dhu dǎ ka kí ale-afí ìlì dhu, òrù ka kórù dhu, ìndrù t'útrátá, ìnzì ka kí uyátá-òdò nónzi dhu, adha t'ònzìta, ìndrù ní ka kí dhu ùnò nzére dhu, ale òyò ka kí dhu, àrì bhèyi ka kí ale ònzi dhu. ²³Kóró kòrì nzére dhu náarúvò ìndrù-afí ò rò, rádù ìndrù nábhù ròtì Kàgàwà-nyìkpò ǎ. »

Ìnzì ní M̀yàhudi-àyi rì Yèsù ná'u dhu

(M̀at 15.21-28)

²⁴Uró rò, Yèsù ivà ndì ndàrà Tirò tí kátina kigò tó m̀lengù ò. Ní kǎtsù atdí idza ò, ìnzì ndàdù atdí ale mà nòzè r̀nì ànyìrò ndì ndíí dhu. Pbéù, kà rí ndòru dhu nííí odú. ²⁵Obhó tí, atdí tsìbhále yà nzére-alafí náarávu pbìndà tsìbhíngba rò, níri Yèsù dǎ ka káwèna dhu. Ní ànyìrò rò tí, íyàdhíyà náadù irà Yèsù-tí'ò, ndàdù ndìbvu obvò kàpfò rò. ²⁶Ndi tsìbhále níí ìnzì ní M̀yàhudi-àyi, pbéù ka níí Sìrò-Fòyìnìkì tó pbìrì ǎ ale. Ní kǎtsò ndì Yèsù rò, ndíí nzére-alafí nìpfo tí pbìndà tsìbhíngba ò rò. ²⁷Pbéù, Yèsù adù àtìná kà ní: « Òbhà pé ǹzónzo r̀nyù dhu 'ùlè ní angyi. Obhó tí, dhu òfò nzá nga kidyi ǹzónzo tó ònyù, kadù òbvùnà ìtsè-nzo tò. » ²⁸Íyàdhíyà náadù dhu àdu kà tò ndàtì: « Obhó Ádr̀ngbàle, pbéù mizà tsìná ríí ìtsè mà náarí ǹzónzo-fó rò ì nàwà ònyù-ú'ù-nzo mà nónyù. » ²⁹Ní rò ní ndì Yèsù adù àtìná kà ní: « Wò nyi nyàdu òte-okú dò rò, ádùnà nyi pbèkù, iwà nzére-alafí náhu pbèkù tsìbhíngba ò rò. » ³⁰Ní kǎdù ndì pbìndà, ndàdù pbì ingba nótù ara dǎ àyi ró, iwà nzére-alafí náhu ònà rò ró.

Yèsù rì ìnzì arí inga ìri ndirò ìnzì ndàdù òte atdí ale nígù dhu

(M̀at 15.29-31)

³¹Wò dhu-dzidǎ, Yèsù ivà ndì tdítǎ Tirò tó m̀lengù ǎ rò, ndèdà Sidonà tó kigò ònǎ, ndàdù ìngo Gálìlayà tó r̀r̀ù-bidò, Dèkàpolì tó pbìrì ònǎ ndì ndèdà rórò. ³²Ní, ka kiwú ìnzì bina arí nga ìri, ndirò ìnzì aróte mbèyi atdí ale nà Yèsù tí 'ò. Ka kadù kítè ìtè tí, ndíí òtsúna nilì tí ndì ale dǎ. ³³Ní Yèsù náadù kidyi atdí rò ndàrà nà lèngèlèngè ihé-yà ǎ rò. Kǎdù òtsúna-kpò náfo wò ale-bì ò, ndàdù iso nísò òtsúna-kpò rò, ndàpbalá kídà-ò-ngbò ní. ³⁴Tdítǎ, Yèsù andà òrù-akpà ò nga, ndàdha ihèna, ndàdù àtìná wò ale ní: « Èfatà! » Kà-tì ní « Àngbè nyi! » ³⁵Ní uró rò tí, wòrì ale-bì núungbe ì, idàna ràdù ò'ò isò òte tò, ndàdù ndòpè ndòtè mbèyi. ³⁶Yèsù adù kóró ale nísò ìnzì ndi dhu nuno tí atdí ale tó màtì, pbéù yà kàrì abádhí nòsò dhu náarà nà ìndrù názi rò àzì tí r̀ambe òte dǎ ndi dhu dǎ. ³⁷Ní idho náadù abádhí nùkò atdí dǎ nyú

ròsè, 'àmbe àtìna dǒ: «Kà rǎnzina dhu ní kóró ídzi dhu nyú. Ndirò, kà rǎrà bǐya úrí ale-bì mà núngbe rǒ, ndàdù ìnzǐ aróte ale mà nábhu rǒtè.»

Yèsù rǐ ìfò lufù ale nóngù dhu

(Màt 15.32-39; Mrk 6.30-44)

8 ¹Ndi nínganí, ádrùngbǎ ihé-yà náandu ì tdítǒ. Ní ìmbǎ abádhí rǐ ònyuna ì í dhu nà nídhunǐ, Yèsù anzi pbìndà ábhàlǐ ndàdù àtìna abádhí nǐ: ²«Ma mǐ ìzù nà atdíǒ kǎkǎ ale dǒ. Mǎ mòkò wà abádhí màna ìbhaku mbàlìmbàlì, ndirò abádhí rǐ mbǎ ì ònyuna ì í dhu nà. ³Ma mapé abádhí àví ròwù àwù nà firábvù, ní sàzi rǎrà abádhí nábhu rǎwà ì otu ǒ. Obhó tí, abádhí nzínzi ǒ atdídhena ale níwù itse rò nyú.» ⁴Ní, kàbhà ábhàlǐ náadù dhu àdu kà tǒ 'àti: «Ka kówu abádhí nóngù ka kí nǐ ònyè nótù àdhà yàrí rùngù ǒ?» ⁵Ní Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsù ndàti: «Nyǐ nyǐ *mùgati nà ìfe?» Ní abádhí adù dhu àdu 'àti: «Mǎ mǐ mùgati nà àrùbhù.» ⁶Ní Yèsù avi ihé-yà ròkò obvò. Kǎdù kǒkǒrí àrùbhù mùgati nùgù ndùlù fóná, ndàdù òtsò nábhu Kàgàwà tǒ. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ì mùgati-ǒnga náko ndùbho pbìndà ábhàlǐ-fó, ndínǐ abádhí undò tí ihé-yà tǒ. Ní ì ábhàlǐ náadù ì mùgati nùndò ì ale tǒ.

⁷Abádhí níí ngúfe ìbhě-nzo nà átò. Ní Yèsù adù òtsò nábhu Kàgàwà tǒ kǒkǒrí ìbhè dǒ, ndàdù pbìndà ábhàlǐ návi rùndò ì ìbhě-nzo átò. ⁸Kóró ale náanyè dhu 'ulè nǐ àkǎkǎ dhu bhèyi. Ní ábhàlǐ náadù òdòdì mùgati-go-tsù nùndu, rùlè àrùbhù sèngè ǒ. ⁹Ányìrǒ, ìndrù níí mbèmbè ìfò lufù ráhu dhu bvù. Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù abádhí àvi ròwù. ¹⁰Ányìrǒ rò tí, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ màna nùupò ìbhú ò, 'adù òwu Dàlmànuta tí kátina pbìri ò.

Pbàfàrisáyó rǐ Yèsù àví rǒnzì wìwì dhu

(Màt 16.1-4; 12.38-39)

¹¹Atdíku, Pbàfàrisáyó níwù ùvò Yèsù-tǐ'ò, 'adù 'òpè 'àgò ì kà nà kǎfǐ ì omvù tí. Ní, abádhí náavi ka rǒnzì atdí wìwì, ndínǐ Kàgàwà bhà rò kàbhà ádrùngbǎnga tǒ òbì níra dhu navi tí. ¹²Ní ndi dhu adù ìnze Yèsù rǒ atdíǒ, ndàdù àtìna: «Heè! Ádhu indo arǐ ale nózè wìwì kèlè 'àla nǐ? Ma mí obhó dhu núnò fùkù: ka kí nzǐ atdí wìwì mà nónzi abádhí tǒ.» ¹³Wò dhu-dzidǒ, Yèsù ìvǎ ndì abádhí-tǐ rǒ, 'adù ùpo ìbhú ò pbìndà ábhàlǐ màna, 'adù àda rèrè-adzè.

Pbàfàrisáyó tǒ afi mà, Hèròdè bhà afi màna

(Màt 16.5-12)

¹⁴Mùgati níyì ì í àkǎkǎ dhu bvùtǐ dhu náadzò Yèsù bhà ábhàlǐ ònǎ rò, abádhí ràdù 'òtù atdí mùgati kèlè nà foyá ìbhú ò. ¹⁵Ní Yèsù nùuyá dhu abádhí tǒ ndàti: «Nyàndà nga mbèyi, nyòdò nyǐ Pbàfàrisáyó tǒ *afi' mà, Hèròdè bhà

^s 8.15 Yèsù ràtina afi tí dhu ní, ìnzǐ Pbàfàrisáyó mà, Hèròdè bhà ale màna rǐ dhu à'u dhu.

afi màna dhu rǒ rò.» ¹⁶Ní, Yèsù bhà ábhàlǐ náatè nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ ìmbà ì rǎrǎ m̀gati nà. ¹⁷Ní Yèsù náasù abádhí r̀nna dhu, ndàd̀ dhu ìvu abádhí-tsù ndàti: «Ádhu nyí nyátina, ìmbà nyí rǎrǎ m̀gati nà ní? Ndi dhu àpè t'óbhó d̀ku àlǎ? Nyí nyàpè tí nzá ndi dhu àlǎ d̀ku ǒ? F̀kú irèta d̀nà dhu òsè t'óse tí? ¹⁸Nyìkpóku r̀nè, ní nyí t'óbhó inga nǎlǎ? B̀ku r̀nè, ní nyí t'óbhó inga níri? Nyí nyirè t'óbhó ¹⁹ife s̀ngè ǒ màtí nyí nyundu òd̀d̀ m̀gati-go-tsù r̀lè dhu, yà ìmbò m̀gati-ǎnga ma m̀ku ìmbò luf̀ ale tò ǹnganí?» Abádhí ad̀ dhu àdu 'àti: «Atdí-kumi d̀nà ǒyǒ nà s̀ngè ǒ.» ²⁰Ndir̀ Yèsù ad̀ dhu ìvu tdítdǒ ndàti: «Yà àr̀bh̀ m̀gati-ǎnga ma m̀ku ìfo luf̀ ale tò ǹnganí, nyí nyundu òd̀d̀ m̀gati-go-tsù r̀lè ìfe s̀ngè ǒ?» Ní abádhí ad̀ dhu àdu, 'àti: «Àr̀bh̀ s̀ngè ǒ.» ²¹Nír̀ ní ndi Yèsù ad̀ dhu àtìna abádhí ní: «Ní ndi dhu àpè tí nzá d̀ku àlǎ kòmbí màtí?»

Yèsù rǐ atdí ndùm̀ndùmú níǎ dhu

(Mrk 10.46-53; Ỳw 9.1-11)

²²Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà pb̀ndà ábhàlǐ màna náawù ùvò Bètèsàiyidà tí kátina pbanga ǒ. Ní ányì, ìndr̀ níiwú atdí ndùm̀ndùmú nà Yèsù-tí'ò, 'ad̀ 'ìtsò Yèsù rǒ ndíni kà-ngbò napbálá tí. ²³Ní Yèsù náalé wòrí ndùm̀ndùmú ǒsúna rǒ, 'ùvò nà pbanga ǒ rò. Tdítdǒ kǎd̀w isò nísò k̀nyìkpó rǒ, ndàd̀ ǒsúna núli kà dǒ. Ndir̀ Yèsù ad̀ dhu nívu kà-tsù ndàti: «Nyí tí atdí dhu mà nǎlǎ àlǎ?» ²⁴Ní wò ndùm̀ndùmú náangbe nyìkpóna, ndàd̀ àtìna: «Ma mí ìndr̀ nǎlǎ itsu bhèyi rólo ró, pbét̀ abádhí r̀bhi ùbhí.» ²⁵Yèsù ad̀ ǒsúna núli tdítdǒ k̀nyìkpó dǒ, kà ràd̀w inga nála k̀pangba. Ndir̀, kǎd̀w òg̀w atdítdǒ, ndàd̀ kóró dhu àla mbèyi nyú. ²⁶Ní Yèsù ad̀ k̀vi ràdu ndi pb̀ndà, ndàd̀ àtìna: «Àpè nyotsú wò pbanga ǒ.»

Péterù rǐ Yèsù náti Krístò tí dhu

(M̀t 16.13-20; Luk 9.18-21; Ỳw 6.67-71)

²⁷Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà pb̀ndà ábhàlǐ màna náawù K̀yisàriyà-Filipì tó kigò tí rǐi pbangá-nzo ǒ. Ní otu ǒ, k̀vú dhu abádhí-tsù ndàti: «Ìndr̀ arátina ma r̀rǐ àdhi?» ²⁸Abádhí ad̀ dhu àdu kà tò 'àti: «Atdídhena ale náarátina nyí r̀rǐ bàtizò nubhóna Ỳwanì. Ng̀kpà ale náaràd̀w àtìna nyí r̀rǐ *Èliyà^u. Ndir̀, ng̀kpà ale-tsí náaràd̀w àtìna nyí r̀rǐ angyí ìi ng̀kpà pbànábí nzínzi ǒ atdí ale.» ²⁹Yèsù ad̀ dhu ìvu abádhí-tsù ndàti: «Olu nyí, nyí nyarátina ma r̀rǐ àdhi?» Ní Péterù ad̀ dhu àdu kà tò ndàti: «Inyi, nyí ní *Krístò.» ³⁰Nír̀ ní ndi Yèsù ad̀ abádhí nísò ìnzí wò dhu ǹnò tí atdí ale tò màtí.

^t 8.18 Ỳr 5.21; Zèk 12.2 ^u 8.28 Èliyà níi'ì mbèmbè ìmbò miyà atò ǒ angyinà rò Yèsù t̀. Ndir̀, Pb̀yàhúdí ongónà inga irè kà riraya angyinà rò M̀siyà t̀ (M̀l 3.23).

Yèsù rĩ ndì ndòvè kòtdù ndì, ndàdù ndìngbè dhu nóvò dhu

(Mât 16.21-28; Luk 9.22-27)

31 Wò dhu-dzidõ, Yèsù náadì ndàmbe dhu núdhe dõ pbìndà ábhàlĩ tò. Kãti: « Dhu àkã Ìndrù t'ídhùnà ràbà àpbè atdíidõ. Pbanga ۆ *pbàkùrũ mà, *pbàkùhání tó ádròdrõ ale mà, Músà bhà *Uyátá tó màlímó mànà nóvdhoya ka. Ndirò, ka kohoya ka, kadù òtdùnà. Pbétù ìbhù idhò dzidõ kãdùya ndìngbè. » 32 Kũnò wò dhu abádhí tò kpangba nyú. Ní Péterù adù kìdyi ndàrà nà igi, ndàdù ndòpè ndòrù dòná. 33 Ní Yèsù agéré ndì ndàndà pbìndà ábhàlĩ, ndàdù òrù Péterù dõ ndàti: « Ìndrĩ nyi itse tidú rò Pfdmvo *Sitanĩ! Nyi nyí nzĩ inga nĩrè Kàgàwà náarí inga ìrè dhu bhèyi nídhunĩ, pbétù nyi nyí inga nĩrè ìndrù bhèyi. »

34 Tdítdõ, Yèsù náanzi ihé-yà pbìndà ábhàlĩ mànà, ndàdù àtìnà abádhí nĩ: « Ndi ale náapè ndòzè ndùbhi owùdu ۆ, ní ndì ale àkã ndàdzo ròná rò, ndàdù ndà'ù ndànò pbìndà *mùsàlabhà', ndàdù ùbhi owùdu ۆ. 35 Obhó tí, pbìndà ípìrõnga nõzè ndòdõ fíndà ale níwíya ka. Pbétù, okúdu dõ rò, ndirò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù-okú dõ rò rí pbìndà ípìrõnga níwí ale, nígúya ka. 36 Ndirò, ìndrù rĩ yà adzi ۆ ònzì nábà, ndàdù pbìndà ípìrõnga níwi dhu tó ídzìnga ní àdhu? 37 Ìndrù ràdù àbhùnà pbìndà ípìrõnga nduwè tí nĩ atdí dhu mà tí'ì inè? 38 Indo arí'ì ale ní nzérenga ònzì arí ale, ndirò ìnzì arí 'òdò Kàgàwà tò ale. Ní ndì ale-nyì náapè ìwu okúdu dõ rò, ndirò pbàkà òte-okú dõ rò kòrì í ale nzínzì ۆ, ní Ìndrù t'ídhùnà-nyì níwíyaya átò kòkú dõ rò ì itsi ìwu ìlĩlã màlàyíkà mànà Àbanà bhà ádrùngbãnga tó awáwù ۆ nínganí. »

9 1 Yèsù adù àtìnà tdítdõ abádhí nĩ: « Ma mí obhó dhu núno fũkù: yà ìrò rí'ì ale nzínzì ۆ, ngũkpà ale núuvèya nzĩ inzà ì àla òrù-akpà ۆ Ádrùngbã kamà Kàgàwà bhà Idzi rĩrà ádrùngbãnga tó òbi nà dhu rórò. »

Yèsù-wòyõ rĩ ndùgèrè dhu

(Mât 17.1-13; Luk 9.28-36)

2 Azà idhò dzidõ, Yèsù náanzi Péterù mà, Yàkòbhò mà, Yùwanì mànà, 'àdù ùpo mànà ádzì pbìrì-akpà dõ. Ányì abádhí náatù ì òyá. Ní Yèsù-wòyõ núugèrè ndì abádhí-nyìkpò ۆ rò. 3 Kà-rõ mùdzarù náapè ndùmbìlì atdíidõ, ràdù òwè tdyé, ìnzì yàrì adzi dõ atdí ale mà ràdù dhu òbhòlò ròwè dhu bhèyi. 4 Tdítdõ, *nabì *Èliyà mà Músà mànà núuto ì abádhí tí, 'àdù àmbe òte dõ Yèsù mànà. 5 Nírò ní ndì Péterù náati Yèsù nĩ: « Màlímò, dhu òfò nga àlè ròkò ìrò. Mã mí ìbhù hemě-dzà núpě, atdí ìndù, atdí Músà tò, ndirò atdí Èliyà tò. » 6 Péterù núuni nzà àdhu mà núno ndì ndí dhu. Obhó

¶ 8.34 Pbìndà mùsàlabhà nánò ìndrù rĩ dhu-tì ní, ndì ale rĩ ndà'ù ndàbà àpbè àdhàdhì Yèsù abà àpbè dhu bhèyi dhu.

tí, àbadhi mà ngǔkpà ábhàlì mànà níí'ì ɔɔɔ nà atdíídǔ. ⁷Ní ádrùngbǎ àp̀b̀ù níibvú ndì, ndàtsì abádhí sisìna nǐ. Ndirò atdí ale-tù náadù ndìrì wò àp̀b̀ù ò rò, ndàti: « Yàrí ní Idhùdu, atdíídǔ ma mózè ale. Nyìrì kà-tsù dhu. » ⁸Ányìrò rò tí, kǔkòrí ábhàlì náandà tiyá nga, pbétù ìnzì àdù atdí ale mà nála. Yèsù kèlě náadù ì atdíró abádhí-tí.

⁹Pbìrì dò rò abádhí rǎwù òná kàsùmì ð, Yèsù núuyá dhu abádhí tò ndàti: « Àpé nyàwe yà nyì nyàla dhu atdí ale tò màtí, ràrà àhu ima, *Ìndrù t'ídhùnà, ma mí mingbè dhu ò. » ¹⁰Ní abádhí náalú wò fíyò ka kùyàna dhu dǔya ò, àzèmbè ì í dhu òngù tsùyá nzínziya ð rórò, 'àmbe àtìna dǔ: « Ìndrù rǐ ndìngbè ɔve-bvè rò dhu-tì ní àdhu? » ¹¹Wò dhu-dzidǔ, abádhí níivú dhu Yèsù-tsù 'àti: « Ádhu Músà bhà Úyátá tó màlímó náarátina, Èliyà rākǎ pé ndìrà angyi nǐ? » ¹²Ní Yèsù adù dhu abádhí tò ndàti: « Obhó tí, Èliyà nākǎ wà ndàdu ndì angyi, ndìrà kóró dhu-nyìtì nòhù*. Pbétù, ádhu Kàgàwà bhà Andítá náarátina átò ìndrù t'ídhùnà rabáya àp̀b̀è abhò, kadù ìtsìna nónzì nǐ? » ¹³Pbétù, ma mí dhu òvò fùkù: Èliyà bhèyi atdí ale níira wà àhù, ìndrù ràdù àvu róná ì òzè dhu bhèyi', àdhàdhì Andítá nòvò kà dǔ dhu bhèyi.

Yèsù rǐ nzére-alafí ipfò ìnzì aróte, ìnzì ndàdù inga ìrì ngbángba ò rò dhu

(Màt 17.14-21 ; Luk 9.37-43a)

¹⁴Yèsù mà kǔkò ìbhù ábhàlì mànà níiwú ùvò ngǔkpà ábhàlì-tí. Ní abádhí náala ádrùngbǎ ihé-yà ì ábhàlì-ngbò nàkpòrò ró. Ndirò Músà bhà Úyátá tó màlímó náadù òko 'àmbe 'àgò dǔ abádhí mànà. ¹⁵Ní, ìndrù níitdègu Yèsù nálǎ, ní idhò núukò abádhí atdíídǔ, 'àdù òtse 'òwù Yèsù nátsè. ¹⁶Yèsù adù dhu ìvu pbìndà ábhàlì-tsù ndàti: « Ádhu abádhí mànà nyì nyì nyàgò dóná? » ¹⁷Ní ihé-yà nzínzì ð atdí ale náadù dhu àdu kà tò ndàti: « Màlimò, ma mìrà idhùdu nà fànù ò. Nzére-alafí yà kàbhù arí ìnzì ràmbe òte dǔ ní rǐrǐ kà ò. ¹⁸Kóró ngari ð, ndì nzére-alafí níva dhu kà rǔ ró, kǎrí kà-ònga níbvù obvò, isó-yà rùpbò ndì liná, ràdù àmbe kùna nátri dǔ, kàngbò ràdù ndìfirì ndìdzò. Ní ma màvi pbùkù ábhàlì rìpfo ndì nzére-alafí kà ò rò, pbétù abádhí nádù nzá kà-lèmà nónzì. » ¹⁹Ní Yèsù adù dhu núnò abádhí tò kpangba ndàti: « Hākà! Nyì ìmbǎ a'uta nà alé! Àlě kokoya nyì mànà ìfe kàsùmì tí tdítǔ? Ma mí fùkù dhu-dzi nòndù ràrà àhu ìfe idhò tí? Nyìwù ndì ngbángba nà tidu ò. » ²⁰Ní ka kadù ìwu kà nà Yèsù-tí'ò. Úró rò tí, wò nzére-alafí níitdègu Yèsù nálǎ, ní kǐyà ndì ngbángba-ònga ɔbi nyú nà, ràdù ìtsì obvò, ràmbe ndùbolo dǔ adzi ð, isó-yà ràdù ndùpbò liná. ²¹Yèsù adù dhu ìvu kà t'ábanà-tsù ndàti: « Wò dhu ɔpè ndì ìngbátíngá kà rǔ? » Kà t'ábanà náadù dhu àdu ndàti: « Àdǐ kàdì ngbángba nyú tí rórò. ²²Ndirò ìbì-gùna nyú, nzére-

^w 9.11 Màl 3.23 ^x 9.12 Màl 3.24 ^y 9.13 Mrk 6.14-29; Yùw 1.19-27

alafí náarí kàbhù ràwà ndì kàzù ò màtí, ndirò idha ò màtí, ndíní óvé tí. Ní, ìmbà màtí dhu ìi, ndi dhu ònzì nyi nyádù nání, ábà izu òkà nyonzi dzùnàka. » ²³Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: « Nyi pbání àtina, ndi dhu ònzì nyi nyádù nání? Kóró dhu ràdù àkà a'uta nà ríí ale tò. » ²⁴Ní ányirò rò tí, wò ngbángba t'ábanà náafà ndì ndàti: « Ìnè ma míí a'uta nà! Ní ónzi dzùnàdu nyitrò ka! »

²⁵Wò dhu-dzidò, Yèsù ala ihé-yà tiya ò rítse ró. Ní kàdù òrù ndi nzére-alafí dò, ndàti kà ní: « Yà ngbángba nábhù arí ìnzì ràmbe òte dò, ndirò ìnzì ràmbe nga níri dò nzére-alafí, ma màtina nyi ní: « Áhù yà ngbángba ò rò, ndirò àpé nyadù nyi tdítò kà ò. » » ²⁶Ní wòrí nzére-alafí náakù, ndiyà wò ngbángba-ònga òbi nyú nà, ndàdù àhù kà ò rò. Wò ngbángba níli ndì iwà òvè ale bhéyi, ányirò ìí ábhò ale ràdù àmbe àtina dò: « Fwà òvè. » ²⁷Pbétù, Yèsù náadù kàlù ótsúna rò, ndivà, ridè.

²⁸Yèsù níitdègu ndàdù idza, kàbhà ábhàlì ràdù 'òtù òyá kà mànà, ní abádhí adù dhu ìvu kà-tsù 'àti: « Ádhu inzà mà mìpfo wò nzére-alafí ní? » ²⁹Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: « Ìnzì vurò dhu ràdù wòrí nzére-alafí-tidò nípfo. Pbétù kípfo ràdù ní itsòta kèlè. »

Yèsù rí ndì ndóvè kòtdù ndì, ndàdù ndìngbè dhu nóvo tdítò dhu

(Màt 17.22-23; Luk 9.43b-45)

³⁰Wò dhu-dzidò, Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà níivà ò ányirò rò, 'àdù ùda Gàlìlayà tò pbìrì òna nà. Kàzè nzà kuni ìngbòró màtí ò fí pbìndà ábhàlì mànà dhu. ³¹Obhó tí, kàmbénà dhu ùdhe dò abádhí tò, ndàmbe àtina dò abádhí ní: « Ka kí mìpò, ima Ìndrù t'Ídhùnà, kabhù ma ìndrù-fó. Ní ò ale rí moho, kadù mòtdù. Ndirò ìbhù idhò dzidò, ma màdù mìngbè ìngbè. » ³²Pbétù, wòrí óte náalú inzà kòkò ábhàlì-dò, ndirò abádhí adù kà-tsù ò ò dhu òngù dhu-òdò ónzi ònzì tí.

Ábhàlì nzínzi ò ádrùngbàle nyú ròsè ní àdhi?

(Màt 18.1-5; Luk 9.46-48)

³³Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà náawù ùvò Kàpèrnàwumù tí kátina kíò ò. Ní, idzá ò fí rórò, Yèsù níivú dhu pbìndà ábhàlì-tsù ndàti: « Ádhu nyí nyúbhi nyàgò rò dónà otu ò? » ³⁴Pbétù abádhí náadù ìnè ìnè tí. Obhó tí, otu ò, abádhí ubhína 'àgò rò nzínziya ò, ndíní ò unì tí ádrùngbàle ròsè nzínziya ò rari àdhi. ³⁵Ní Yèsù adì obvò, ndàdù atdí kumì dónà óyò nà ábhàlì núnzi, ndàdù àtina abádhí ní: « Ndi ale náapè ndòzè ndíí wemberè t'ále tí, ní ndi ale àkà ndíí kóró ale tò arádi olù ale tí, ndàdù ìí kóró ale tò arí kasù ònzi ale tí. » ³⁶Tdítò, kàdù àkè ngbángba nídyì, ndìli ridè abádhí-ònzì. Kídyi ndi ngbángba ndàtdù, ndàdù àtina pbìndà ábhàlì ní: ³⁷« Yàrí ngbángba bhéyi atdí ngbángba nàkò okúdu dò rò ale, nàdù ìí iwà ima nàkò ale. Ndirò ima nàkò ale nàkò inzà ima kèlè, pbétù kàkò ima nívi ale átò. »

Ìmbà rí'ì àlè tó òmvù tí ale ní àlè-tí'òná rò rí'ì ale

(Luk 9.49-50)

³⁸ Yùwanì náati Yèsù nǐ: «Màlimö, mã màla atdí ale nzére-alafí nípfö rí indrù ò rò òvònu rǒ ró. Ní mã màtsù mǐsǒ ndi dhu kà tò, ìnzǐ ndi ale náarúbhi atdíkpá àlè màná nídhunǐ.» ³⁹ Pbéù, Yèsù adù dhu àdu ndàti: «Ìnzǐ nyìsǒ ndi dhu kà tò, ìnzǐ indrù ràdù wíwì nónzì òvòdu rǒ, ndàdù òte nzére ima nǐ kòmbómbí tí nídhunǐ. ⁴⁰ Ìnzǐ ndi ale náapé ì'ì àlè tó òmvù tí, ní ka ní àlè-tí'òná rò rí'ì ale. ⁴¹ Obhó tí, ma mí obhó dhu núno fùkù: idha mà nábhù rí nyòmù Krístò bhà ale tí nyí nyí'ì dhu-okú dò rò ale, náadiya nǐ ìnzá ndi ndàbà pòndà perè rórò.»

Nzérénga rǒrò dhu àkà kòdò ale dhu

(Màt 18.6-9; Luk 17.1-2)

⁴² Yèsù adù àtìna tdítǒ: «Yà ma ná'ù nzónzo nzínzì ò atdí ngbángba mà nábhù rí ròtsù nzérénga ò ale-tú, dhu òfò nga mbèyi nyú kosò dhu ò'ù ka karí dóná odu-ba, kadù ndi ale nídò ádrùngbá rèrù ò. ⁴³ Dhu apé ì'ì òtsúnù náarí nyabhù nyòtsù nzérénga ò dhu tí, ní òtdì ka. Dhu òfò nga atdíídò indù, nyòtsù atdí òtsúnù nà dhòdhódhóngà tó ìpìrònga ò, ròsè òyǒ òtsúnù nà nyí nyàrà ìnzǐ aráve dhòdhódhóngànà kàzù ò dhu dóná. ⁴⁴ [Ányì, ale-ngbò nónyù rí rìpba ndi asa náarí nǐ ève, ndirò ányì kàzù náarí nǐ àve akekpa màtí.] ⁴⁵ Dhu apé ì'ì pǒnù náarí nyabhù nyòtsù nzérénga ò dhu tí, ní òtdì ka. Dhu òfò nga nyòtsù atdí pǒnù nà dhòdhódhóngà tó ìpìrònga ò, ròsè òyǒ pǒnù nà ka kí nyobvù ìnzǐ aráve dhòdhódhóngànà kàzù ò dhu dóná. ⁴⁶ [Ányì ale-ngbò nónyù rí rìpba ndi asa náarí nǐ ève, ndirò ányì kàzù náarí nǐ àve akekpa màtí.] ⁴⁷ Ndirò, dhu apé ì'ì atdí nyìkpónù náarí nyabhù nyòtsù nzérénga ò dhu tí, ní ítù ka nyobvù. Dhu òfò nga nyòtsù òrù-akpa ò Ádrùngbá kamà Kàgàwà bhà idzi ò atdí nyìkpónù nà, ròsè òyǒ nyìkpónù nà ka kí nyobvù ìnzǐ aráve dhòdhódhóngànà kàzù ò dhu dóná. ⁴⁸ Ányì ale-ngbò nónyù arí rìpba ndi asa náarí nǐ ève, ndirò ányì kàzù náarí nǐ àve akekpa màtí. ⁴⁹ Obhó tí, Kàgàwà nú'oya kórò ale kàzù nǐ rìlǎ nyìkpóna ò, àdhàdhì ka karí perè tí ka kùbhòna kà tò dhu nú'ò iko nǐ rìlǎ kà-nyìkpò ò dhu bhèyi^a.

⁵⁰ Iko ní ídzì dhu nyú. Pbéù, iko-òvù náapé ìku, ní ka kádù kàbhù ròkyè àdhu nǐ tdítǒ? Nyàbhù òvùkù rí'ì iko nǐ ka kòsì dhu-òvù náarí'ì dhu bhèyi, nyòkò màrùngà ò nzínzìkù ò.»

Yèsù rǐ dhu ùdhè kpatsibhále mà rǐ 'ùbhà pòndà tsibhále nà dhu dǒ dhu

(Màt 19.1-12; Luk 16.18)

10 ¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù níivà ndi Kàpèrònawumù rò, ndàrà Yùdeyà tó pòrì ò, ndàdù àda Yòròdanì tí kátina idha-akpa-adzè. Ní, ábhò

^z 9.48 Ìsa 66.24 ^a 9.49 Law 2.13

ihé-yà náadù 'undu kàtí tdítđ, kà ràdù dhu òpè ndùdhe tdítđ fíyò yà bílìnganà ndì ndarónzina dhu bhěyi.

²Ní ngúfe Pbàfàrisáyó níuwú kà i ndíní ì omvú tí kǎfí. Abádhí níwú dhu Yèsù-tsù àtí: « Músà bhà *Uyátá návi tí wà kpatsìbhále ròdhò pbìndà tsìbhále ndàdù òdinà ? » ³Ní Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsù ndàtí: « Ádhu Músà bhà Uyátá núuno fùkù ndi dhu dǎ ? » ⁴Abádhí adù àtìnà: « Músà náati, kpatsìbhále ràràdù ubhátá tó bhàruwà nándi, ndàbhu ndi pbìndà tsìbhále-fó, ndàdù kòdì^b. »

⁵Ní Yèsù adù àtìnà abádhí ní: « Músà náandí wòrì Uyátá fùkù odú afíku náaró'ò dhu-okú dǎ rò. ⁶Pbétù mùhàngú ò rò, Kàgàwà náanzì kóró dhu nínganí, kǎnzì kpatsìbhále mà tsìbhále nà^c. ⁷Ní ndi dhu-okú dǎ rò, kpatsìbhále ràdù àbanà mà íyànà mànà núbhà, 'àdù òwu 'ùngbò atdíkpá pbìndà tsìbhále mànà, ⁸abádhí óyǎ rò ràdù òngo atdí ale tí. Ndi dhu bhěyi ní ndi, abádhí ní nzí óyǎ ale tdítđ, pbétù abádhí nóngò iwà atdí ale tí. ⁹Nírò, dhu àkǎ nzá atdí ale mà rùtu Kàgàwà úngbò ale-ǎnga. »

¹⁰Wò dhu-dzidǎ, Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà níitdègu 'àdù idza, ní kàbhà ábhàlì náadù dhu òngù kà-tsù tdítđ ndi dhu dǎ. ¹¹Ní, Yèsù adù àtìnà abádhí ní: « Atdí kpatsìbhále náapé pbìndà tsìbhále nódhò, ndàdù ngǎtsi tsìbhále nídyì, ní ndi kpatsìbhále nónzì wà mènỳòni, ndàdù dhu àfa angyì pbìndà tsìbhále-ǎnzǎ. ¹²Ndi dhu bhěyi tí, atdí tsìbhále náapé pbìndà kpatsìbhále núbha, ndàdù ndòkù ngǎtsi kpatsìbhále tò, ní ndi tsìbhále nónzì wà mènỳòni. »

Yèsù rǎ nìní nzónzo násò dhu

(Màt 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³Atdíku, ìndrù níwú nzónzo nà Yèsù-ti'ò, ndíní kǎlì tí ótsúna dòyá, ndàdù àsonà. Ní Yèsù bhà ábhàlì náadù òrù òrù tí i ale dǎ. ¹⁴Ní, wò dhu ndi ndàla rò, Yèsù-ǎnga náadù ndìwà pbìndà ábhàlì rǎ, ndàdù àtìnà abádhí ní: « Nyùbhà nzónzo rìwù tidu ò, ìnzí nyùtò abádhí-tsù. Obhó tí, òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ní abádhí bhěyi ì nùlì ale tó. ¹⁵Ma mí obhó dhu núno fùkù: ìnzí rí òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi nákö ngbángba náarí dhu àkǎ dhu bhěyi ale, náadùya nzí ótsù ànyì akekpá màtí. » ¹⁶Wò dhu-dzidǎ, kǎdù nzónzo númbo, ndèlì ótsúna dòyá, ndàdù abádhí náso.

Yèsù mà rǎte atdí ònzitále nà dhu

(Màt 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷Yèsù níitdègu ìsǎ otu ò ndàmbe àrà dǎ, ní atdí ale níiku óngu tí kà-ti'ò. Kǐtsi ndòkò ódyèna dǎ Yèsù-ǎnzǎ, ndàdù dhu ìvu kà-tsù ndàtí: « Ídzi Màlimò, ádhu ndi àkǎ mǎnzì ndíní ma mabá tí dhòdhódhóngà tó

^b 10.4 Tòr 24.1 ^c 10.6 Opt 1.27; 2.24

ípirǒnga ? » ¹⁸Ní Yěsù adù àtìnà kà nǐ: « Ádhu nyi nyí manzi ídzi ale tí nǐ? Ìmbǎ ídzi ale rǐrǐ atdí màtí, pbétù Kàgàwà kèlě atdírd. ¹⁹Nyi nyùnì wà Kàgàwà bhà Úyátá: « dhu àkǎ nzá nyohò abvo, dhu àkǎ nzá nyonzi m̀nyonzi, ndirò dhu àkǎ nzá nyonzi ogbo. Dhu àkǎ nzá nyadi t̀t̀t̀ tó ngàmbi tí odhìnu rǒ, ndirò dhu àkǎ nzá nyugù ngǔkpà ale tó dhu utrátá ǎ. Dhu àkǎ nyifu àbǎnu mà íyànu nà. » ²⁰Wò ale náadù dhu àdu Yěsù t̀ ndàti: « Màlimò, ma mífu kǔkǔrí Úyátá kóró r̀p̀p̀ ndì idú ngbàngba ò r̀. » ²¹Ní Yěsù adù kàndà àzè nyú nà, ndàdù àtìnà kà nǐ: « Atdí dhu ní ndi r̀ǹǹ ndì nùbhà: Árà, nyadù kóró nyi nyarǐ nà dhu núdzi, nyadù nyi nyongyè f̀rangà ǹnd̀ ñàkùtále t̀, ndi dhu bhèyi ní ndi nyi nyabáya ònzi òr̀-akpà ò. Wò dhu-dzidǎ, ádù nyíra, nyadù owùdu ǹng̀. » ²²Pbétù wò ale níitdègu wò ɔte níri, ní k̀nỳ-ǒnga náadù ìfà ìfà tí, ndàdù àrà izu nyú nà, ábhǎ ònzi nyú nà ndì ndǐrǐ dhu-okú d̀ r̀.

²³Ní, Yěsù náandà tiná nga, ndàdù àtìnà pb̀ndà ábhàlǐ nǐ: « Ònzítale r̀òtsù *Kàgàwà bhà Idzi ò dhu ní odú dhu nyú! » ²⁴Ní, idhò ǹuk̀ ábhàlǐ atdírd nyú wò dhu ì r̀r̀ r̀. Pbétù, Yěsù adù àtìnà t̀f̀t̀ abádhí nǐ: « Pb̀ǹzò, òr̀-akpà ǎ Ádr̀ngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ò ka kòtsù dhu ní odú dhu nyú. ²⁵Ngàmíyà r̀òtsù nd̀d̀ s̀ndanì-bhu ònǎ dhu r̀r̀ isó nyú. Pbétù ònzítale r̀òtsù òr̀-akpà ǎ Ádr̀ngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ò dhu r̀r̀ odú nyú r̀sè. » ²⁶Idhò náadù ábhàlǐ ǹuk̀ atdírd nyú r̀sè angyi ìnà d̀nǎ, abádhí radù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nz̀nziyà ǎ, 'àmbe àtìnà d̀: « Olu, ádhi nyú ndi ògù radù ògù ? » ²⁷Ní, Yěsù andà pb̀ndà ábhàlǐ, ndàdù àtìnà abádhí nǐ: « Ìndr̀ t̀ ndi dhu r̀ nzi àdù àkǎ, pbétù Kàgàwà t̀ kà radù àkǎ àkǎ. Obhó tí, Kàgàwà t̀ kóró dhu náarí àkǎ àkǎ. »

²⁸Nírò ní ndi Péterù apè ɔte ndàti kà nǐ: « Íri, mà múbhà kóró dhu, màdù owùnu ǹng̀. » ²⁹Ní, Yěsù adù dhu àdu kà t̀ ndàti: « Ma mí obhó dhu ǹǹ f̀k̀: atdí ale mà náapè pb̀ndà idza, adóna, awéna, íyàna, àbana, pb̀ndà nzónzo mà, pb̀ndà ɔnzibvu màna nùbha okúdu d̀ r̀, ndirò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùr̀-okú d̀ r̀, ³⁰ní yà kòmbí àlè kǐr̀ ònǎ kàsùmì ǎ, kábáya idza, adóna, awéna, ayína, inzo, ɔnzibvu màna atdí miyà-gùna r̀sè, kadù àvu r̀nǎ át̀. Ndirò olù r̀r̀ kàsùmì ǎ, kǎdùya dhòdhòhònga tó ípirǒnga nábà. ³¹Pbétù, ábhǎ ale yà kòmbí arǐr̀ wemberè tí, nóokoya olù ale tí. Ndirò yà olù ale tí arǐr̀ kòmbí ale nóokoya wemberè t'ále tí. »

**Ìbhu rí k̀sè nǐ, Yěsù r̀ ndì ndóvè, kòtdù ndì,
ndàdù nd̀ngbè dhu ǹv̀ dhu
(Mát 20.17-19; Luk 18.31-34)**

³²Ndi kàsùmì ǎ, Yěsù mà pb̀ndà ábhàlǐ màna nír̀ Yèr̀sàlemà ì úpo ònǎ otu ǎ. Ní, Yěsù náadi ndàmbe àrà d̀ angyi abádhí t̀. Ní idhò ǹuk̀ kàbhà ábhàlǐ atdírd, ndirò kà-dzidǎ r̀wu ale náadù ìr̀ ɔdò nà. Ní Yěsù

náanzi atdí-kumì dòná ÿyð nà ábhàlì tina ò tdítđđ, ndàdè ndòpè ndàwe ròná rí ndònzì inzà òtrò kàsùmì ÿ dhu fÿyð. ³³Käti abádhí nĩ: «Nyìri dhu, kànĩ àlè kúpo Yèrùsàlemà. Ní ànyì, ka kí Ìndrű t'Ídhùnà nábhű pbàkùhání tó ádròdrö ale mà, Músà bhà Úyátá tó màlímó mànà-fó. Abádhí rĩ anya òtdì kà-dö ndínĩ ka koho tí, ndirò abádhí rĩ kàbhű ìnzì ní Pbàyàhúdì-fó. ³⁴I ale rĩ kà gàyà nónzi, ì rùso iso kà-dö, 'èvi ka asé nĩ, 'àdè kòhò, kadè kòtdè. Ndirò, ìbhu idho dzidö, kädüya ndìngbè.»

Yàkòbhò mà Yùwanì nà rĩ ádrùngbànga nónzi Yèsù-fó dhu

(Màt 20.20-28)

³⁵Wò dhu-dzidö, Zèbèdayò bhà inzo, Yàkòbhò mà Yùwanì nà níiwú Yèsù-tí, àdè àtìnà kà nĩ: «Mă mòzè nyònzì funú mă mónzina dhu fäkà.» ³⁶Ní Yèsù adè àtìnà abádhí nĩ: «Ádhu nyì nyòzè mɔnzì fűkű?» ³⁷Ní, abádhí adè dhu àdu kà tò àti: «Pbűkű Idzi tó ádrùngbànga tó awáwè ò nyì nyótsù nínganí, nyì nyabhüya mă mökò tinú, atdí ale ràdi indú fangà dòná rò, ngätsi ale ràdè àdi ígù dòná rò.» ³⁸Pbétű Yèsù adè àtìnà abádhí nĩ: «Nyì nyèni nzá wò nyì nyònzì dhu. Nyì tí àdè yà ma mómvmèna àpbè tó kópà-tsè nómvmè òvmè? Ndirò nyì tí àdè yà ma málűna àpbè tó bàtizò nálű àlű?» ³⁹Ní abádhí adè dhu àdu kà tò àti: «Ònzì mă mádè lèmàna nónzi.» Ní Yèsù adè àtìnà abádhí nĩ: «Obhó tí, òvmè nyì nyòmvüya ma mómvmèna àpbè tó kópà-tsè, nyädè ma málűna àpbè tó bàtizò nálű. ⁴⁰Pbétű, ìndrű nílĩ ka kí ràdi idú fangà dòná rò, ndirò idú ígù dòná rò dhu ní nzì òtèdu. I ngari ní Kàgàwà náabhòlò ka fÿyð ale tó.»

⁴¹Wò dhu ì ìrì rò, atdí-kumì ngűkpà ábhàlì náadè àkò àkò tí Yàkòbhò mà Yùwanì nà rĩ. ⁴²Ní Yèsù adè abádhí nánzi kóró, ndàdè àtìnà abádhí nĩ: «Nyì nyúni wà yà ìndrű ùnda rí dhu tí ka kátina ale náarádè 'à'e yà ì úndana ale dš tí dhu. Ndirò, nyì nyúni wà ìndrű dš ádròdrö ale tí ka kátina ale náarádè òko 'àmbe òbiya kèlè nívi dš ìndrű tò dhu. ⁴³Pbétű, dhu àkà nzá ndònzì ndì wò ndì bhëyi nzínzikű ÿ. Atdí nzínzikű ÿ ale náapè ndòzè ndì'ì ádrùngbàle tí, ní kàkà ndì'ì fűkű kasutále tí. ⁴⁴Ndirò, atdí nzínzikű ÿ ale náapè ndòzè ndì'ì wemberè t'ále tí, ní kàkà ndì'ì kóró ale tó ino tí. ⁴⁵Obhó tí, ima Ìndrű t'Ídhùnà, ma mira nzá ndínĩ ma mabhè tí ìndrű rònzi kasu idù, pbétű ma mira ìndrű-kàsű ma mɔnzì tí, madè pbàkà ípìrönga nábhu kóró ale nűwè tí.»

Yèsù rĩ Bàràtimayò tí kátina ndùmùndúmú nígű dhu

(Màt 20.29-34; Luk 18.35-43)

⁴⁶Wò dhu-dzidö, Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà níiwú ùvò Yèrikò tí kátina kigò ò. Ní ndì kigò ò rò abádhí rűvò pbìndà ábhàlì mànà, ndirò ádrùngbà ihé-yà mànà ònà kàsùmì ÿ, atdí ndùmùndúmú Bàràtimayò tí kátina, Timayò t'Ídhùnà, náadè otu-igì dš ndàmbe dhu núnzi dš ìndrű-fó.

47Ní, kítdegú dhu níri Yèsù, Nàzàretì ð ale rárì wò rírà, ní kápè ndùkù, ndàmbe àtìna dǎ: « Yèsù, Dàwudì t'Ídhùnǎ, ábà izu dùdú ! » 48 Ábhǒ ale náambénà òrù dǎ kàdǎ ndínì kìnè tí. Pbéù, kàdù àdì ndàmbe ùkù dǎ àrì nyú tí tǎfídǎ, ndàmbe àtìna dǎ: « Dàwudì t'Ídhùnǎeè, ábà izu dùdú ! » 49Ní Yèsù adù ide, ndàdù àtìna: « Nyànzi pé ka ! » Ní abádhí náadù wò ndùmùndúmú nánzì, 'àdù àtìna ní: « Ótù afínù ! Ívà nyì, kànì kà rì nyanzi ! » 50Ní kǎbvù pbìndà òrù mùdzarù, ndàdù ndìbè ndidè, ndàdù àrà Yèsù-tì'ò. 51Ní Yèsù níwú dhu kà-tsù ndàti: « Ádhu nyì nyòzè mǎnzì indù ? » Ní wò ndùmùndúmú náadù òte kà tò ndàti: « Mǎlimò, ma mòzè mala nga tǎfídǎ. » 52Ní Yèsù adù àtìna kà ní: « Àrà, iwà pbùkù a'uta nígù nyì. » Ní ànyìrò rò tí kàdù nga nópè ndàla, 'àdù òwu atdí otu ð Yèsù màna.

Yèsù rǒtsù Ádrùngbǎ kamà bhèyi Yèrùsàlemà tó kigò ò dhu

(Màt 21.1-11 ; Luk 19.28-40 ; Yùw 12.12-19)

11 1Yèsù mà pbìndà ábhàlì màna rì Yèrùsàlemà tó kigò níndù ònà kàsùmì ð, abádhí náawù ùvò íkyèrò Bètèfagè mà Bètàniyà màna tí kátina pbangá nzo tí. 1 pbangá nzo níí'ì *Mizèyitunì tó pbìrì-òngò rǒ. Ní Yèsù avì pbìndà ábhàlì nzínzì ð óyǒ ale, 2ndàdù àtìna abádhí ní: « Nyòwu wò angyi ríí fùkù pbanga ò. Ní ànyì nyì nyótsù rǒrò tí, nyì nyì atdí kayinò-ngba nótù òsò ka kòsò ró, yà inzà atdí ale mà nápè ùbhi dòná angyi. Ní nyènga ka, nyàdù ìwu nà iró. 3Ndirò, atdí ale mà níwúna gukyè dhu tsùkù ndàti: « Ádhu nyì nyí wò dhu ònzì okúna dò rò ? » Ní nyì nyadùna àtìna ndi ale ní: « Ádrùngbǎle rì kǎtdyú nóho, ndirò kà rì kàdù kòmbí tí. »

4Ní abádhí náadù òwu, àdù kayinò-ngba nótù irí, tsátsù tí ka kòsò ngudhà-bidǎ rǒ. Ní abádhí adù kùnga. 5Ngúfe ale, wò ànyìrò íí ale nzínzì ð, níwú dhu abádhí-tsù 'àti: « Ádhu wò nyì nyónzina ? Ádhu nyì nyí wò kayinò-ngba nángǎ ní ? » 6Ní kǎkò óyǒ ábhàlì náadù yà Yèsù òvòna fiyò òte kèlé nádu abádhí tò, kadù abádhí nùbhà ròwù. 7Abádhí níwú wò kayinò-ngba nà Yèsù-tì'ò. Abádhí adù ròyá òrù mùdzarù núwà, 'ùhu ndi kayinò-ngba dǎ, Yèsù ràdù àdì dòná. 8Íbì ale náadù ròyá òrù mùdzarù núwà, 'ùhu otu ð. Ndirò ngùkpà ale náadù yà inga ð ì à'á àwǎ-dòkà núhu otu ð. 9Ní, yà angyi rówu Yèsù-ònzì ale mà, kòwù ð ríwu ale màna náambénà ùkù dǎ 'àti:

« Hòsanà^d !

Ádrùngbǎle Kàgàwà nǎkǎ ndàso òvòna rǒ rírà ale !

10 Kàgàwà nǎkǎ ndàso yà rírà àlè t'ábanà, ádrùngbǎ kamà Dàwudì bhà Idzi !

Hòsanà òrù-akpà ò aríí Kàgàwà tò^e ! »

^d 11.9 Pbàyàhúdì t'ávàna ð, Hòsanà-tì ní: Ígù mà kòmbí. ^e 11.10 Zàb 118.25-26

11 Ní Yèsù náarà àhù Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndàdù òtsù Kàgàwà bhà idza. Ní, tiná ríí kóró dhu ndì ndàndà dhu-dzidó, abádhí náadù ùvò 'òwù pbìndà atdí-kumì dóná óyó nà ábhàlì mànà Bètàniyà tí kátina pbanga ò, inga rírà ndíní ndatì tí nídhuní.

Yèsù rí ìnzí aró'ò *mùtini tí katina itsu nófù dhu

(Màt 21.18-19)

12 Tsútsá nínganí, Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà rùvò Bètàniyà rò òná kàsùmì ó, Yèsù níí'ì àwù nà. 13 Ní itse rò, kála *mùtini tí kátina itsu atdídó bína núkú ró. Ní kádù àrà ndì itsu dò nga nánda, ndíní ndotú tí itsu-kpó kádò. Ní íkyèrò ndì ndàrà àhù ndì itsu-tí rò, kátù kà-bí kèlè, ndì kàsùmì níí ìnzí ndì itsu-tidò náaró'ò òná nídhuní. 14 Ní Yèsù atè wò itsu ní ndàti : «Dhu àkà nzá atdí ale mà ròtò dùnú ró'ò itsu-kpó ìngbàngá màtí ! » Kàbhà ábhàlì náadù wò kùnò dhu níri.

Yèsù rí Kàgàwà bhà idzá rò rí dhu núdzí ale nódi dhu

(Màt 21.12-17; Luk 19.45-48; Yùw 2.13-22)

15 Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà náawù ùvò tdító Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ní kátsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù ndòpè ndòdì ányì-dzá rò rí dhu núdzí ale. Kàránà fùrangà-ǵnga núwù ka kí dóná rò mizà nótdì róf, ndàdù àmbò núdzí rí ale nókò dýá kitì náwà. 16 Ndirò kàránà nzí atdí ale mà nábhù rǵ rànò dhu dóná, ndùdà nà Kàgàwà bhà idza òna nà. 17 Ní kádù dhu ùdhe abádhí tò ndàti : « Ìlìlǵ Andítá ò, Kàgàwà ràtina : <Pbàkà idza ka katiya itsòta-dzá tí kóró pbìri ó ale tò^g.> Pbétù nyí, nyí nyádù kùgèrè róngò ogbotále náarí 'òtù òná ngari tí^h. »

18 Ní Pbàkùhání tó ádròdró ale mà Úyátá tó màlímó mànà níri wò ndì nònzì dhu. Ní abádhí adù 'òpè 'òné Yèsù nábhù í í kohò òná otu. Obhó tí, abádhí ambénà kǵdò ònzì dǵ, kóró ale núkò rǵ idho rǵrà kà rǵdhèna dhu dǵ dhu-okú dǵ rò. 19 Inga ràti dhu-tsù dǵ, Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà náadù ùvò 'òwù Yèrùsàlemà rò.

Yèsù rí dhu ùdhè a'uta mà dhu t'úbàta mànà dǵ dhu

(Màt 21.20-22)

20 Tsútsá nínganí kútsingánǵ, otu ó 'úda róró, Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà náala yà Yèsù ófùnà mùtini tí kátina itsu iwà òtdyù ivéna mànà ró. 21 Ní Péterù adù yà Yèsù únóná ndì itsu ní dhu níre, ndàdù àtìnà kànì : « Màlímò, ánda pé yà nyí nyófùnà mùtini nótdyù wà atdídó dhu. » 22 Ní

^f 11.15 Fùrangà-ǵnga t'úwutátale níí yà Pbàyàhúdí tó fùrangà rǵ rádù Pbàrómá mà Pbàgìrìkí mànà tó fùrangà núwù ale. Í fùrangà dǵ ríí ale-nyí-wòyó níí afátá Pbàyàhúdí tó. ^g 11.17 Ìsa 56.7 ^h 11.17 Yèr 7.11

Yësù adù àtìna p̀b̀ìndà ábhàlì nì: « Nyà'ù Kàgàwà. ²³Ma mí obhó dhu núnò f̀ükù, atdí ale náapé atina yàrí p̀b̀ìrì nì: « Íngbè nyí Ƴrò r̀ò, nyadù àrà ìtsì ádr̀ungbà r̀èr̀ù ð ». Ní, ìnzì káffì náapé ùguru, p̀b̀étù kà r̀ádù yà ndì nd̀ùnò dhu r̀ì nd̀onzi dhu ná'ù, ní ndì dhu r̀ádù nd̀onzi ndì dhu bh̀eyi tí kà t̀ò. ²⁴Ndì dhu-okú d̀ò r̀ò ní ndì ma máatina nyí nì, Kàgàwà-f̀ó nyí nyónzina ìts̀òta ð k̀órò dhu, náká nyà'ù iwà nyí r̀àbà ndì dhu. Ní kà r̀ádù ndì dhu nábhù f̀ükù. ²⁵Ndir̀ò, nyí nyìkò nyámbe nyíts̀ò d̀ò Kàgàwà r̀ò òná kàsùmì ð, nyí nyapé ì ìnè dhu nà af̀ìkù ð Ƴdhìkù d̀ò, ní dhu àká nyùbà ndì dhu kà t̀ò, nd̀ínì ðr̀ù-akpà ð ar̀f̀ì Àbaku náadù tí f̀ükù afátá núbà f̀ükù. [²⁶Pbétù, ìnzì nyí nyapé dhu núbà ngùkpà ale t̀ò, ní ðr̀ù-akpà ð ar̀f̀ì Àbaku r̀ì nzì àdù f̀ükù afátá núbà f̀ükù akekpà m̀atí.] »

Yësù ar̀ì p̀b̀ìndà kasu ònzì àdhi bhà ádr̀ungbànga t̀ò Ƴbì nì ?

(Màt 21.23-27; Luk 20.1-8)

²⁷Yësù mà p̀b̀ìndà ábhàlì màná náadù ì t̀dítd̀ò Yèr̀ùsàlemà t̀ò kig̀ò ð. Ní Kàgàwà bhà idzá Yësù r̀úbhi òná kàsùmì ð, p̀b̀àkùhánì t̀ò ádr̀òdr̀ò ale mà, Músà bhà Ƴyátá t̀ò màlímó mà, P̀b̀àyàhúdì t̀ò p̀b̀àkùr̀ù màná níiwú kà ì. ²⁸Ní abádhí níiwú dhu kà-tsù 'àtì: « K̀òk̀òr̀ì dhu nónzi nyí nyárí àdhi-tù r̀ò ? Ádhi ádr̀ungbànga t̀ò Ƴbì nábhù indù nyongò ì dhu nónzì nì ? » ²⁹Ní Yësù adù dhu àdu abádhí t̀ò ndàtì: « Ma mí atdí dhu k̀èl̀è níwù tsùkù. Nyí nyapé ndì dhu nádù idù, ní ma mádù yà ma marì ì dhu nónzi p̀b̀ìndà ádr̀ungbànga t̀ò Ƴbì nì ale núnò f̀ükù. ³⁰Ádhi Yùwanì níwì r̀ìrà bàtizò núbho ìndr̀ù t̀ò ? Tí Kàgàwà, ndir̀ò tí ìndr̀ù ? Nyàdu pé ka idù. » ³¹Pbétù abádhí náapè 'ìr̀è inga nzínziya ð, 'àmbe àtìna d̀ò: « Àlè kapé dhu àdù: « Kàgàwà ní ndì ka níwì », ní kàd̀ùna dhu ìvu àlè-tsù, ndàtì: « Olu, ádhu ìnzá nyí nyádù Yùwanì núnò dhu ná'ù nì ? » ³²Ndir̀ò, àlè kapé àtina: « Ìndr̀ù ní ndì ka níwì... » Abádhí náambénà ihé-yà-Ƴd̀ò nónzì d̀ò, k̀órò ale núnù dhu Yùwanì r̀àr̀ì Kàgàwà bhà obhóná nabì nyú nídhunì. ³³Ní abádhí adù dhu àdu Yësù t̀ò 'àtì: « Ìnzá mà m̀ùnì. » Ní Yësù adù dhu àdu ndàtì: « Nír̀ò, ima mà átò, ma mí nzì ì dhu nónzi ma marì nì Ƴbì núnò f̀ükù. »

V̀inyò t̀ò inga ð r̀ì kasu ònzì ðr̀òr̀ù kasutále t̀ò mbólì

(Màt 21.33-46; Luk 20.9-19)

12 ¹T̀dítd̀ò, Yësù náapè ndàwe Ƴte mbólì ð abádhí t̀ò ndàtì: « Atdí ale náazò v̀inyò t̀ò inga, ndàd̀ù ngb̀òna nákp̀òr̀ò k̀òr̀owà nì. Kàd̀ù ndì v̀inyò-kp̀ò náhà ka k̀óngo òná ìbhù nób̀h̀òl̀ò, ndàd̀ù ìni nòsì Ƴd̀ótále t̀ò. Wò dhu-dzid̀ò, kàd̀ù ndì inga núbhà kasu ònzì r̀óngo kà ð ale-f̀ó, ndàd̀ù àrà abhi ð. ²Ní ndì v̀inyò-kp̀ò nòpè ka kí òná kàsùmì náká r̀ò, kàvì atdí p̀b̀ìndà kasutále r̀àrà f̀ìndà ka kútù v̀inyò-kp̀ò-tsì náko ndì inga-kàsù nónzi ar̀ì ale-f̀ó. ³Pbétù, abádhí náalú wò ka k̀ìvìnà ale 'òngb̀ù, 'àdù àdunà r̀óngò

otsúna-kpa nà. ⁴Ní, inga-àbadhi náavì ngätsi kasutále ràrà abádhí-tí'ò. Ní abádhí núuvi ndi ale-dò-tsirò, 'àdù dhu ùnò nǎ. ⁵Inga-àbadhi náavì ngätsi ale tdít'dò ányì, abádhí ràdù ndi-tsí nóhò. Ndirò, kùvì ibí ngùkpa kasutále ányì, ní abádhí náavì atdídhená-tsí, 'àdù ngùkpa kà nókýè. ⁶Ní, wò inga-àbadhi-fó arà òdì ní atdí kà t'ídhùnà yà atdí'dò kòzè kèlè. Ní kà ríku dòná rò nǎ, kàvì ndi idhùnà abádhí i, ndàdù inga nírè affina ò ndàti : <ífù abádhí rí idhùdu nífù.> ⁷Pbétù, wò vǎnyò tó inga-kàsù nónzi arí ale náadù òte nzínziya ò 'àti : <Kòní inga-àbadhi tí ongoya olù ale ní wò. Kòwu kòho ka, ndíní ndi inga náadiya tí àlè tò.> ⁸Ní abádhí náalú kà t'ídhùnà 'òhò, 'àdù abvòna nóbvù itse ndi inga ò rò. » ⁹Ní Yèsù adù dhu ìvu ndàti : « Ádhu nyú wò inga-àbadhi ràdù ònzìnà ? Kà ràdù ìrà, ndòkýè wò inga-kàsù nónzi arí ale, ndàdù ndi vǎnyò tó inga nábhù ngùkpa ale-fó. ¹⁰Nyǎ nyózù tí nzá yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándi dhu :

<Yà odu-dzà nòsì arí ale náabvù igi odu',
náadù òngo idza-pbidò nòdò arí odu tí.

¹¹ Kòní Ádrùngbàle Kàgàwà náanzì dhu,
ndirò ndi dhu ní idhò rǎ ìndrù ùkò nǎ atdí'dò dhu'. »

¹² Ní Pbàyàhúdí ò kámá náasù dhu ì rǎrǎ ndi Yèsù rǎ ì ùnò mbólí ò. Ní abádhí apè 'òmè Yèsù nálù ì í ònà otu, pbétù abádhí adù ihé-yà-òdò nónzi. Ní abádhí adù kùbhà, 'àdù òwu fìyó dhu nǎ.

Ìndrù rǎ dhu òngù Yèsù-tsù pàratà t'úfótá dō dhu

(Màt 22.15-22; Luk 20.20-26)

¹³ Pbàyàhúdí ò kámá náavì ngúfe *Pbàfàrisáyó mà *Hèròdè bhà ale mànà Yèsù-tí'ò, ndíní kà-ida-dò nidyi tí otèna ò. ¹⁴Ní abádhí náawù, 'àdù àtìnà kà nǎ : « Màlimò, mà múni wà dhu nyi rǎrǎ obhó dhu núno, ndirò nyi rǎrǎ nzǎ atdí ale-òdò mà nónzi. Obhó tí, nyi nyarí nzǎ ìndrù-nyì-kpa nándà, pbétù nyi nyarí Kàgàwà bhà otu núdhè ìndrù tò obhóna dō. Ní, àlè tó Úyatá návi tí àvì àlè rùfò Ròmà tó pbirì ò kámá dō ádrùngbà kamà bhà pàratà ? Ndirò, kǎsò tí ka ìsò ? Àlè tí àdù kùfò ùfò, ndirò àlè tí nzǎ àdù kùfò ? » ¹⁵Pbétù, òru tí abádhí òru yà ì ìrèna affiya ò dhu dhu ndi ndèni rò, Yèsù adù àtìnà abádhí nǎ : « Ádhu nyǎ nyǎ afídu númvù nǎ ? Nyìbho pé atdí fùrangà-kpò fudu ò, ndíní mandá tí. » ¹⁶Ní abádhí náadù ìwu fùrangà-kpò nà atdí Yèsù-fò ò. Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsù ndàti : « Yà ka kòbhòlò nyìna-wòyò, kadù òvòna nándi ale ní àdhi ? » Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti : « Kámá dō ádrùngbà kamà Kàyìsarà. » ¹⁷Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti : « Ndi dhu bhèyi kà rǎrǎ rò, nyùbho kámá dō ádrùngbà kamà Kàyìsarà bhà dhu-tsí Kàyìsarà tò, nyàdù Kàgàwà bhà dhu-tsí núbho Kàgàwà tò. » Wò dhu bhèyi Yèsù àdu dhu náadù abádhí àbhù idhò rùkò atdí'dò.

ⁱ 12.10 Odu rǎtèna ní Màsiyà ^j 12.11 Zàb 118.22-23

Pbàsàdùkáyó rí dhu òngù Yēsù-tšǔ ùvǔvè ale núungbeya ì dhu dǎ dhu
(Mât 22.23-33; Luk 20.27-40)

18 Wò dhu-dzidǎ, ngúfe *Pbàsàdùkáyó níiwú Yēsù-tí'ò. Abádhí ní ndí arátina ìnzǐ ùvǔvè ale rǔngbeya ì ɔve-bvù rò. Ní abádhí níiwú dhu Yēsù-tšǔ 'àti : 19 « Mǎlimò, Músà náandí dhu yà dhu bhěyi fākà : < Atdí ale t'áðǎnà náapé òvè, ndàdù tsìbhále núbhà ìmbà atdí ngbángba nà màtí fóná, ní dhu àkǎ ndí ale rùndu adǎnà ùbhà abvo-àyi-tšǔ, 'adù nzónzo nódhì nà yà òvòvè adǎnà-ɔvò dǎ. »

20 Ní, atdí ale ní'í kpbáhnzo nà àrùbhù. Ní sengba náambà tsìbhále, ndàdù òvè ìnzǐ ndùbhà atdí ngbángba mà. 21 Ní kà lutǐnǎ kpatsìbhíngba náadù wò abvo-àyi-tšǔ núndu, ndàdù òvè átò ìnzǐ ndùbhà atdí ngbángba mà. Ndi dhu náanzì ndì ndi dhu bhěyi tí ìbhu rí kǐsě kpatsìbhíngba rǎ. 22 Ní kóró kǎkò àrùbhù kpbáhnzo wò tsìbhále númbà ndì fǐyò, núvè kóró ìnzǐ 'ùbhà atdí ngbángba mà. Abádhí núve kóró dhu-dzidǎ, wò tsìbhále náadù òvè átò. 23 Ní kòmbí, kóró ùvǔvè ale rí 'ùngbè ɔve-bvù rò nínganí, wòrǐ tsìbhále ní'ya àdhi bhà ? Obhó tí kóró kòrǐ àrùbhù kpbáhnzo núumbá wà ì ndì tsìbhále nà. » 24 Ní, Yēsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti : « Nyǐ nyùwǐ wà fùkú irèta ǎ : nyǐ nyùni nzá Kàgàwà bhà Andítá núnò dhu mà, ndirò nyǐ nyùni nzá Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó ɔbi mà. 25 Obhó tí, ùvǔvè ale rí 'ùngbè ɔve-bvù rò nínganí, kpbáhale mà vèbhále mànà núumbáya nzǐ ì, pbétù abádhí nókoya Kàgàwà bhà màlàyíká náaróko òrù-akpà ò dhu bhěyi. 26 Ndirò, yà ùvǔvè ale rí 'ùngbè ɔve-bvù rò dhu dǎ, nyǐ nyàpè tí nzá atdí ngari nǔzù Músà bhà Andítá ò, yà kàzɔ rǎrù róná ìnzǐ rógbe rórò kǐdzùmbà dǎ ? Anyìrò nga ní ndì Kàgàwà ati Músà ñ : < Ima, Ima ní Àbràhamù bhà Kàgàwà, Ìsakà bhà Kàgàwà, ndirò Yàkòbhò bhà Kàgàwà'. » 27 Yēsù adù àtinà tdítǎ : « Kàgàwà ní nzǐ ùvǔve ale tó Kàgàwà, pbétù ka ní ípirò rò arǐí ale tó Kàgàwà. Ní nyǐ, nyǐ nyùwǐ atdí dǎ nyú fùkú irèta ǎ. »

Ádrùngbǎ Úyátá ròsè kóró Úyátá dǎnǎ
(Mât 22.34-40; Luk 10.25-28)

28 Músà bhà *Úyátá tó màlímó nzínzi ǎ atdí màlimò níiri Yēsù mà rí 'àgò Pbàsàdùkáyó mànà dhu. Kǎla Yēsù nádu dhu mběyi nyú Pbàsàdùkáyó tò dhu. Ní kǎndrǐ Yēsù ì, ndàdù dhu ìvu tsùnà ndàti : « Íngbà Úyátá ndì kóró Úyátá dǎnǎ ósè ? » 29 Ní Yēsù adù dhu àdu kà tò ndàti : « Kǎnǐ kóró Úyátá dǎnǎ ósè Úyátá : < Íri dhu Ìsràyeli, àlě tó Ádrùngbǎle Kàgàwà ní ndi atdí rǎ Ádrùngbǎle. 30 Dhu àkǎ nyozè pbùkù Ádrùngbǎle Kàgàwà kóró afínɔ nà, kóró atdyúnɔ nà, kóró

^k 12.19 Tòr 25.5-10 ^l 12.26 Úvt 3.1-6

pbùkù irèta nà, ndirò kóró òbìnu mànà^m. » ³¹Ndirò kànì òyò rí kisé Ùyátá: « Dhu àkà nyoze òdhìnà yà nyí nyú nyí nyóze nyí nyí-tírò dhu bhèyi. » Kòkòrí òyò Ùyátá dòná ròse ngàtsi ùyátá ríí mbáⁿ. » ³²Ní Músà bhà Ùyátá tó màlimò náadù àtìnà Yèsù ní: « Nyí nyòtè mbèyi nyú Màlimò. Nyí nyùnò dhu ní obhó dhu: Ádrùngbàle Kàgàwà ní ndi atdirò Ádrùngbàle, ndirò ngàtsi kà bhèyi Kàgàwà ríí mbà. » ³³Ní dhu àkà ìndrù ròze Kàgàwà kóró afína nyú nà, kóró pbìndà irèta nyú nà, ndirò kóró òbìna nyú mànà. Ndirò dhu àkà kà ròze òdhìnà yà ndi nyú ndi ndòze ndi nditírò dhu bhèyi. Wòrí ní ndi ídzi dhu nyú ròse Kàgàwà tò ka kí ìzà tò perè núbi *màzàbahù dš, kadù kóró perè-tidò núbho kà tò dhu dòná. »

³⁴Yèsù náala wò Músà bhà Ùyátá tó màlimò nádu dhu fìndà mbèyi nyú ndirò ídzi irèta nyú nà dhu. Ní kádù àtìnà kà ní: « Ìmbà nyí nyí itse òrù-akpà ò Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà Idzi rš rò. » Wò dhu-dzidš, atdí ale mà náamvù nzá ndivù dhu tdítđ Yèsù-tsù.

Krístò ná tí Dàwudì t'ídhùnà nyú?

(Màt 22.41-46; Luk 20.41-44)

³⁵Yèsù rí dhu núdhè ìndrù tò Kàgàwà bhà idzá rò òná kàsùmì ò, kívú dhu ndàti: « Músà bhà Ùyátá tó màlimó náaratina ìngbà dhu bhèyi *Krístò ràrì Dàwudì t'ídhùnà? » ³⁶Ìlilá-Alafí rí ndùnda rò, ádrùngbà kamà Dàwudì nyú nditírò náati:

« Ádrùngbàle Kàgàwà náati pbàkà Ádrùngbàle ní:

ìrà nyadì idú fangà dòná rò,

ràrà àhù ma mí pbùkù òmvù nábhè nyòbè dòya dhu ò. »

³⁷Dàwudì nyú nditírò rí kànzi Ádrùngbàle tí. Ní kà ràdù ìí ìngbà dhu bhèyi àtò Dàwudì t'ídhùnà tí? »

Yèsù rí ihé-yà návì ròdò ì Músà bhà Ùyátá tó màlimó rš rò dhu

(Màt 23.1-36; Luk 20.45-47)

Ábhš ihé-yà núubhìnà Yèsù rùnòna dhu níri rš atdyúya nyú nà. ³⁸Yà ndi ndúdhèna ìndrù tò dhu ò, Yèsù ubhìnà àtìnà rš i ale ní: « Nyòdo nyí Músà bhà Ùyátá tó màlimó rš rò. Abádhí aròzèna dhu ní 'ùbhi ádzàdzí kanzù ì ùfš rórò, 'àdù ìndrù nóze ràtsè ì ifuta nyú nà ìndrù arí 'ùndù òyá ngari ò. » ³⁹Unduta-dzà ò, abádhí arí 'òze 'òkò ádròdrš ale tò ka kòbhòlò ngari ò, ndirò m̀hendù ò, 'àdù òze 'òkò ifuta tó ngari ò. ⁴⁰Abádhí arí abvo-ayí-idzà ò dhu òvo kóró, àzèmbè ìí 'ìtsò ádzàdzí ndíni ka kati tí ì idzi ale tí rórò. Wò dhu-okú dò rò, ka kitdiya anya abádhí dš òbi nyú nà. »

^m 12.30 Tòr 6.4-5 ⁿ 12.31 Law 19.18 ^o 12.36 Zàb 110.1

Nǎkù tó abvo-àyi rí perè nábhù Kàgàwà tò dhu

(Luk 21.1-4)

41 Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náadi Kàgàwà bhà idzá, Kàgàwà tò ka karí perè nédǒ ònà *sàndukù-tí. Ní kǎdì ndàmbe ìndrù rí fùrangà nédǒ ndi sàndukù ò tí dhu nándà dǒ. Ònzi tó ibí ale nùwò fùrangà abhàbhó. 42 Ní nǎkù tó atdí abvo-àyi níira, ndàdù ìnzí rí ábhǒ kasu mà nónzi óyǒ fùrangà-kpǒ-nzo kèlě níddò wò sàndukù ò. 43 Ní Yèsù anzi pbìndà ábhàlì, ndàdù àtìna abádhí ní: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù: Wòrí nǎkù tó abvo-àyi níddò fùrangà sàndukù ò ròsè kóró ale dóná. 44 Kóró kǒkò ngùkpà ale núbho ìmbà ríí kasu nà fíyò fùrangà kèlě foyá ríí fùrangà dǒ rò. Pbétù pbìndà nǎkù ǒ, wò abvo-àyi núbho dzànàna nónzi àmbènà pbìndà ípìrǒnga ǒ fóná ríí fùrangà kóró.»

Yèsù rí Kàgàwà bhà idza ka kugoloya dhu núnò dhu

(Màt 24.1-2; Luk 21.5-6)

13 1 Yèsù ráhu Kàgàwà bhà idza rò ònà kàsùmì ǒ, kàbhà ábhàlì nzínzi ǒ atdí ale náati kà ní: «Màlimò, ándà pé! ìngbàtí ùya odu kǎkà! ìngbàtí ka kasì ósí-tidò yà!» 2 Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Nyi nyàla tí wà kǎkà ósí-abábá? Kàrí ósí-abábá ka kósì ní odu nzínzi ǒ, atdí odu mà rí nzí ndùbha ngàtsi odu dǒ. Ka kí abádhí nùgòlò kóró.»

Yèsù rǒte yà adzi ǒ dhu-tsù rí ndòdì ònà idhò nitèya ize dǒ dhu

(Màt 24.3-14; Luk 21.7-19)

3 Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adì *Mizèyitunì tó pbìrì dǒ, ndàmbe *Kàgàwà bhà idza nándà dǒ nyìna-kpa tí. Ní óyá ì òtù ì Yèsù mànà rò, Péterù mà, Yàkòbhò mà, Yùwanì mà, Àndèryà mànà níwú dhu Yèsù-tsù 'àti: 4 «Éno pé ìngbà kàsùmì ǒ màtí wò nyi nyànò dhu nónziya ndi dhu fàkà? Ndirò, ìngbà ize ndi kóró kǒkò dhu rí 'ònzi ònà kàsùmì nitèya?»

5 Ní Yèsù adù dhu òvò abádhí tò ndàti: «Nyàndà nga mbèyi, ìnzí nyàbhu nyí atdí ale mà rùtrá nyí. 6 Ábhǒ ale nóowuya ìwu rǒ óvòdu rǒ, 'òwù àtìna rǒ: «Ìma ní Krístò». Ndirò abádhí nùwtráya ábhǒ ale nyú. 7 Ndirò, nyí nyòpéya gukyè nyíri ìla rí ndònzì dhu mà, ìla dǒ ka kúnona dhu mànà, ní àpé nyònzìya ódo. Dhu àkǎ wà kǒkò dhu rònzi ì, pbétù wò dhu ní'ya nzí iwà yàrí adzi ǒ dhu-tsù nódì ndi dhu. 8 Atdí pbìrì ǒ ale nùugyeya ì ngàtsi pbìrì ǒ ale mànà. Ndirò atdí ádrùngbà kamà bhà pbìrì ǒ ale nùugyeya ì ngàtsi ádrùngbà kamà bhà pbìrì ǒ ale mànà. Ndi kàsùmì ǒ, mùtiti náabhùya dhèdhèrò pbìrì rivi, ndirò àgàyi níitsiya yà adzi ǒ. Ndi dhu ní'ya àdhàdhì ari rí ndòpè ndàkà ndi uguta tò dhu bhèyi.

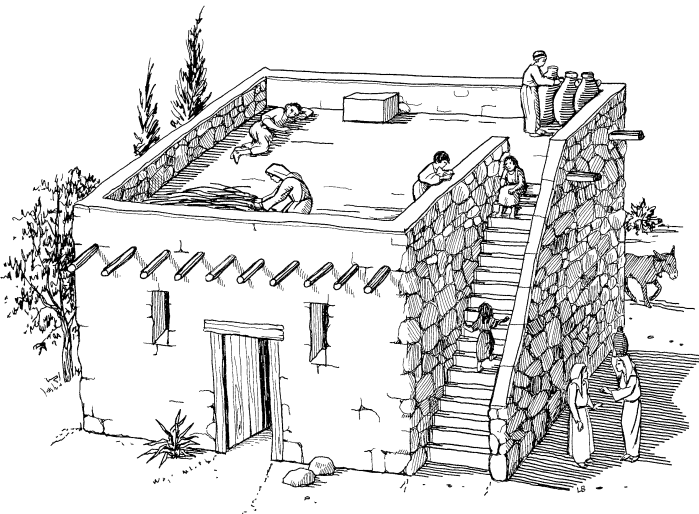
9 Pbétù nyí, nyàndà nga mbèyi. Ka kowuya nyàbhu rǒ anya ùno arí ale rìtdì ànyàku. Ka kowuya nyàbhu rǒ kùvi nyí unduta-dzà ǒ rò. Ka kowuya

nyäbhu rǒ nyǒnzì mùsambà lìwálí-ònzì rǒ, ndirò ádròdrǒ kámá-ònzì rǒ okúdu dǒ rǒ, ndíní nyí nyí'í tǐ p̀bakà ngàm̀bì tǐ abádhí-ònzì. ¹⁰Obhó tǐ, dhu àkǎ pé kunò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù angyinǎ rǒ kóró p̀bìrì ò ale tǒ. ¹¹Ndirò, nyí nà abádhí òwù ànyǎku ka kitdì tǐ rǒ, àpé nyòwuya afíku nítu rǒ angyangyi nyí nyúnóna dhu nǐ. P̀bétù, dhu akáya nyòwù tsùku dǒ isí òte kèlè núnò rǒ ndi kàsùmì ò. Obhó tǐ, i òte nóowuya nzǐ ùvò rǒ ùkù rǒ, p̀bétù Ìlǐlǎ-Alafí náaraya ndi kǐlì rǒ tsùku dǒ. ¹²Ìndrù náaraya adónà nífo rǒ ndàbhu kohò, ndirò ingba t'ábanà náaraya dhu ònzì rǒ ndi dhu bhèyi tǐ p̀bì ingba rǒ. Nzónzo níwàya dhu ì nòdhì ale rǒ, 'àdù abádhí àbhu kǎkyè. ¹³Kóró ale nòòndróya nyí okúdu dǒ rǒ. P̀bétù Kàgàwà nígúya ale ní kǒkò dhu-dzi nóndù rǐ kóró ràrà àhu i dhu rǐku dhu ò ale. »

Yèsù rǒte ádrùngbǎ àp̀bè dǒ dhu

(Màt 24.15-28; Luk 21.20-24)

¹⁴Yèsù adù àtìna tǔfídǒ: «Nyí nyalaya gukyè <òdóna rǒ'ò atdídǒ òndrò ka kòndrò atdídǒ ale> tǐ ka kátina ale, yà inzà ndì ndàkànà ndidè ònà ngari ò idè rǒ (Yàrí dhu òzù rǐ ale náká ndàlè ka mbèyi dóna ò), ní Yùdeyà ò ì nòtù ale náakáya 'òtsè p̀bìrì-akpá dǒ. ¹⁵P̀bì idza dǒ ka kóbhòlò okota tò ngari ò ndì nòtù ale, náakáya nzǐ ndifò, ndirò ìnzì ndòtsù ndàhu atdí dhu mà nídyì idza rǒ. ¹⁶Ndirò, ònzi-bvè ndì nòtù ale náakáya nzǐ ndòngò ìbha, ndàrà rónà òrú mùdzarè nídyì. ¹⁷I idho ò, òya nà rǐ'í vèbhále mà, ìba òndo rǐ nzónzo rǐ'í foyá vèbhále màna ní'íya àp̀bè ò. ¹⁸Nyìtsò nyí Kàgàwà rǒ, ìnzì kǒkò dhu nòònzìya tǐ ì ádrùngbǎ girì tó kàsùmì ò. ¹⁹Obhó tǐ ì idho ò, ìndrù náabáya àp̀bè abho, ròsè yà Kàgàwà anzìna yàrí adzi

Idza-dòtsirò ò ka kóbhòlò asota tò ngari (13.15; Kas 10.9)

rò, rìrà àhụ indo ì arí àbàna àpèè dònǎ. Ndirò ì àpèè-tidò níí'ya ìmbǎ akekpa màtí tdítdǎ. ²⁰ Ìnzí Ádrùngbǎle Kàgàwà náadùna gukyè wòrì idhò-ǎnga, ní atdí ale mà náagùna nzí. Pbétù kǎdù ndi idhò-ǎnga ròdì ídǎ, fíndà ndi ndòvò pbìkì ale-okú dǎ rò. ²¹ Atdí ale mà náatiya gukyè nyí nǐ: «Nyàndà, kànì Krístò ríí iró!» Ndirò ngǎtsi nǐ, «nyàndà, ndǎnǐ kà ríí ndòró!» Ní àpé nyǎ'uya ka! ²² Obhó tí, títò tó krístò mà, títò tó pbànábí mànà núnyàya ì ùnyà. Abádhí náambèya wiwì mà, idhò rí ìndrù ùkǎ nǐ dhu mànà nónzì dǎ, ndíí'í 'utrá tí yà Kàgàwà óvò fíndà ale nǐ, àkǎ ka rádù àkǎ fíyò nǐ. ²³ Ní nyí, nyàndà nga mbèyi! Ma mòvò wà kóró dhu fùkù angyangyi.»

Ìndrù t'ídhùnà ríngo dhu

(Mát 24.29-31; Luk 21.25-28)

²⁴ Kǎdù àtìna tdítdǎ: «Pbétù ì idhò ǎ, wò àpèè tó kàsùmì dzidǎ, adyifò núutíya, àbǐ rádù inga t'áwùta núbhà. ²⁵ Alali náawáya ì òrù-akpa-nyí rǎ rǎ, ndirò ádròdrǎ òbì nà aríí òrù-akpa ò dhu níivíya^p. ²⁶ Nírò ní ndi ka kalaya ìndrù t'ídhùnà òrù-akpa ò rò rírá ádrùngbǎ àpbù ǎ, ádrùngbǎnga tó òbì nà, ndirò ádrùngbǎnga tó awáwù ǎ rǎ^q. ²⁷ Ní kúvíya pbìndà màlàyíká ífò yà adzi-pbidò ònǎ, rùndu yà ndi ndavò fíndà pbìndà ale-tsù, ròpè ndi yà adzi-tsù náapè ndi ì rò, ràrà àhụ kà-tsù arà ndòdì í'.»

Mùtini tí kátina itsu tó mbólí rítèna àlè tò dhu

(Mát 24.32-35; Luk 21.29-33)

²⁸ Tdítdǎ kǎdù àtìna: «Nyìrè pé *mùtini tí kátina itsu tó mbólí rǎvona dhu: kǎpbí náapè í'ǎ, kà-bǐ rádù ndòpè ndàtá, ní nyí nyùni wà dhu adyifò tó kàsùmì rǎrǐí íkyèrǎ. ²⁹ Ní ndi dhu bhèyi tí, nyí mà átò, nyí nyalaya gukyè kǎkòrí dhu rí 'ònzì dhu, ní nyí nyuniya dhu kà ríngo dhu rǎrǐí íkyèrǎ, ndirò kà rǎrǐí tsàtsùnǎ. ³⁰ Ma mí obhó dhu núno fùkù, yà kòmbí ríí rùgànda rí nzí ùda inzà kóró kǎkò dhu nónzì ì rǎrǎ. ³¹ Òrù-akpa mà yà adzi mànà núudàya ùdà, pbétù pbàkà òte núudàya nzí akekpa màtí.»

Kàgàwà kèlè atdíró nùni ndi Yèsù ingoya ònǎ idhò dhu

(Mát 24.36-44)

³² Kǎdù àtìna tdítdǎ: «Ma míngo ònǎ idhò mà, ndi kàsùmì mànà dhu nàndà dhu nǐ, atdí ale mà nùni inzà ka, ìmbǎ ríí òrù-akpa ò ríí màlàyíká màtí, ìmbǎ ríí Kàgàwà t'ídhùnà màtí. Pbétù ka nùni ní Àba Kàgàwà kèlè atdíró.»

^p 13.25 Ìsa 13.10; 34.4; Zèk 32.7; Yòw 2.10; 3.4 ^q 13.26 Dàn 7.13 ^r 13.27 Tòr 30.4; Nèh 1.9; Zàk 2.10

³³Nyàndà nga mběyi, nyòko nyìkpókù nà, inzà nyí nyùni ndi kàsùmì nídhuní. ³⁴Ndi dhu níliya ndì àdhàdhì abhi ò rárà ale náarí dhu ònzi dhu bhèyi : kà rāhu pbi idza rò, ndùbhà ndi idza kasutále-fó. Kà rí i ale nzínzi ò ngàtsi ale rōnzina kasu nítè ndi ale tò, ndàdù dhu núya idza-li'ò nódò rí sàndírì tò ràdi nyìkpóna nà. ³⁵Nírò, nyòko nyìkpókù nà, inzà nyí nyùni idza-àbadhi rīngo ònà kàsùmì nídhuní. Nyí nyùni nzà dhu kà ràtí ndàdù pbítsòngānā, ngàtsi nī iku-alikpa ò, ngàtsi nī à'ù-akpà-òngò ò, ndirò ngàtsi nī kútsingānā. ³⁶Kìtò ndi inzà nyí nyirè kàsùmì ò nī, dhu àkà nzà kà ròtù nyí òdhò nyí nyòdhò ró. ³⁷Yà fūkù ma mùnò dhu ní ma mùnò wà kórò ale tò. Nyòko nyìkpókù nà ! »

Pbàyàhúdì ò ádròdrò ale rí 'iri Yèsù nálù ka kí, kadù òhònà dhu dō dhu

(Màt 26.1-5; Luk 22.1-2; Yùw 11.45-53)

14 ¹*Pbàyàhúdì tó Pásika tó mùhendù mà, *ìmbā ònà afi nà mùgati tó mùhendù mà nā nī'í ɔyo idhòya nódì ró. Ní *Pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, *Músà bhà Hyátá tó màlímó mà nā nāpè ònè Yèsù nálù 'í inzà kórò ale ùni rórò ònà otu, ndíní 'adù tí àbhunà kohò. ²Obhó tí, abádhí owúnà àtìnà rō nzínziya ò : « Dhu àkà nzà àlè rālù ka mùhendù ò rò, akye ìndrù níivàna dhu nī. »

Atdí tsibhále rí ndrùù róngu akye nódhò Yèsù-dòtsírò dhu

(Màt 26.6-16; Luk 7.36-50; 22.3-6; Yùw 12.1-8)

³Yèsù ní'í Bètàniyà tí kátina pbanga ò, Sìmonì tí kátina ale bhà idzá. Ndi ale ní'í *kíkí nà angyinā rò. Ní ònyè nónyè Yèsù rí ònà kàsùmì ò, atdí tsibhále náatsù *àlbatrò tí kátina odu nī ka kòbhòlò tsúpà nà fóná. Ndi tsúpà ò 'í dhu ní ɔrú odzina nà ndrùù róngu akye. Ndirò ndi akye ní'í *nardò tí kátina irí-ví nī ka kòbhòlò akye. Ní íyàdhíyà núukò ndi tsúpà-tsù, ndàdù ndi akye nódhò Yèsù-dòtsírò. ⁴Ní ányirò 'í ale nzínzi ò, dhèdhè ale náakó, 'adù àmbe òte dō nzínziya ò àti : « Ádhu kārì wòrì akye nínzà wò dhu bhèyi nī? ⁵Ka kambènà tí obhó kàbhù kodzi ìbhu miyà dònā róse fùrangà-kpò rō, kadù ndi fùrangà núndò nākùtále tò ! » Abádhí náadù àkò atdí d'ò nyú wòrì tsibhále rō. ⁶Pbétù, Yèsù adù àtìnà abádhí nī : « Nyùbhà wò tsibhále ràdi. Ádhu nyí nyèva kà-tsi nī? Yà rùdú kònzì dhu ní ídzi dhu nyú. ⁷Obhó tí, nyí nyóngo òko nākùtále mà nā bilínganà. Ndirò, nyí nyòzè ka ònà kórò kàsùmì ò, nyí nyóngo adù abádhí-dzùnà nónzi ònzi. Pbétù ima, àlè kínzì ongo òko nyí mà nā bilínganà. ⁸Íyàdhíyà ònzì dhu ní lè mà nā nónzi ndi ndí dhu : kùtri wà ngbòdu, ndòbhòlò angyangyi ɔtdé tò. ⁹Ma mí obhó dhu núno fūkù : Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù núno ka kí yà adzi ò kórò ngari ò inanā, ka kóngo yà tsibhále nónzi dhu náwe ìndrù tò átò, kadù òwu kìrè rō rònā. »

^s 14.5 ìbhu miyà fùrangà-kpò ní mbèmbè atdí atò tó kasu tó mùkimbà.

Yudhà rĭ Yēsù ònzi ndipfo, ndàbhũ pbàkùhání ǒ ádròdrǒ ale-fó dhu
(Màt 26.14-16; Luk 22.3-6)

10 Yēsù bhà idre dóná ǒyǒ nà ábhàlĭ nzínzi ǒ atdí ale, Yudhà Īskàriyotà tí kátina, náarà *pbàkùhání tó ádròdrǒ ale-tí'ò, ndíni ndi ndipfo tí Yēsù ndàbhũ abádhí-fó. 11 Ní, Yudhà ùnò dhu ì ìrĭ rò, abádhí-dhè níika ndi atdí. Abádhí adù àtina ì rārĭ fùrangà nábhũ kà tò. Ní Yudhà náadù ndòpè ndòmè Yēsù ipfò ndi ndí ndàbhũ abádhí-fó òná idzi kàsùmì.

Yēsù mà rĭ Pásika tó m̀hendù tó ònyè nònyu pb̀ndà ábhàlĭ mànà dhu
(Màt 26.17-25; Luk 22.7-14,21-23; Yùw 13.21-30)

12 *Īmbă òná afi nà m̀gatì tó m̀hendù tó wemberè tó idhò, yà tàrà-akpá-nzo-ză ka kùbínà òná ǒ, Yēsù bhà ábhàlĭ níivú dhu kà-tsù 'àti : « Ádhànga ndi nyi nyòzè m̀wù *Pb̀yàhúdí tó Pásika tó ònyè nóbhòlò òná indù ? » 13 Ní, Yēsù adù pb̀ndà ábhàlĭ nzínzi ǒ ǒyǒ ale nóvì, ndàdù àtina abádhí ní : « Nyòwu kigò ǒ, ní nyi nyi atdí ale nótu idha nànd andu ǒ ró. Ní nyàdù nyòwu kòwù ǒ. 14 Ní kà rāră òtsù idza ró, nyĭ nyatina ndi idza-àbadhi ní : « M̀limò níivú dhu ndàti : Mă mí *Pb̀yàhúdí tó Pásika tó ònyè nònyu òná rò pb̀kà ábhàlĭ mànà kàluga rĭ ĩ ngbòrò ? » 15 Ní, kăd̀na ɔ̀ràná rò rĭ ĩ ádr̀ngbă kàluga ní t̀ f̀k̀k̀, yà angyangyi ka kòbhòlò kòrò dhu òná. Ányì nga ní ndi, nyĭ nyòbhòlona ònyè àlè tò ní. » 16 Ní, kòkò ǒyǒ ábhàlĭ níivà ì 'òwù kigò ǒ. Abádhí náadù kòrò dhu nótu yà Yēsù núnòná ka fĭyò dhu bhèyi tí, 'àd̀ *Pásika tó ònyè nóbhòlò.

17 Pb̀ts̀ngánă, Yēsù mà pb̀ndà atdí kumì dóná ǒyǒ nà ábhàlĭ mànà náawù ùvò wò ka kòbhòlòná ngari ǒ. 18 Ní, yà abádhí òkò 'àmbe dhu ònyè dǒ mizà dǒ rò òná kàsùmì ǒ, Yēsù ati : « Ma mí obhó dhu núnò f̀k̀k̀, nzínzikũ ǒ atdí ale rĭ ima nípfò ndàbhũ ma òmvũ-fó. Ndi ale ní yà atdíkpá mă mí dhu ònyu mànà ale. » 19 Ní, izu náuka kòkò ábhàlĭ atdí ǒ nyú, ràdù 'òpè 'òngù dhu atdátí-rà ǒ kà-tsù, 'òwù àtina rò : « Tĭ ima ndi ? » 20 Yēsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti : « Ndi ale ní nzínzikũ ǒ atdí ale, yà atdí kumì dóná ǒyǒ nà nyĭ nyĭ rò, yà atdíkpá mă mí ɔ̀ts̀ka ùf̀ mànà sàni ǒ ale. 21 Obhó tí, ìndrũ t'ĭdhùnà ròvè yà *Kàgàwà bhà Andítá núnò dóná dhu bhèyi. Pb̀t̀, ìndrũ t'ĭdhùnà nípfò rĭ ndàbhũ òmvũ-fó ale rĭ ĩ àpè ǒ ! Dhu akána nzĭ kòdhì ndi ale mà ! »

Ádr̀ngbăle Yēsù nábhũ rĭ kirè ònyè
(Màt 26.26-35; Luk 22.7-20; 1Kò 10.16-17; 11.23-26)

22 Yēsù mà pb̀ndà ábhàlĭ mànà rĭ dhu ònyu òná kàsùmì ǒ, Yēsù níidyì m̀gatì ndàlũ fóná. Ní ̀ts̀ ndi ndàbhũ Kàgàwà tò dhu-dzidǒ, k̀k̀k̀ kà-ǒnga, ndàdù ùndòná pb̀ndà ábhàlĭ-fó, ndàdù àtina abádhí ní : « Nyàkò yà dhu, ngbòdu ní yà. » 23 Tdítdǒ kĭdyi *dĭvayĭ rĭ ĩ òná kópà ndàlũ fóná.

Ní òtsò ndì ndàbhù Kàgàwà tò dhu-dzidš, kǎdù kàbhù abádhí tò, abádhí kóró ràdù òmvùnà. ²⁴Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Yàrí ní azùdu, yà ìndrù nùngbò Kàgàwà mànà azu, ndirò yà ábhš ale-okú dō rò ndì nùfù. ²⁵Ma mí obhó dhu núnɔ fùkù, ma mí nzǐ òvayì nómuvù tdítđđ akekpá màtí, ràrà àhù òvayì-òwútá nómuvù ma maraya òrù-akpá š Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi š ònà idhɔ ò.» ²⁶Adyi' ì ùyù dhu-dzidš, abádhí náadù òwu *Mizèyitunì tó pbìrì dō.

Yèsù rǐ Péterù rǐ ndòdhɔ dhu nówɔ dhu
(Màt 26.31-35; Luk 22.31-34; Yùw 13.36-38)

²⁷Yèsù ati pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Nyǐ kóró, nyǐ nyǐ mubha ùbha. Obhó tí, Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándí dhu kati: «Ma mohoya tàrà t'ùndatatále, tàrà ràdù ìfàlà kóró ngari ònà.» ²⁸Pbétù, ma mǎngbè ma dhu-dzidš, ma madùya àrà nyòđđ Gàlilayà tó pbìrì ò rò.» ²⁹Pbétù, Péterù adù àtìnà kà nǐ: «Ngùkpà ale mà rǐ mbǎ nyubha, ní ima, ma mí nzǐ nyubha.» ³⁰Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàtì: «Ma mí obhó dhu núnɔ indù, indo yàrí iku š tí, inzà à'ù-akpà nápè òngò ɔyɔ-gùna rórò, nyi nyi'ina iwà nyi nyàtì ìbhù-gùna inzà nyi rùni ima ró.» ³¹Pbétù, Péterù adù àtìnà tdítđđ ɔbi nyú nà: «Ma matina nzǐ akekpá màtí inzà ma rùni nyi, ìmbǎ dhu ì'ina atdíkpá àlě káve dhu màtí.» Ndirò kóró ngùkpà ábhàlǐ náadù dhu ùnò ndì dhu bhèyi tí átò.

Yèsù rǐ ndìtsò Gètèsèmanì tí kátina inga ò rò dhu
(Màt 26.36-46; Luk 22.39-46)

³²Wò dhu-dzidš, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà náawù ùvò atdí ngari Gètèsèmanì tí kátina ò. Ní Yèsù adù àtìnà pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Nyòko iró mitsò ma mǎrà ònanǎ.» ³³Nírò ní ndì kǎdù Péterù mà, Yàkòbhò mà, Yùwanì mànà nùgù 'òwù mànà. Ní, kǎpè ndì'ì ádrùngbǎ ɔdɔ nà, ndàdù ì'ì ábhš izu nà. ³⁴Ní kǎdù àtìnà abádhí nǐ: «Afídu rǐ'ì ábhš izu nyú nà, akye ma mówè dhu bhèyi. Ní, nyòko iró, ndirò nyòko ípìrò rò.» ³⁵Kǎdù àrà itseta ake, ndàdù ndìbvù obvò. Ní kǎdù ndìtsò Kàgàwà rš, ndí'ì kǎkǎ nǐ, ndì àpbè tó kàsùmì nùudà tí dònà nǎ. ³⁶Ní kǎmbénà àtìnà dš: «'Ò Àbá, lèmànù ònzi rǐ dhu náarí'ì mbǎ. Ní ìndrǐ wò àpbè tó kópà itse rùdú rò. Pbétù ndì dhu àkǎ nzà ndònzì ndì ma mòzè ka dhu bhèyi, kǎkǎ ndònzì ndì nyi nyú nyi nyòzè dhu bhèyi.» ³⁷Wò dhu-dzidš, kǎdù ndàdu kǔkò ìbhù ábhàlǐ-tí'ò, ndàdù abádhí nótù iwà ùdhɔ ró. Ní kǎdù àtìnà Péterù nǐ: «Simonì, nyi tí òdhò òdhò tí? Nyi nyàdù tí obhó àdi ípìrò rò atdí adyi màtí? ³⁸Nyòko ípìròrò, ndirò nyìtsò nyǐ, akye nyǐ nyotsúna umvútá ò nǐ. Alafí nówè wà kònzì ídzì dhu, pbétù ale-ngbò rǐ'ì ivíví.»

^t 14.26 Zàb 113–118

³⁹Tdítdǒ, Yēsù indrí ndì abádhí tí rò, ndàdè ndìtsò ndènò yà angyi ndì ndènòna ɔte kèlě. ⁴⁰Wò dhu-dzidǒ, kǎdè ndàdu pbìndà ábhàlì-tí'ò, ndàdè abádhí nótù iwà èdho ró, atdíđǒ idho ríi nyìkpóya ǒ nídhuní. Ní abádhí náadè nzá kà tò ì ádúna dhu núnì. ⁴¹Ìbhu rí kisè nǐ, Yēsù adù ndì pbìndà ábhàlì-tí'ò, ndàdè àtìna abádhí nǐ: « Nyì nyòko tí òko òdhò nyì nyódhò ró? Nyì tí nyàsò nyì nyì ró? Íwà àkǎ wò dhu-bvùtí! Kàsùmì náká wà! Nyàndà, kànǐ ka kí Ìndrù t'ídhùnà nípfò kabhu nzérenгатálefó. ⁴²Nyìvà nyì, kòwu! Kànǐ ma nípfò rí ndàbhu ma òmvù-fó ale nírà wà àhu íkyèrǒ!»

Yēsù nòsò ka kí dhu

(Màt 26.47-56; Luk 22.47-53; Yùw 18.3-12)

⁴³Ní ànyìrǒ rò tí, yà Yēsù rǒte ònanǎ, Yudhà, yà idre dòná ǒyǒ nà ábhàlì nzínzi ǒ atdí ale, níitò ndì ihé-yà mànà owùna ǒ. I ale-fó nǐi obhi-akpá, mùgò mànà. Abádhí nivi nǐi *pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, *Músà bhà Úyátá tó màlímó mà, *pbàkùrǔ mànà. ⁴⁴Yudhà, yà Yēsù nípfò rí ndàbhu òmvù-fó ale, nǐi iwà ndì ndònzina Yēsù ka kuni tí ròná dhu nènòna ihé-yà tò. Kǎti: « Ma mámbòna ale nǐina ndì yà nyì nyì atdyúna nóho ale. Ní nyì nyalúna ka, nyǎdè òwu nà mbèyi nyì nyóđona rórò. » ⁴⁵Yudhà níitdègu ndìtò, ní kǎndrì Yēsù-tí'ò, ndàdè àtìna kà nǐ: « Màlimò! » Wò dhu-dzidǒ, kǎdè kàmbò. ⁴⁶Ngǔkpà ale náadè Yēsù nǎlu, 'àdè òsònà. ⁴⁷Ní, ànyìrǒ ìi ale nzínzi ǒ atdí ale nídhá pbì obhi-akpá, ndìtsà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà kasutále-bì nǐ. ⁴⁸Yēsù adè àtìna abádhí nǐ: « Ìma àlu nyì nyíwu rò, nyì nyàdè tí iwu fukú obhi-akpá nà mùgò mànà, ogbotále nǎlu ríwu ale bhèyi? ⁴⁹Bilínganà ma múbhi àdi rǒ tikú, madè àmbe dhu núdhe dǒ Kàgàwà bhà idza ǒ rò, ìnzì nyǎdè malù. Pbétù, wò dhu rí ndònzì ndíní Andítá únò dhu náaká tí. » ⁵⁰Nírò ní ndì ábhàlì núbhà àbadhi, 'àdè òtse kórò. ⁵¹Atdí kpatsìbhíngba náadè ndàmbe àrà dǒ Yēsù-owù ǒ, atsita tó mberù kèlě ndì ndòbvù ròná rórò. Ní ka kadè àbadhi nǎlu. ⁵²Pbétù, kǎdè ndì mberù nángòlò ròná rò, ndàdè òku nzìnzì rò.

Yēsù ríi Pbàyàhúdì-bvù ádròdrǒ anya nítdì arí ale-ònzì dhu

(Màt 26.57-68; Luk 22.54-55,63-71; Yùw 18.13-14,19-24)

⁵³Yà Yēsù nòsò ale náawù kà nà *pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà, yà kórò *pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, *pbàkùrǔ mà, *Músà bhà Úyátá tó màlímó mànà núndu ì i. ⁵⁴Péterù adè àdi itseta, ndàmbe àrà dǒ Yēsù-owù ǒ, ndàrà òtsù *pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà idza-ngbò ka kákpòrò nǐ kàlì ò. Ní ànyì, abádhí náadè òko atdíkpá sàndìrì mànà, 'àmbe kàzu nóvò dǒ. ⁵⁵Pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, kórò ngǔkpà ale yà Pbàyàhúdì bvù ádròdrǒ anya nítdì arí mànà, náambénà Yēsù nóbhu ka kí

dóná dhu nónè dǒ, ndíni 'adù tí ànyàna nótdì kohò. Pbétù, abádhí náaba nzá atdí dhu mà. ⁵⁶Obhó tí, ábhǒ ale nóowúnà iwu rǒ, 'adù Yèsù nǒbhù títò dǒ, pbétù abádhí-ǒtǔ nóowúnà nzí 'àsò rǒ. ⁵⁷Ngúfe ale níivà ì, 'òbhù ka títò dǒ, 'àti: ⁵⁸« Mǎ mírì kà ràtina : « Ma mí yà ìndrǔ asì ǒtsúya nǐ Kàgàwà bhà idza nùgòlò, madù ngàtsi-tsí, yà ìnzí ìndrǔ rǐ kàsùna nónzi ǒtsúya nǐ nòsì ìbhù idhò ǔ. » » ⁵⁹Ní wò ndi ǒbhùta dǒ màtí, abádhí-ǒtǔ náasò nzá ì. ⁶⁰Ní *pbàkùhání tǒ ádrǒdrǒ ale dǒ kamà níivà ndì ndidè kóró ale-ònzí, ndàdù dhu ìvu Yèsù-tsǔ ndàti : « Nyi t'òbhó dhu àdù kǒkò ale rǔnǒna dùnú dhu dǒ ? » ⁶¹Pbétù, Yèsù adúnà àrà ìnè rò ìnè tí, ìnzí ndàdu atdí dhu mà. Ní *pbàkùhání tǒ ádrǒdrǒ ale dǒ kamà níivú dhu tdítdǒ kà-tsǔ ndàti : « Nyi tí *Kístò, yà mǎ mǎrí ìfùna Kàgàwà t'Ídhùnà ? » ⁶²Ní, Yèsù adù dhu àdu ndàti : « Obhó, ìma ní ndi. Ndirò nyí kóró, nyí nyalaya *Ìndrǔ t'Ídhùnà ádrùngbànga tǒ ǒbi nà arǐ Kàgàwà bhà fangà dónà rò àdi ró. Ndirò, nyí nyalaya ka átò òrù-akpà-nyí rǒ àpbù ǔ rǐrà ró. » ⁶³Ní wò dhu ndì ndìrì rò, *pbàkùhání tǒ ádrǒdrǒ ale dǒ kamà núufà róná mberù-ònga nàwí-okú dò rò, ndàdù àtina : « Ádhu tǒ ngàmì àlǔ kǐrì atdyúna nà tdítdǒ ! ⁶⁴Nyí nyírì wà kùndò dhu nzére nyú Kàgàwà nǐ dhu. Ní, ádhu nyí nyírè kà dǒ ? » Ní, kóró ale adù anya ǒtdì kà-dǒ, 'àti kà ràkǎ kohò. ⁶⁵Abádhí nzínzi ǒ atdídhena ale náapè 'ùso iso Yèsù dǒ. Abádhí owúnà kà-nyí nátsì rǒ, 'adù kùdù ǒtsúya nǐ. Ndirò abádhí owúnà àtina rǒ kà nǐ : « Nyi nyèni rò, áti pé nyi nòpbi ale fákà. » Ndirò sàndìrì náalú Yèsù, 'adù ùpbinà ǒtsúya nǐ.

Péterù ràtina inzà ndì rúni Yèsù dhu

(Mát 26.69-75 ; Luk 22.56-62 ; Yùw 18.15-18,25-27)

⁶⁶Péterù àdi pbàkùhání tǒ ádrǒdrǒ ale dǒ kamà bhà idza-lí òná kàsùmì ǔ, ndi kamà bhà kasu tǒ vèbhále nzínzi ǒ atdí tsìbhále níitò ndì. ⁶⁷Ní, kǎla Péterù kàzu nóvo rí ró, ndàdù nyìkpóna nódi róná, ndàdù àtina nǐ : « Inyi átò, nyi nyírì atdíkpá Yèsù yà Nàzàretì ǒ ale màna. » ⁶⁸Pbétù, Péterù adù wò kùndò dhu nágò ndàti : « Inzá ma mùni, ndirò inzà dùdu àlǔ wò nyi nyèndò dhu. » Ní, Péterù adù ndìvà ndi idza-lí rò, ndàrà idza-ngbò ka kákpòrò nǐ kàlì-li'ò, [à'ù-akpà ràdù òngò.] ⁶⁹Pbétù, wò kasu tǒ tsìbhále náala àbadhi, ndàdù ndòpè ndèndò dhu tdítdǒ ànyìrǒ ìfì ale tò ndàti : « Yàrí ale ní abádhí nzínzi ǒ atdí ale ! » ⁷⁰Péterù adù ndi dhu nágò àgò tí tdítdǒ. Ní ákǔ kàsùmì dzidǒ, ànyìrǒ ìfì ale náati Péterù nǐ tdítdǒ : « Obhó nyú, nyi ní abádhí nzínzi ǒ atdí ale, nyi ní Gàlilayà tǒ pbirì ǒ ale átò nídhuní. » ⁷¹Ní, Péterù adù ǒte òpè ndàti : « Dhu apé ì títò nǔnǒ ma mí dhu tí, ní Kàgàwà àkǎ ndòtdì ànyàdu. Ma mòtsò wà dhu nyú, inzà ma mùni wò nyí nyúnǒna ale. » ⁷²Wò ndi kàsùmì ǒ tí, à'ù-akpà náadù òngò ǒvo rí kùsè nǐ. Ní, Péterù adù yà Yèsù ùndòna fíndà dhu níre : « Inzá à'ù-akpà nàpè òngò ǒvo-gùna rórò, nyi nyí'ina iwà nyi nyàti ìbhù-gùna inzà nyi rúni ma ró. » Nírò ní ndi Péterù adù ndòpè ndòdzì.

Yēsù rǐ ì Lìwalì Pìlatò-ònzí dhu

(Màt 27.1-2,11-14; Luk 23.1-5; Yùw 18.28-38)

15 ¹Kútsingá nyú, *Pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà núundu ì *pbàkùrǔ mà, *Músà bhà Úyátá tó màlímó mà, kóró ngǔkpà ale yà *Pbàyàhúdí bvǔ ádròdrǒ anya nítì arí mànà, ndíní ì iri tí ì Yēsù dǒ. Ní, abádhí adù Yēsù àbhù kùtsì, 'adù òwu nà 'òwù àbhùnà *Pìlatò-fò ò. ²Ní Pìlatò ivú dhu Yēsù-tsǔ ndàti: « Ìnyi, nyi tí Pbàyàhúdí tó ádrùngbǎ kamà ? » Ní Yēsù adù dhu àdu kà tò ndàti: « Ìnyi ní ndi ka nyùnò. » ³Pbàkùhání tó ádròdrǒ ale náambénà Yēsù nóbhù dǒ ibí otu ǔ. ⁴Ní Pìlatò adù dhu nívu kà-tsǔ tdítǔ ndàti: « Nyi nyàdu tí nzá atdí dhu mà ? Nyi nyìrì wà abádhí rǐ nyòbhù dóná kóró dhu ! » ⁵Pbétù, Yēsù adù nzá atdí dhu mà nádu, idhò ràdù Pìlatò nùkò atdí dǔ nyú.

Yēsù-ànyǎ nótì ka kí, ndíní ka koho tí dhu

(Màt 27.15-26; Luk 23.13-25; Yùw 18.39-19.16)

⁶Yà *Pbàyàhúdí tó Pásìka tó m̀hèndù-idhò nàarírà dhu bhèyi, Pìlatò nóongónà atdí ale níkòlò yà imbi ò rǐ ò ale nzínzì ǔ rò. Ndi ale nongónà ì ì yà ihé-yà nózè kikòlò fǐyò ale. ⁷Ní, Bàrabà tí kátina atdí ale níí ì imbi ò ka kòsò ró. Ka kusó abádhí atdíkpá yà abvo nóhò ale mànà. I ale náahò ndi abvo yà dhu ì ìvǎ ìnzì àmbe kamà-tsǔ dhu níri dǒ ònà kasumì ǔ. ⁸Ní, ihé-yà níivà ì 'òwù Pìlatò bhà, 'adù kàvi rìkòlò atdí ale fǐyò, yà bilí ndi ndarónzina Pásìka tó m̀hèndù ǔ dhu bhèyi. ⁹Pìlatò adù dhu àdu abádhí tò ndàti: « Nyí nyòzè tí mikòlò Pbàyàhúdí tó ádrùngbǎ kamà fǔkù ? » ¹⁰Obhó tí, kǎni dhu mbèyi nyú, *pbàkùhání tó ádròdrǒ ale rìwù Yēsù nà fona ò kǎdhà ònzì ì ì dhu-okú dò rò. ¹¹Pbétù, *pbàkùhání tó ádròdrǒ ale níitsu dhu ihé-yà-dò ò, ndíní Bàrabà kèlě nonzi tí kikòlò fǐyò. ¹²Ní, Pìlatò níivú dhu tdítǔ ihé-yà-tsǔ ndàti: « Ádhu nyú nyí nyòzè m̀onzi yà Pbàyàhúdí tó ádrùngbǎ kamà tí nyí nyarí ànzina ale ní ? » ¹³Ní, abádhí adù dhu àdu kà tò ikù nyú ǔ àti: « Útǔ ka mùsàlabhà dǔ ! » ¹⁴Ní, Pìlatò adù dhu nívu abádhí-tsǔ, ndàti: « Ádhu nyú ndi k̀onzi nzère dhu tí ? » Ní, abádhí adù idù àrǐ nyú tí 'àti: « Útǔ ka mùsàlabhà dǔ ! » ¹⁵Pìlatò náazè ndònzì ihé-yà-dhè níká rí dhu. Ní kǎdù Bàrabà níkòlò abádhí tò. Wò dhu-dzidǔ, kǎdù Yēsù nábhu kùvi asé ní, ndàdù àbhùnà kowù ùtònà mùsàlabhà dǔ.

Pbànowí rǐ Yēsù ìkpò dhu

(Màt 27.27-31; Yùw 19.2-3)

¹⁶Pbànowí náawù Yēsù nà lìwalì bhà ádrùngbǎ idzá-yà-ba-ngbò ka kákpòrò ní kàlì ò. Abádhí adù kóró pbànowí tó pìkò núnzi rìwù ànyìrò. ¹⁷Ní, abádhí náafó òlòlù ǔrú mùdzarù Yēsù rǔ, 'adù okpèna nà itsu-dòkà

tó mùkàkú nákpòrò, 'àfò kà-dò rǒ. ¹⁸Wò dhu-dzidǒ, abádhí náapè 'àtsè Yèsù 'òwù àtìna rǒ: « Yǎmbù, Pbàyàhúdí tó ádrùngbǎ kamà ! » ¹⁹Abádhí nóowúnà kà-dòtsirò nòvì rǒ ìzò nǐ, 'àdù isò núso kà-dò. Ndirò, abádhí adúnà òwu 'ùkò rǒ otidyàya dǒ, 'àgù ì obvò nyú kònzǐ. ²⁰Ka ì ìkpò dhu-lutinǎ, abádhí níiwa òlòlù orú mùdzarè kàrǒ rò, 'àdù kàrǒ mùdzarè núfò kàrǒ tǒfǒdǒ. Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù ùvò kànà iri, 'àdù òwu kèto mùsàlabhà dǒ.

Yèsù nútǒ ka kí mùsàlabhà dǒ dhu

(Màt 27.32-44; Luk 23.26-43; Yùw 19.17-27)

²¹Kùrenì tó kigò ǒ atdí ale, Sìmonì tí kátina, núubhínà ùda rǒ ányìrǒ inga bvù rò ndì ndíra rórò. Ndi ale ní 'Àlìsandurè mà Rufù nà mà t'ábanà. Ní pbànowí núutu ka rànò Yèsù bhà mùsàlabhà. ²²Abádhí náawù Yèsù nà, 'òwù ùvò nà Gǒlògotà tí kátina ngari ò. Gǒlògotà-tì ní « ale-dò-kpa tó ngari. » ²³Abádhí náatsú 'àbhu *mànèmanè tí kátina itsu-dha nà ka kàngbò *divayì Yèsù tò. Pbétù, Yèsù adù nzá kòmvù. ²⁴Wò dhu-dzidǒ, abádhí náadù kèto mùsàlabhà dǒ. Abádhí adù kàrǒ mùdzarè nùndò foyá, ngalà ǒ ì òvì rórò. Abádhí avì ngalà ndínì ì ùni tí ngàtsi ale ràrǐ ngbàgàtsí nábà. ²⁵Ka kutó ka mùsàlabhà dǒ ìbhu adyifò-sisì kútsingá nga tó ǒ. ²⁶Kòho ka kí okúna dè rò dhu ka kètè ònà andítá náati: « Pbàyàhúdí tó ádrùngbǎ kamà. » ²⁷Ndirò, abádhí nútó ǒyǒ ogbotále átò mùsàlabhà dǒ Yèsù tí: atdí ale ka kutó, kòdì Yèsù bhà fangà dònǎ rò, kadù ngàtsi ale nútó, kòdì Yèsù bhà ígù dònǎ rò. ²⁸[Ndi dhu bhèyi ní ndì, yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu náaká. Ndi Andítá ràtina: « Ka kazù ka nzérenatále nzínzi ò^u. »]

²⁹Ní, ányìrǒ rúda ale nóowúnà dèya nóbhì rǒ, 'àdù dhu ùnò kà nǐ, 'àti: « Òhǒ ! Inyi, yà nyi nyátsù nyugolo Kàgàwà bhà idza, nyadù tí òsìnà ìbhu idho ǒ rò, ³⁰ìgǔ pé nyi nyi-tírò, nyadù ìfo mùsàlabhà dǒ rò ! » ³¹Ndi dhu bhèyi tí, *pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, *Músà bhà Úyátá tó màlímó mànà nùugbó Yèsù, 'àdù òwu àtìna rǒ nzínziya ǒ: « Kígú ngǔkpà ale, pbétù kàrǐ nzǐ àdù ndìgù ndítírò ! ³²Dhu àkǎ *Krístò, Pbàìsràyélí tó ádrùngbǎ kamà, rìfò kòmbí mùsàlabhà dǒ rò, ndínì mà mala tí, màdù kà'ù. » Yà Yèsù tí ka kùtòná mùsàlabhà dǒ ale, náambénà dhu ùnò dǒ átò kà nǐ.

Yèsù rǒvè dhu

(Màt 27.45-56; Luk 23.44-49; Yùw 19.28-30)

³³Adyíbhengá nga tó azà adyifò-sisì ǒ, ìnǒ-yà níibvú ndì kóró ndì pbìrì ǒ, ràrà àhu adyídǒ nga tó àrùgyètí adyifò-sisì ò. ³⁴Ní adyídǒ nga tó àrùgyètí

^u 15.28 Ìsa 53.12

adyifò-sisì ð, Yèsù náakù orú tũna nyú nà ndàti : «Èloyi, Èloyi, lamà sàbàkàtanì.» Kàtì ní : «pbàkà Kàgàwà, pbàkà Kàgàwà, ádhu nyi nyùbhà ma ní?»³⁵ Ányìrò ìí ale nzínzi ð, wò dhu nìrì atdídhená ale náadù àtìnà : «Nyìri pé, kà rí nabi *Èliyà nánzi !»³⁶ Atdí ale abádhí nzínzi ð náakù ndidyì sifòngò, ndáfò ògyògyè divayì ð. Kàdù kìwà ndòtù ìzò-tsù-dò, ndàbhù ndíní Yèsù andù tí ònà ríí divayì ndòtò. Kàdù àtìnà : «Nyitse pé! Kàndà pé Èliyà ràtì kifo ifò mùsàlabhà dò rò!»³⁷ Ní Yèsù adù òkù àrì nyú tí, affina ràdù ìtdé.

³⁸ *Kàgàwà bhà idza ð ka kúsò ádrùngbà mberù-ònga náadù ndifa ònànga rùtù ndì ɔyɔ, ròpè ndì orù rò risì obvò. ³⁹ Pbarómá tó pbìrì ð atdí miyà pbànowí dò ádrùngbà ale níí Yèsù-ònzì ndì ndidè ró. Ní Yèsù òvè tí dhu ndì ndàla rò, kàtì : «Yàrí ale níí obhó nyú Kàgàwà t'Ídhùnà!»⁴⁰ Ngúfe vèbhále níí átò ányìrò, 'àmbe dhu àndà dò itse rò. Abádhí nzínzi ð ìí ní, Màngàdalà tó pbanga ð Màriyà mà, Màriyà, Yàkòbhò-ngba mà Yòsè mànà-tsànà mà, Sòlòmì mànà. ⁴¹ Abádhí núubhì Yèsù-owù ð, 'adù òwu kà-kàsù ònzì rò Gàlìlayà tó pbìrì ð kíí rò. Ibí ngùkpà vèbhále yà kà mànà upò atdíkpà 'òwù Yèrùsàlemà tó kigò ð níí inè átò ányìrò.

Yèsù nótù ka kí dhu

(Màt 27.57-61 ; Luk 23.50-56 ; Yùw 19.38-42)

⁴² Inga ràtì dhu-tsù dò, yà tsútsà nínganí *Sàbatù níí'ina rórò ìndrù rí ì òbhòlò ònà idhò ð, ⁴³ Yòzefù nííra àhù. Ka níí Àrìmàtayò tí kátina pbanga ð ale. Ndirò, ka níí atdí dò ka kífù Pbàyàhúdì-bvù ádròdrò anya nítdì arí ale nzínzi ð atdí ale. Ndirò, ka níí átò arí òrù-akpà ð Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà Idzi rìrà dhu nódò atdyúna nà ale. Ní, kàrà ìmbà ònà ɔdóna Pilatò bhà, ndàdù Yèsù-abvò nónzi kàfó. ⁴⁴ Pbetù, idhò núukò Pilatò atdí dò iwà Yèsù òvè dhu ndì ndìrì rò. Ní kàdù Pbarómá tó pbìrì ð atdí miyà pbànowí dò ádrùngbàle návi kanzi, ndàdù angyí màtì Yèsù nòvèna dhu nívu tsunà. ⁴⁵ Ní wò pbànowí dò ádrùngbàle nádu fìndà dhu ndì ndìrì rò, kàdù Yòzefù návi ridyì Yèsù-abvò. ⁴⁶ Yòzefù náadù abvo t'òtdùta tó mberù' nódzì. Kàdù Yèsù-abvò nífo mùsàlabhà dò rò, ndàkpòrò ndì mberù ð. Kàdù àrà ndì abvo nà, ndàrà òtdànà, ndìli bhalabhala ð ka kòbhì ròtsù ibhu ð. Wò dhu-dzidò, kàdù ádrùngbà odu-íyà-ba nígèrè, ndàpbì ndì ibhu-lì'ò nì. ⁴⁷ Màngàdalà tó pbanga ð Màriyà mà, Màriyà Yòsè-tsànà mànà, náadù òko 'àmbe kòtdù ka kí ró nga nándà dò.

Yèsù rí ndìngbè ɔve-bvù rò dhu

(Màt 28.1-8 ; Luk 24.1-12 ; Yùw 20.1-10)

16 ¹ *Sàbatù-idhò núdà dhu-dzidò, Màngàdalà tó pbanga ð Màriyà mà, Màriyà, Yàkòbhò-tsànà mà, Sòlòmì mànà núudzì ndrùò róngu

^v 15.46 Abvo t'òtdùta tó mberù níí kitanì tí kátina itsukpò-nzo-imvò nì ka kódyù mberù.

akye, ndíni 'owu tí Yèsù-abvò-ngbò nútri ní. ²Ní kútsingá nyú, *Sàbatù dzidǎ rúbho nga ǎ, adyifǎ rǐ ndìto rórò, abádhí náawù Yèsù ka kǒtdù i. ³Ní otu ǎ, abádhí owúnà dhu òngù rǒ tsùyá nzínziya ǎ, 'ámbe àtìna dǎ: «Ádhi wò odu-íyà-ba nógere rǐ àlétò ibhu-lí rǒ?» ⁴Pbétù, yà ì ùbè nga 'àndà rǒ, abádhí ala wò odu iwà ka kògèrè igi rǒ. Obhó tí, ndi odu íǐ ádrùngbǎ nyú. ⁵Ní abádhí atsù ibhu ò, 'àdù òwǒwù kanzù nǎfǎ kpatsibhíngba" nála fangà dǎnǎ rǒ àdi ányírǒ. Ní ǒdǒ náadù ìsǐ atdíǎ abádhí ò. ⁶Ní, wò kpatsibhíngba adù àtìna abádhí ní: «Ínzǐ nyǒnzi ǒdǒ, nyǐ nyǒnena ní Yèsù, Nàzàreti ǎ ale, yà mùsàlabhà dǎ ka kútǒ. Kìngbè wà ndì, ní kǎrǐ ìmbǎ irǒ. Nyàndà, kǎnǐ kǎ-bvò ka kili ràyi rǒ nga. ⁷Nyòwu nyùnǒ dhu Péterù mà tǒ, ngǔkpà ábhàlǐ mànà nyǎti, kà rǎrǐ àrà nyǒdǒ Gàlilayà tǒ pbìri ò rǒ. Ányì ní ndi nyǐ nyǐ kǎlǎ, yà fǔkù kǔnǒ ka dhu bhèyi.» ⁸Ní abádhí núuvò ibhu ò rǒ, 'àdù òtse itse nyú ndi ibhu tí rǒ. Obhó tí, abádhí ambénà ìvi dǎ, idhǒ ràdù 'ùkò atdíǎ. Ndirò abádhí núunǒ nzá atdí dhu mà atdí ale tǒ màtǐ, ǒdǒ nà ì fǐ dhu-okú dǒ rǒ.

Yèsù rǐ ndàvǐ Màngàdalà tǒ kigò ǎ Màriyà tǒ dhu

(Màt 28.9-10; Yùw 20.11-18)

⁹[Yèsù níitdègu ndìngbè, ní sàbatù-idhò dzidǎ wemberè tǒ idhǒ ǎ, kǎvi ndì angyi Màngàdalà tǒ pbanga ǎ Màriyà tǒ. Ndi Màriyà ní ndi àrùbhù nzére-alafǐ kǐpfo ònà rǒ. ¹⁰Íyàdhíyà adù àrà ndi dhu núnò yà Yèsù mà nííǐ mànà ale tǒ. I ale nííǐ izu nà, 'àdù àmbe òdzi dǎ. ¹¹Pbétù, abádhí níitdègu Màriyà ràtina Yèsù rìngbè wà ndì, ndirò iwà ndì ràla ka dhu níri, ní abádhí náadù nzá kà rǔnǒna dhu ná'ù.

Yèsù rǐ ndàvǐ pbìndà ábhàlǐ nzínzi ǎ ǒyǎ ábhàlǐ tǒ dhu

(Luk 24.13-35)

¹²Wò dhu-dzidǎ, Yèsù náavi ndì pbìndà ábhàlǐ nzínzi ǎ ǒyǎ ale tǒ. Kǎvi ndì abádhí tǒ ìnzǐ abádhí rǐ ndùnǐ ònà vurò woyò ǎ. I ábhàlǐ núubhína òwu rǒ atdí pbanga ò. ¹³Ní i ábhàlǐ náadù 'àdu, 'òwù ndi dhu nóvò ngǔkpà ábhàlǐ tǒ. Pbétù i ábhàlǐ náadù nzá abádhí rǔnǒna dhu ná'ù.

Yèsù rǐ ndàvǐ pbìndà idre dǎnǎ atdí nà ábhàlǐ tǒ dhu

(Màt 28.16-20; Luk 24.36-49; Yùw 20.19-23; Kas 1.6-8)

¹⁴Kà rǐku dǎnǎ rǒ ní, Yèsù náavi ndì pbìndà idre dǎnǎ atdí nà ábhàlǐ tǒ, ònyù nǒnyu abádhí rǐ ònà kàsùmì ǎ. Ní Yèsù apè ndòrù abádhí dǎ ndàti: «Nyǐ nyǐǐ mbǎ a'uta nà, ndirò afǐku rǐǐ odú nyú, ìnzá nyǐ nyà'ù yà ma mǐngbè ma dhu nàla ale rǔnǒna dhu dhu-okú dǒ rǒ.» ¹⁵Wò dhu-dzidǎ, kǎdù àtìna abádhí ní: «Nyòwu yà adzi ǎ kórǒ ngari ònǎ, nyǎdù

^w 16.5 Ndi kpatsibhíngba níí Kàgàwà bhà màlàyikà.

Kàgàwà bhà Ídzì Mākūrè núnò kóró ale tò. ¹⁶Nyí nyúnwona dhu ná'u rí, ndàdù bàtizò nálù ale nógúya ògù. Pbéù ìnzí rí nyí nyúnwona dhu ná'u ale dǒ ka kòtdíya anya. ¹⁷Kàrí ní i yà nyí nyúnwona dhu nà'ù ale núnì rǒ ka kowuya rǒyá ize : abádhí nóowuya nzéere-alafí nípfo rǒ ìndrǔ ò rò wòdu rǒ. Abádhí nóowuya òte rǒ yà ìnzá ì àpè ùnǎna angyangyi aláwà ǔ. ¹⁸Abádhí nóowuya mbǎ osu mà núlù rǒ wtsúya nǎ, 'àdù ìndrǔ òho rǐ itsu mà nómwù, ní atdí nzéere dhu mà náaraya nzí ndònzì rǒ abádhí rǒ. Abádhí nóowuya wtsúya núlì rǒ andítale dǒ, i ale ràdù ùgù. »

Yēsù rǐ ndàdù Kàgàwà i òrù-akpà ò dhu

(Luk 24.50-53; Kas 1.9-11)

¹⁹Wò dhu bhěyi Ádrùngbǎle Yēsù nówò dhu pòndà ábhàlǐ tò dhu-dzidǒ, Kàgàwà náadù kòdyì tina ò òrù-akpà ò, kà ràdù àdi Kàgàwà bhà fangà dǒnǎ rǒ. ²⁰Ní Yēsù bhà ábhàlǐ adù òwu Kàgàwà bhà Ídzì Mākūrè núnò kóró ngari ònǎ. Ádrùngbǎle Kàgàwà náaràna abádhí-dzùnà nónzì rǒ ndi kasù ǔ, ndàdù àrà abádhí rúnwona wte tó obhóngà nábhù rǒ ràvi ndì wíwì-otù ǔ^x.]

^x 16.20 Mrk 16.9-20 rǐ ìmbǎ íbì ngǔkpà angyè Andítá ò.